

वार्षिक कार्यक्रम तथा उपलब्धी पुस्तिका आ.व. २०८१/०८२

सुदूरपश्चिम प्रदेशस्तर कृषि तथा पशुपन्थी मेला प्रदर्शनी

सुदूरपश्चिम प्रदेश सरकार
भूमि व्यवस्था, कृषि तथा सहकारी मन्त्रालय
कृषि विकास निर्देशनालय, दिपायल, डोटी

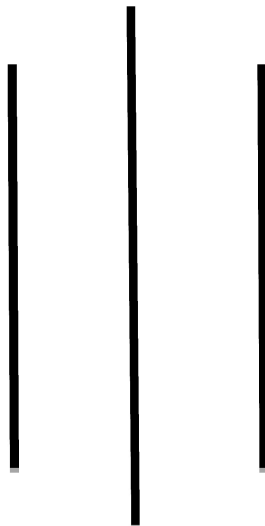
फोन नं.: ०९४-४४०१८७/४४००१० फ्याक्स नं.: ०९४-४४०४१४

E-mail : adddipayal@gmail.com, add@sudurpashchim.gov.np

Website: doad.sudurpashchim.gov.np

वार्षिक कार्यक्रम तथा उपलब्धी पुस्तिका

आ.व. २०८१/०८२

सुदूरपश्चिम प्रदेश सरकार
भूमि व्यवस्था, कृषि तथा सहकारी मन्त्रालय
कृषि विकास निर्देशनालय, दिपायल, डोटी

फोन नं.: ०९४-४४०१८७/४४००१० फ्याक्स नं.: ०९४-४४०४१४

E-mail : addipayal@gmail.com , add@sudurpashchim.gov.np

Website: add.sudurpashchim.gov.np

मन्तव्य

सुदूरपश्चिम प्रदेशका कृषि विकासका समस्या, चुनौति र अवसरहरूका बीच १६ औं पञ्चवर्षिय योजना, कृषि विकास रणनीति, प्रदेशको दोस्रो पञ्चवर्षिय योजना, प्रादेशिक कृषि विकास रणनीति, प्रदेशका प्राथमिकता अनुरूपका लक्ष्य प्राप्त गर्न भूमि व्यवस्था, कृषि तथा सहकारी मन्त्रालय, कृषि विकास निर्देशनालय र मातहतका कार्यालयहरू स्थापना गरी प्रदेशस्तरमा आर्थिक वर्ष २०७५/७६ देखि कृषिको व्यवसायीकरण, आधुनिकीकरण, यान्त्रीकरण बजारीकरणका विभिन्न कार्यक्रमहरू सञ्चालन गर्दै आएको छ । यद्यपी निर्वाहमुखी कृषि प्रणाली, सिंचाईको अभाव, बसाईसराई, जंगली जनावरबाट हुने क्षति, कृषि पूर्वाधारहरूको कमी जस्ता समस्याहरूका कारण कृषि क्षेत्रको आधुनिकीकरण एवं व्यवसायीकरण हुन सकेको छैन ।

यस पुस्तकमा कृषि विकास निर्देशनालय र मातहतका कार्यालयहरूले आर्थिक वर्ष २०८१/८२ मा सञ्चालित कार्यक्रम, प्राप्त उपलब्धी सहित प्रादेशिक कृषि क्षेत्रसँग सम्बन्धित प्रारम्भिक तथ्याङ्किय विवरण समावेश गरिएको छ ।

यो पुस्तक तयरीका लागि प्रगति विवरण लगायतका आवश्यक सम्पूर्ण विवरण संकलन, प्रशोधन र विश्लेषण गर्नमा सहयोग गर्नु हुने निर्देशनालयका सम्पूर्ण शाखाहरू, कृषि ज्ञान केन्द्र, तालिम केन्द्र, प्रयोगशाला, फार्म केन्द्रका प्रमुख एवम् फोकल व्यक्तिलाई धन्यवाद दिन चाहन्छु । यस पुस्तिकालाई थप परिस्कृत एवं उपयोगी बनाउन रचानात्मक सुझावको अपेक्षा समेत गर्दछौ ।

टिकेन्द्र कुशमी
कृषि प्रसार निर्देशक

मिति २०८२/८/२०

विषय सूची

विवरण	पेज नं
खण्ड १ सुदूरपश्चिम प्रदेशको संक्षिप्त जानकारी	
१.१ परिचय	१
१.२ प्रमुख नदीनाला र तालहरू	५
१.३ प्रमुख धार्मिक स्थलहरू	५
१.४ प्रमुख पर्यटकिय स्थलहरू	५
१.५ राष्ट्रिय निकुञ्ज तथा संरक्षण क्षेत्रहरू	६
१.६ हावापानी	६
१.७ जिल्ला सदरमुकामको दुरी	७
१.८ प्रदेशको साक्षरता अवस्था	७
१.९ जनसंख्या सम्बन्धी विवरण	७
१.१० प्रदेश अन्तरगत रहेका जिल्लाहरूको क्षेत्रफल (हे.) र सिंचित क्षेत्रफल (हे.)	८
१.११ सुदूरपश्चिम प्रदेशको भु-उपयोगको विवरण	९
१.१२ प्रादेशिक कुल ग्राहस्थ्य उत्पादन (आ.व. २०८२/०८३)	९
१.१३ यातायात	१०
१.१४ प्रमुख बजार	१०
१.१५ कृषि सेवा प्रदान गर्ने सरकारी निकायहरू	१०
१.१६ पशु सेवा सुविधा प्रदान गर्ने सरकारी निकायहरू	११
खण्ड-२ कृषि विकास निर्देशनालय सम्बन्धी विवरण	
२.१ परिचय	१२
२.२ लक्ष्य, उद्देश्य, रणनीति र कार्यविवरण	१२
२.३ कृषि विकास निर्देशनालयको दरबन्दी तैरिज	१४
२.४ कृषि विकास निर्देशनालय अन्तर्गतका कार्यालयहरू	१५
खण्ड-३ बजेट तथा प्रगति	
३.१ विनियोजित बजेट तथा खर्च	१६
३.२ कृषि विकास निर्देशनालयको आर्थिक वर्ष २०८१/८२ को स्वीकृत वार्षिक विकास कार्यक्रम	१८
३.३ आर्थिक वर्ष २०८१/८२ मा कृषि विकास निर्देशनालयबाट सञ्चालित कार्यक्रमहरू	२४
३.४ आर्थिक वर्ष २०८१/८२ मा कृषि विकास निर्देशनालय अन्तर्गतका कार्यालयहरूबाट सञ्चालित कार्यक्रमहरू	२८
खण्ड-४ प्रदेश कृषि तथ्याङ्क	
४.१ सुदूरपश्चिम प्रदेशमा प्राथमिकता प्राप्त बाली/वस्तुहरू	३२
४.२ बालीहरूको क्षेत्रफल (हे.), उत्पादन (मे.टन) र उत्पादकत्व (मे.टन/हे.) (२०८१/०८२)	३२
४.३ सुदूरपश्चिम प्रदेशको खाद्यान्न वासलात (Cereal Balance Sheet) (२०८१/०८२)	४२
४.४ सुदूरपश्चिम प्रदेशममा रहेका कृषि पूर्वधारहरू	४३
४.५ सुदूरपश्चिम प्रदेशमा रहेका फलफूल नर्सरी	५२

खण्ड-१

सुदूरपश्चिम प्रदेशको संक्षिप्त जानकारी

१.१ परिचय

नेपालको संविधान २०७२ अनुसार नेपालको शासकीय स्वरूपलाई ७५३ स्थानीय तह, ७ प्रदेश सरकार र संघीय सरकारको रूपमा विभाजन गरिएको छ । उक्त विभाजन अनुसार सुदूरपश्चिम प्रदेशको स्थापना भएको छ । यस प्रदेशमा ८८ वटा स्थानीय तह रहेका छन् । यस प्रदेशमा साविकको सेती अञ्चलका ५ वटा जिल्ला (कैलाली, डोटी, अछाम, बझाङ, बाजुरा) र महाकाली अञ्चलका ४ वटा जिल्ला (कञ्चनपुर, डडेल्धुरा, बैतडी, दार्चुला) गरी ९ वटा जिल्लाहरू पर्दछन् ।

१.१.१ भौगोलिक अवस्थिति

सुदूरपश्चिम प्रदेश १०९ मिटर कैलालीदेखि ७९३२ मिटर उचाईमा रहेको अपि हिमाल पर्दछ । सुदूरपश्चिम प्रदेश २८°२२' देखि ३०°०९' उत्तरी अक्षांससम्म र ८०°०३' पूर्वी देशान्तर देखि ८१°२५' पूर्वी देशान्तरसम्म फैलिएको छ । कृषि विकास निर्देशनालय रहेको स्थान राजपुर, डोटी समुद्र सतहदेखि लगभग ६०० मिटर उचाईमा अवस्थित छ ।

१.१.१.१ सिमाना

सुदूरपश्चिम प्रदेशको उत्तरी सिमानामा कर्णाली प्रदेशको हुम्ला जिल्ला तथा चीनको स्वशासित क्षेत्र तिब्बत रहेको छ । पश्चिममा भारतको उत्तराखण्ड राज्य र दक्षिणमा उत्तरप्रदेश राज्य पर्दछ । पूर्वी सिमानामा कर्णाली प्रदेशको सुर्खेत, दैलेख, कालिकोट, मुगु जिल्ला तथा लुम्बिनी प्रदेशको बर्दिया जिल्ला पर्दछन् । सुदूरपश्चिममा सबै भन्दा ठुलो जिल्ला बझाङ (३४२२ वर्ग कि.मि.) हो भने सबैभन्दा सानो जिल्ला बैतडी (१५९९ वर्ग कि.मी.) हो । भारतसँग जोडिएको सिमानाको दुरी ४५९.२ किलोमिटर (कैलाली १०१ किलो मिटर, कञ्चनपुर १२९.५ किलोमिटर, डडेल्धुरा ४२.७ किलोमिटर, बैतडी ६१ किलोमिटर र दार्चुला १२५ किलोमिटर) र चीनसँग जोडिएको सिमानाको दुरी ४९.५ किलोमिटर (दार्चुला २७ किलोमिटर र बझाङ २२.५ किलोमिटर) रहेको छ ।

१.१.१.२ क्षेत्रफल

यस प्रदेशको कूल क्षेत्रफल १९,५३९ वर्ग कि.मी. रहेको छ, जुन नेपालको कूल क्षेत्रफलको १३.२८% क्षेत्र हुन आउँछ । यस प्रदेशको कूल क्षेत्रफल मध्ये ४८५७.३९ वर्ग किलोमिटर (२४.८६ प्रतिशत) तराई, ६७४८.७७ वर्ग किलोमिटर (३४.५४ प्रतिशत) पहाडी भुभाग र ७९३२.८३ वर्ग किलोमिटर (४०.६० प्रतिशत) हिमाली भुभाग रहेको छ । स्थानीय सरकार संचालन ऐन २०७४ अनुसार यस प्रदेशका दार्चुला, बझाङ र बाजुरालाई हिमाली जिल्ला, डोटी, अछाम, बैतडी र डडेल्धुरालाई पहाडी जिल्ला र कैलाली, कञ्चनपुरलाई तराईका जिल्लाका रूपमा वर्गिकरण गरिएको छ ।

१.१.२ राजनीतिक तथा प्रशासकिय विभाजन

सुदूरपश्चिम प्रदेशमा एक उप-महानगरपालिका, ३३ नगरपालिका र ५४ गाउँपालिका गरी जम्मा ८८ वटा स्थानीय तह र कूल ७३४ वडा रहेका छन् । त्यस्तै यस प्रदेशबाट प्रतिनिधि सभा सदस्य निर्वाचनका लागि १६ निर्वाचन क्षेत्र र प्रदेश सभासदस्य निर्वाचनका लागि ३२ वटा निर्वाचन क्षेत्र रहेका छन् । प्रदेश सभामा समानुपातिक सहित कूल ५३ सदस्य रहन सक्ने संवैधानिक प्रावधान छ ।

तालिका १: प्रदेशको राजनीतिक तथा प्रशासनिक विभाजन

जिल्ला	उप-महानगरपालिका		नगरपालिका		गाउँपालिका		स्थानीय तह	वडा संख्या	प्रतिनिधि सभा	प्रदेश सभा
	संख्या	वडा संख्या	संख्या	वडा संख्या	संख्या	वडा संख्या				
कैलाली	१	१९	६	६३	६	४४	१३	१२६	५	१०
डोटी			२	२०	७	४५	९	६५	१	२
अछाम			४	४७	६	४४	१०	९१	२	४
बाजुरा			४	३८	५	३१	९	६९	१	२
बझाङ			२	२२	१०	७२	१२	९४	१	२
कन्चनपुर			७	८१	२	११	९	९२	३	६
डडेल्धुरा			२	२३	५	२९	७	५२	१	२
बैतडी			४	४०	६	४४	१०	८४	१	२
दार्चुला			२	१८	७	४३	९	६१	१	२
जम्मा	१	१९	३३	३५२	५४	३६३	८८	७३४	१६	३२

श्रोत: संघिय मामिला तथा सामान्य प्रशासन मन्त्रालय, २०७५

तालिका २: स्थानीय तह

जिल्ला	स्थानीय तह	वडा संख्या	क्षेत्रफल (वर्ग कि.मी.)	जनसंख्या (२०७८)	जनसंख्या वृद्धिदर (%)	जनघनत्व
कैलाली	धनगढी उप.न.पा.	१९	२६१.७५	१९८७९२	२.८५	७५९
	टीकापुर न.पा.	९	११८.३३	८९८३५	१.५९	७५९
	लम्कीचुहा न.पा.	१०	२२५.००	९०९७१	१.८०	४०४
	घोडाघोडी न.पा.	१२	३५४.४५	८६०३४	१.२४	२४३
	भजनी न.पा.	९	१७६.२५	५३४९४	०.३०	३०४
	गौरीगंगा नपा	११	२४४.४४	६४५५८	१.४८	२६४
	गोदावरी न.पा.	१२	३०८.६३	९८७४६	२.२६	३२०
	जानकी गा.पा.	९	१०७.२७	४९८६०	०.२६	४६५
	बर्दगोरिया गा.पा.	६	७७.२६	३७६८२	१.३७	४८८
	मोहन्याल गा.पा.	७	६२६.९५	२१०८२	-०.४३	३४
	जोशीपुर गा.पा.	७	६५.५७	३७१८९	०.१९	५६७
	कैलारी गा.पा.	९	२३३.२७	४९९१७	०.३८	२१४
कञ्चनपुर	चुरे गा.पा.	६	४९३.१८	२१४००	१.१८	४३
	भीमदत्त न.पा.	१९	१७१.८	१२२३२०	१.५०	७१२
	पुनर्वास न.पा.	११	१०३.७१	६१७४८	१.३५	५९५
	कृष्णपुर न.पा.	९	२५२.७५	७१५००	२.२४	२८३
	शुक्लफांटा न.पा.	१२	१६२.५७	५३९६९	१.३६	३३२
	बेलौरी न.पा	१०	१२३.२७	५३९१०	०.०७	४३७

जिल्ला	स्थानीय तह	वडा संख्या	क्षेत्रफल (वर्ग कि.मी.)	जनसंख्या (२०७८)	जनसंख्या वृद्धिदर (%)	जनघनत्व
	बेदकोट न.पा.	१०	१५९.९२	५७६८०	१.४७	३६१
	दोधरा चाँदनी न.पा.	१०	५६.८४	४२९७४	०.८७	७५६
	बेलडाडी गा.पा.	५	३६.७	२१८८८	-०.०३	५९६
	लालझाडी गा.पा.	६	१५४.६५	२५०३७	१.००	१६२
डडेल्धुरा	अमरगढी न.पा.	११	१३९.३३	२४१४९	१.२३	१७३
	परशुराम न.पा.	१२	४१४.०७	३५५९०	०.१७	८६
	आलिताल गा.पा.	८	२९२.८७	१८११२	-०.२२	६२
	भोगेश्वर गा.पा.	५	२३३.३८	१३१३२	-०.७०	५६
	नवदुर्गा गा.पा.	५	१४१.८९	१८६७२	-०.६४	१३२
	अजयमेरु गा.पा.	६	१४८.९	१५१६१	-१.१४	१०२
	गन्यापधुरा गा.पा.	५	१३५.६५	१३७२२	-०.९१	१०१
डोटी	दिपायल सिलगढी न.पा.	९	१२६.६२	३३९६८	०.२९	२६८
	शिखर न.पा.	११	२८५.३७	३०३९९	-०.४३	१०७
	पूर्वीचौकी गा.पा.	७	११७.६६	२१४९४	-०.४३	१६७
	बडीकेदार गा.पा.	५	३३२.५५	१४९०२	-१.१०	४५
	जोरायल गा.पा.	६	४१९.०९	१९७८८	०.४९	४७
	सायल गा.पा.	६	१२२.७२	२०४५६	०.४३	१६७
	आदर्श गा.पा.	७	१२८.४७	२४४९५	०.२२	१९१
	के.आइ. सिंह गा.पा.	७	१२७.०१	२०७३६	-०.०८	१६३
बैतडी	बोगटान फुड्सील गा.पा.	७	३००.२२	१५५४०	-१.३६	५२
	दशरथचन्द न.पा.	११	१३५.१५	३१५६७	-०.८७	२३४
	पाटन न.पा.	१०	२१९.२६	२९२३०	-०.३९	१३३
	मेलौली न.पा.	९	११९.४३	२०६५८	-०.८४	१७३
	पुर्चौडी न.पा.	१०	१९८.५२	३८२८१	-०.२२	१९३
	सुर्नया गा.पा.	८	१२४.५२	१७९४५	-०.३२	१४४
	सिगास गा.पा.	९	२४५.४४	२१८१४	०.१३	८९
	शिवनाथ गा.पा.	६	८१.६५	१८०६४	०.५२	२२१
	पञ्चेश्वर गा.पा.	६	१२०.४१	१७७९६	-०.५१	१४८
	दोगडाकेदार गा.पा.	८	१२६.३८	२३१०४	-०.६१	१८३
	डिलासैनी गा.पा.	७	१२५.२८	२२९६६	०.२२	१८३
दार्चुला	महाकाली न.पा.	९	१३५.११	२४०८१	१.२१	१७८
	शैल्यशिखर न.पा.	९	११७.८१	२१८०७	-०.११	१८५
	मालिकार्जुन गा.पा.	८	१००.८२	१५६३५	०.०३	१५५
	अपिहिमाल गा.पा.	६	६१३.९५	६७९८	०.०३	११
	दुहु गा.पा.	५	६५.३५	९८४२	-०.९१	१५१
	नौगाड गा.पा.	६	१८०.२७	१५५२८	-०.२१	८६
	मार्मा गा.पा.	६	२०८.०६	१५१२४	०.११	७३

जिल्ला	स्थानीय तह	वडा संख्या	क्षेत्रफल (वर्ग कि.मी.)	जनसंख्या (२०७८)	जनसंख्या वृद्धिदर (%)	जनघनत्व
	लेकम गा.पा.	६	८३.९८	१३७४३	-०.७४	१६४
	ब्यांस गा.पा.	६	८३९.२६	९६६८	-०.६५	१२
वझाङ्ग	जयपृथ्वी न.पा.	११	१६६.७९	२१९३३	-०.११	१३२
	बुंगल न.पा.	११	४४७.५९	३३८१२	०.१७	७६
	तलकोट गा.पा.	७	३३५.२६	११७१९	०.१३	३५
	मष्टा गा.पा.	७	१०९.२४	१३२६५	-१.१५	१२१
	खसडछान्ना गा.पा.	७	११३.५२	१३४१९	-१.६२	११८
	थलारा गा.पा.	९	१०५.५१	१५९५८	-१.१३	१५१
	वित्थडचिर गा.पा.	९	८६.१५	१७८१२	०.३६	२०७
	सुर्मा गा.पा.	५	२७०.८०	११०८२	१.९७	४१
	छविसपाथिभेरा गा.पा.	७	११६.३४	१४४७४	-१.१४	१२४
	दुर्गाथली गा.पा.	७	६१.८३	११३१८	-१.३१	१८३
	केदारस्युं गा.पा.	९	११३.९१	२१३१२	०.००	१८७
	साइपाल गा.पा.	५	१४६७.२७	२६२५	१.७७	२
वाजुरा	बडीमालिका न.पा.	९	२७६	१८४१४	०.८७	६७
	त्रिवेणी न.पा.	९	१७०.३२	१७७९८	-०.३०	१०४
	बुढीगंगा न.पा.	१०	५९.२	२०१८५	-०.६८	३४१
	बुढीनन्दा न.पा.	१०	२३२.४८	२००७२	०.६४	८६
	गौमुल गा.पा.	६	३१४.६६	८९१३	०.४४	२८
	जगन्नाथ गा.पा.	६	१७१.३२	१०१५८	०.७१	५९
	स्वामीकार्तिक खापर गा.पा.	५	११०.५५	१२५७६	-०.१६	११४
	खसड छेडेदह गा.पा.	७	१३५.०८	१९३०७	०.३७	१४३
	हिमाली गा.पा.	७	८३०.३३	१०३०९	१.०८	१२
अछाम	मंगलसेन न.पा.	१४	२२०.१४	२६५५७	-१.९४	१२१
	कमलबजार न.पा.	१०	१२०.७८	२१०३२	-१.१६	१७४
	साँफेबगर न.पा.	१४	१६६.७१	२५८९१	-२.५५	१५५
	पन्चदेवल विनायक न.पा.	९	१४७.७५	२६०८८	-०.५०	१७७
	चौरपाटी गा.पा.	७	१८२.१६	२१६८१	-१.४२	११९
	मेल्लेख गा.पा.	८	१३४.७८	२२७८५	-०.७६	१६९
	बात्रीगढी जयगढ गा.पा.	६	५८.२६	१३५१९	-२.४०	२३२
	रामारोशन गा.पा.	७	१७३.३३	२३६००	-०.६२	१३६
	ढकारी गा.पा.	८	२२७.८८	२१९९८	०.१९	९७
	तुर्माखांद गा.पा.	८	२३२.०७	२४५७४	-०.०७	१०६

श्रोत: राष्ट्रिय जनगणना २०७८, केन्द्रिय तथ्याङ्क विभाग, २०७८ र नेपाल परिचय तेह्रौँ संस्करण, सुचना तथा प्रसारण विभाग, २०८२

१.२ प्रमुख नदीनाला र तालहरु

यस प्रदेशका प्रमुख नदीहरुमा सेती नदी र महाकाली नदी हुन् । अन्य सहायक नदीहरुमा चमेलीया, बुढीगंगा, दरगंगा, सुर्नया, ढिकगाड, होपरीगाड, रंगुन, डोटेली गाड, खुटिया, मोहना, शिसैया, बानरा, आदि हुन ।

यस प्रदेशमा पर्ने प्रमुख तालहरुमा कैलाली जिल्लामा रहेको घोडाघोडी ताल, कञ्चनपुर जिल्लामा रहेको झिलमिला ताल, बेदकोट ताल, डडेल्धुराको आलीताल, डोटी जिल्लामा रहेको छतिवन ताल र डोटी, अछाम, बझाङ्ग, बाजुरा जिल्लाको बीचमा रहेको खप्तड ताल, आदि छन् ।

१.३ प्रमुख धार्मिक स्थलहरु

यस प्रदेशमा थुप्रै धार्मिक स्थलहरु रहेका छन् जसमध्ये डोटीको खप्तड, अछामको रामारोशन, बाजुराको बडीमालिका, बझाङको तपोवन, ऋषिकुण्ड र सुर्मासरोवर, बैतडीको रौलाकेदार, सिगास, दार्चुलाको मालिकार्जुन, लटीनाथ, गल्लाकेदार र हुनैनानाथ, कैलालीको बेहडाबाबा, आदि हुन ।

यस प्रदेशमा प्रमुख मन्दिरहरुमा बाजुरामा बडीमालिका बझाङमा सुमदेवी, जल्फादेवी, मष्टा र दुर्गा, दार्चुलाको मालिकार्जुन, लटीनाथ, गल्लाकेदार बैतडीको त्रिपुरासुन्दरी, निङ्गलासैनी, जगन्नाथ, ईश्वरी गंगाधाम, कृष्ण मन्दिर, महारुद्र, मेलौली भगवती, ग्वालेक केदार र राताशिला, डडेल्धुराको उग्रतारा, भागेश्वर, घण्टेश्वर, डोटी घटाल र बेताल, अछामको वैजनाथ, बमदेवी डोटीको शैलेश्वरी, केदार, लानाकेदारेश्वर, कंचनपुरको सिद्धनाथ र वैजनाथ, विष्णु मन्दिर, कैलालीको गोदावरी, बनदेवी, बेहडाबाबा तथा नैनादेवी आदि प्रमुख हुन ।

सुदूरपश्चिम प्रदेशमा रहेका प्रख्यात नौ वटा भगवती मन्दिरहरु

क्र.स.	जिल्ला	मन्दिरहरु
१	बाजुरा	बडीमालीका
२	अछाम	वरदादेवी
३	डोटी	शैलेश्वरी
४	डडेल्धुरा	उग्रतारा
५	बैतडी	त्रिपुरा सुन्दरी, मेलौली, निङ्गलासैनी
६	बझाङ्ग	सुरमा
७	कैलाली	गोदावरी

१.४ प्रमुख पर्यटकिय स्थलहरु

क्र.स.	जिल्ला	पर्यटकिय स्थलहरु
१	कैलाली	घोडाघोडी ताल, (विश्व सम्पदा सूचीमा सूचिकृत सिमसार क्षेत्र), गोदावरी, बेहडाबाबा, शिवपुरी धाम, कोइलही ताल, टिकापुर उद्यान, चिसापानी, आदि
२	कञ्चनपुर	शुक्लाफाटा राष्ट्रिय निकुञ्ज (वाहसिङ्गेको प्रमुख वासस्थान), झिलमिला ताल, बेदकोट ताल, ब्रह्मदेव, दोधरा चादनी झोलुङ्गे पुल, आदि
३	डोटी	शैलेश्वरी मन्दिर, छतिवन ताल, खप्तड राष्ट्रिय निकुञ्ज, आदि
४	डडेल्धुरा	उग्रतारा मन्दिर, आलिताल, अजयमेरुकोट, परशुराम धाम, आदि
५	अछाम	वैजनाथ धाम, वददेवी, रामारोसन क्षेत्र (१२ वण्ड १८ खण्ड), आदि
६	बैतडी	त्रिपुरासुन्दरी, निङ्गलासैनी, जगन्नाथ, इश्वरी गंगाधाम, महारुद्र, मेलौली भगवती, ग्वालेक केदार, रौलाकेदार, पताल भुमेश्वर, आदि
७	दार्चुला	मालिकार्जुन, लटिनाथ, गल्लाकेदार, हुनैनानाथ, अपि हिमाल, व्यास हिमाल, आदि
८	बझाङ्ग	सुर्मा सरोवर, तपोवन, ऋषिकुण्ड, सैपाल हिमाल, आदि
९	बाजुरा	बडीमालिका, बुढीनन्दा देवी, आदि

१.५ राष्ट्रिय निकुञ्ज तथा संरक्षण क्षेत्रहरू

१.५.१ खप्तड राष्ट्रिय निकुञ्ज: बाजुरा, बझाङ्ग, अछाम र डोटी जिल्लाको संगम स्थलमा २२५ वर्ग किलोमिटरमा फैलिएको राष्ट्रिय निकुञ्जको स्थापना वि.सं. २०४२ सालमा र मध्यवर्ती क्षेत्रको स्थापना वि.सं. २०६३ सालमा भएको हो । यो राष्ट्रिय निकुञ्ज धार्मिक दृष्टिकोणले पनि निकै महत्वपूर्ण छ । त्रिवेणी, खप्तड दह, सहस्रलिङ्ग आदि स्थानहरू हिन्दु धर्मावलम्बीहरूका पावन तीर्थस्थल मानिन्छन् । यी स्थानहरूमा गंगा दशहरा, जनैपूर्णिमा जस्ता धार्मिक पर्वहरूमा हजारौंको संख्यामा तिर्थयात्रीहरू भेला भई मेला भर्ने गर्दछन् ।

१.५.२ शुक्लाफाटा राष्ट्रिय निकुञ्ज: यो राष्ट्रिय निकुञ्ज कञ्चनपुर जिल्लाको नेपाल भारत सिमाको दक्षिण पश्चिम कुनामा अवस्थित छ । महाकाली नदीको पुरानो बहाव क्षेत्र भएका कारण विकसित हुन आएका ठुला ठुला फाटहरू, धाप र सिमभूमी यस निकुञ्जको प्रमुख विशेषता हो । वि.सं. २०३१ सालमा स्थापना भएको यस निकुञ्जको क्षेत्रफल ३०५ वर्ग किलोमिटर रहेको छ । वि.सं. २०६१ सालमा २४३.५ वर्गकिलोमिटर क्षेत्रफल मध्यवर्ती क्षेत्र समेत स्थापना भएको छ । यो निकुञ्ज बाह्र सिङ्गे जरायोको लागी प्रसिद्ध रहेको छ ।

१.५.३ अपि-नाम्पा संरक्षण क्षेत्र : वि.सं. २०६७ सालमा हिँउ चितवा, घोरल, कालो भालु, थार, जटामसी, यासाँगुम्बा, पाँचऔँले, आदि संरक्षणको लागि दार्चुला जिल्लाको १९०३ वर्ग किलोमिटर क्षेत्रफल घोषणा गरिएको हो ।

१.६ हावापानी

यस प्रदेशमा भौगोलिक विविधताले गर्दा अधिकतम तापक्रम ४५ °C र न्यूनतम तापक्रम २ °C सेल्सियस सम्म पुग्दछ । यस प्रदेशको औषत वर्षा १८०० मि.मि. छ । यस्तो विषम हावापानी तथा तापक्रमको कारणले गर्दा विभिन्न किसिमको अन्नबाली, तरकारी तथा फलफुल खेती, नगदेबाली, तेलहनबाली, दलहनबाली, घासेबाली आदिको खेती गर्न सकिन्छ । हिमाल, पहाड र तराईको समिश्रण रहेकाले यस प्रदेशमा नेपालमा पाइने ५ वटै उष्ण मनसुनी (Sub Tropical), न्यानो समशीतोष्ण (Warm Temperate), ठन्डा समशीतोष्ण (Cool Temperate), लेकाली (Alpine) र ध्रुविय वा हिमाली (Tundra) हावापानी पाइन्छ (सुचना तथा प्रसारण विभाग, २०८२)

१.६.१ उष्ण मनसुनी (Sub Tropical) हावापानी: समुद्र सतहदेखि १२०० मिटरसम्मको उचाइमा यस प्रकारको हावापानी पाइन्छ । कम उचाईका कारण ग्रीष्म श्रृतुमा यहाको तापक्रम ३८° देखि ४५° सेन्टिग्रेट सम्म पुग्दछ भने शितकालमा १५° देखि ५° सम्म ओर्लिन्छ । बंगाल खाडीबाट आउने मनसुनी वायुका कारण यहा २००० मि.मि. सम्म सरदर वर्षा हुने गर्दछ । यो हावापानी ज्यादै उष्ण र शुष्क हुने हुदा स्वास्थ्यका लागी त्यती उपयोगी नभए पनि पाँचो माटो भएका कारण धान, गहु, जुट आदिका लागी उपयोगी रहेको छ ।

१.६.२ न्यानो समशीतोष्ण (Warm Temperate): समुद्र सतहको १२०० मिटरदेखि २१०० मिटरसम्मको उचाईमा यो हावापानी पाइन्छ । यस प्रकारको हावापानीमा ग्रीष्ममा न्यानो र शिशिरमा बढि चिशो हुने गर्दछ । गर्मिमा २४° देखि ३०° से. सम्म र जाडोमा ०° सेन्टिग्रेट सम्म तापक्रम हुने गर्दछ । दक्षिणको भिरालो भागमा २५०० मि.मि. र उत्तर भिरालो क्षेत्रमा १००० मि.मि. सम्म सरदर वर्षा हुने गर्दछ ।

१.६.३ ठन्डा समशीतोष्ण (Cool Temperate): समुद्र सतहको २१०० देखि ३३०० मिटरसम्मको उचाईमा यस प्रकारको हावापानी पाइन्छ । ग्रीष्ममा १५° देखि २०° से. सम्म र हिउदमा ०° से. तापक्रम हुने गर्दछ । वर्षामा सरदर १००० मि.मि. पानी पर्दछ भने हिउदमा हिउ वर्षिन्छ ।

१.६.४ लेकाली (Alpine): समुद्र सतहको ३३०० मिटरदेखि ५००० मिटरसम्मको उचाईमा यो हावापानी पाइन्छ । वैशाख, जेष्ठ र असारमा १०° सेन्टिग्रेट तापक्रम भए पनि अन्य समयमा यस क्षेत्रको तापक्रम हिमाङ्क भन्दा कम हुन्छ । वर्षामा सरदर ३०० मि.मि. भन्दा कम पानी पर्ने गर्दछ भने हन्य समयमा हिउ पर्दछ ।

१.६.५ **श्रुविय वा हिमाली (Tundra):** समुद्र सतहदेखि ५००० मिटर भन्दा माथिको उचाईमा यो हावापानी पाइन्छ । यहा सधै जसो हिमपात भैरहन्छ र वर्षाको रुपमा समेत हिउने पर्दछ । तापक्रम ०^o भन्दा कम हुन्छ । मध्यान्ह पछि हिउको हुरी चल्ने गर्दछ । यसलाई हिमाली मरुभुमी हावापानी पनि भनिन्छ ।

१.७ जिल्ला सदरमुकामको दुरी:

सुदुरपश्चिम प्रदेशको राजधानी कैलालीको धनगढीबाट (ट्राफिक चौराहा) देखि सुदूरपश्चिम प्रदेशका विभिन्न जिल्लाको सदरमुकाम सम्मको दुरी निम्नानुसार रहेको छ ।

क्र.सं.	जिल्ला र सदरमुकामको नाम	दुरी किलो मिटर
१	कैलाली (धनगढी)	०
२	डोटी (सिलगढी)	१९४
३	अछाम (मंगलसेन)	२९७
४	बाजुरा (मार्तडी)	३०८
५	बझाङ्ग (चैनपुर)	२६२
६	दार्चुला (खलंगा)	३२०
७	बैतडी (गोठलापानी)	२१२
८	डडेल्धुरा (वागबजार)	१३३
९	कञ्चनपुर (महेन्द्रनगर)	५४

श्रोत: google map location

१.८ प्रदेशको साक्षरता अवस्था:

वि.सं.	पुरुष साक्षरता दर (%)	महिला साक्षरता दर (%)	कुल साक्षरता दर (%)
२०७८	८५.४३	६८.१९	७६.२३
२०६८	७६.३७	५१.९३	६३.४८
२०५८	६४.७	३३.२	४८.७

१.९ जनसंख्या सम्बन्धी विवरण

नेपालको १३.८ प्रतिशत भु-भाग ओगटेको सूदुरपश्चिम प्रदेशमा राष्ट्रिय जनगणना २०६८ र २०७८ अनुसार कुल जनसंख्याको क्रमश ९.६३ र ९.२४ प्रतिशत मानिस बसोबास गर्दछन । राष्ट्रिय जनगणना २०७८ अनुसार कुल जनसंख्याको हिमाली जिल्लाहरु (बाजुरा, बझाङ्ग र दार्चुला) मा १७.१० प्रतिशत, पहाडी जिल्लाहरु (बैतडी, डडेल्धुरा, डोटी र अछाम) मा ३०.२६ प्रतिशत र तराईका जिल्लाहरु (कैलाली र कञ्चनपुर) मा ५२.६४ प्रतिशत मानिस बसोबास गरिरहेका छन । यस प्रदेशको कुल जनसंख्याको करिब ८४ प्रतिशत जनसंख्या कृषि पेशामा र बाँकी १६ प्रतिशत जनसंख्या अन्य पेशामा संलग्न रहेको अनुमान गरिएको छ ।

१.९.१ सुदूरपश्चिम प्रदेशको जनसंख्या (२०७८)

जिल्ला	महिला	पुरुष	जम्मा	परिवार संख्या	परिवारको आकार	जनघनत्व
बाजुरा	७१४५३	६७०७०	१३८५२३	२८०६५	४.९४	६३
बझाङ	१००६१५	८८४७०	१८९०८५	३८०४८	४.९७	५५
दार्चुला	६८८८६	६४४२४	१३३३१०	२८४१७	४.६९	५७
अछाम	१२३५३३	१०५३१९	२२८८५२	४९५९५	४.६१	१३६
डोटी	१११२२७	९३६०४	२०४८३१	४५१८२	४.५३	१०१
बैतडी	१२८२९३	११३८६४	२४२१५७	४९२४८	४.९०	१५९
डडेल्धुरा	७३७०९	६५८९३	१३९६०२	३११९३	४.४८	९१
कैलाली	४७१२१०	४३३४५६	९०४६६६	१९५९५७	४.६२	२८०
कञ्चनपुर	२७३०७१	२४०६८६	५१३७५७	१११२१७	४.६२	३१९
सुदूरपश्चिम	१४२१९९७	१२७२७८६	२६९४७८३	५७७१०२	४.६७	१३८
नेपाल	१४९११०२७	१४२५३५५१	२९१६४५७८	६६६६९३७	४.३७	१९८

१.१० प्रदेश अन्तरगत रहेका जिल्लाहरुको क्षेत्रफल (हे.) र सिंचित क्षेत्रफल (हे.)

क्र.सं.	जिल्ला	कुल क्षेत्रफल	कुल खेतीयोग्य	कुल खेती गरिएको	सिंचित क्षेत्रफल (हे.)		
					वर्षे भरी सिंचित	आंशिक सिंचित	जम्मा
१	कैलाली	३२३५००	९००००	८६४५०	४८८१३	२७५१३	७६३२६
२	कञ्चनपुर	१६१७४१	५९६०२	५६६०२	१७६४२	२३८००	४१४४२
३	अछाम	२११०८५	५६३४७	४२४१३	३७५०	७०९०	१०८४८
४	डोटी	१९६०१८	३२२७६	२५५००	८११८	६५५९	१४६७७
५	डडेल्धुरा	१५३८००	११६१६	१०६६७	३२४७.५	१८०६	५०६०
६	बैतडी	१४५११३	३१४८५	२५७००	३९७८	६९२२	१०९००
७	बाजुरा	२१८८००	२४३१९	२०१५५	३५३०	१७६०	५२९०
८	बझाङ	३६७८४५	३४६०७	२८२१४	७८९६	२९८५	१०८८१
९	दार्चुला	२३२२००	२९५४४	२२८२५	५७१६	१९८५	७७०१
	जम्मा	२०१०१०२	३६९७९६	३१८५२६	१०२६९०.५ (३२.२४)	८०४२० (२५.२५)	१८३१२५ (५७.४९)

१.११ सुदूरपश्चिम प्रदेशको भु-उपयोगको विवरण

भू-उपयोग	२०६८		२०७८	
	क्षेत्रफल (हे.)	प्रतिशत	क्षेत्रफल (हे.)	प्रतिशत
१. कृषि जग्गा	२०४५१७.८	९४.०६	१७३६५०.६६	९०.०३
१.१ खेतीयोग्य जग्गा	१८८९८४.८	८६.९२	१६३३७४.५०	८४.७०
१.१.१ अस्थायी बाली लागेको जग्गा	१८५६५२.८	८५.३९	१५८११८	८१.९८
१.१.२ अन्य खेती योग्य जग्गा	३३३२	१.५३	५२५६.५	२.७३
१.२ स्थायी बाली लागेको जग्गा	१३०४०.९	६.००	६५५२	३.४०
१.३ स्थायी चौरचरण भएको जग्गा	२४९२.१	१.१५	३७२४.२	१.९३
२. पोखरी	८४.२	०.०४	४६६.१	०.२४
३. निजी वन	२१६१.७	०.९९	५२४१.१	२.७२
४. अन्य जग्गा (अन्य जग्गा र घर घडेरीले ओगटेको जग्गा)	१०६६६.१	४.९१	१३५२७.०४	७.०१
जम्मा	२१७४२९.८	१००	१९२८८४.९	१००

१.१२ प्रादेशिक कुल ग्राहस्थ उत्पादन (आ.व. २०८२/०८३)

आर्थिक परिसुचक	कोशी प्रदेश	मधेश प्रदेश	बागमती प्रदेश	गण्डकी प्रदेश	लुम्बिनी प्रदेश	कर्णाली प्रदेश	सुदूरपश्चिम प्रदेश	नेपाल
कुल ग्राहस्थ उत्पादन (प्रचलित मुल्य रु अर्वमा)	१०४३	८६३	२४२३	५९३	९३७	२७७	४६४	६६०९
राष्ट्रिय उत्पादनमा अंश (%)	१५.८	१३.१	३६.७	९	१४.२	४.२	७	१००
आर्थिक वृद्धिदर (आधारभुत मुल्यमा) प्रतिशत	३.१३	१.३१	५.४०	५.०१	२.८७	२.९४	३.२८	३.८५
प्रतिव्यक्ती आय (अमेरिकि डलर)	१४१०	९३४	२४४४	१६५१	१२०८	११०८	११७०	१५१३
कुल ग्राहस्थ उत्पादनमा प्राथमिक क्षेत्रको हिस्सा (प्रतिशत)	३२.४	३४.९	११.३	२५.७	२९.८	३१.५	३३.७५	२४.५
कुल ग्राहस्थ उत्पादनमा द्वितिय क्षेत्रको हिस्सा (प्रतिशत)	१७.७	१२.२	१२.२	१९.०	१५.३	१०.१	१३.१२	१३.७
कुल ग्राहस्थ उत्पादनमा तृतीय क्षेत्रको हिस्सा (प्रतिशत)	४९.९	५२.९	७६.५	५५.३	५४.९	५८.४	५२.६६	६१.८
कुल ग्राहस्थ उत्पादनमा कृषिको योगदान (प्रतिशत)	२१.४	१९.०	१७.२	९.६	१७.६	५.५	९.८	२४.०३

श्रोत: आर्थिक सर्वेक्षण २०८२/८३, राष्ट्रिय तथ्याङ्क कार्यालय, २०८३

१.१३ यातायात

क) सडक यातायात

यस क्षेत्रका ९ वटै जिल्लालाई सडकले छोएको छ भने सबै जिल्लाको सदरमुकामसम्म बस सेवा चालु छ । जिल्लाका प्रमुख बजारहरू, सदरमुकाम आसपासको क्षेत्रमा पक्की सडकको व्यवस्था भए पनि ग्रामिण सडक भने प्राय कच्ची रहेको छ । कच्ची सडकमा वर्षातको समयमा धेरै ठाँउमा यातायात बन्द हुने हुँदा आवतजावतमा निकै कठिनाई हुने गर्दछ । त्यसै उच्च पहाडी भेगमा गोरेटो, घोडेटो बाटोमा घोडा, खच्चरबाट मालसामान ढुवानी गर्ने गरिन्छ ।

ख) हवाई यातायात

यस क्षेत्रका ८ वटा जिल्लाहरूमा विमानस्थलहरू रहेको भएतापनि ५ वटा जिल्लाहरूमा हवाई सेवा सञ्चालनमा रहेको छ । कैलालीको गेटा, कन्चनपुरको मजगाउँ, डोटीको दिपायल, अछामको साँफेबगर र कमल बजार, बैतडीको पाटन, बाजुराको कोल्टी, बझाङ्गको देवल र दार्चुलाको गोकुलेश्वरमा विमानस्थलहरू रहेका छन् । उल्लिखित विमानस्थलहरू मध्ये कैलाली, अछाम, बाजुरा र बझाङ्ग जिल्लाका विमानस्थलहरू सञ्चालनमा रहेका छन् ।

१.१४ प्रमुख बजार

जिल्ला	प्रमुख बजार
कैलाली	धनगढी, अत्तरिया, टिकापुर, लम्की, बौनिया, जोशीपुर, भजनी, सुखखड, मसुरिया, चौमाला, वुढीतोला, फल्टुडे
कंचनपुर	महेन्द्रनगर, गुलरिया, बेलौरी, झलारी, गड्डाचौकी, ब्रह्मदेव
डडेल्धुरा	डडेल्धुरा, स्याउले, भातकांडा, पोखरा, जोगबुढा
डोटी	सिलगढी, दिपायल, गैरा, बुडर, विपिनगर, जोरायल
अछाम	साँफेबगर, मंगलसैन, जयगढ, विनायक, कमलबजार
बझाङ	चैनपुर, देउलेक, झोता
दार्चुला	खलंगा, गोकुलेश्वर
बैतडी	गोठलापानि, झुलाघाट, देहिमाण्डौ, गुरुखोला, सतबांझ, खोचलेक, पाटन, खोडपे
बाजुरा	मार्तडी, कोल्टी, बाम्का

१.१५ कृषि सेवा प्रदान गर्ने सरकारी निकायहरू

• भूमि व्यवस्था, कृषि तथा सहकारी मन्त्रालय, धनगढी, कैलाली	१
• कृषि विकास निर्देशनालय, दिपायल	१
• कृषि ज्ञान केन्द्रहरू	९
• कृषि व्यवसाय प्रवर्द्धन सहयोग तथा तालिम केन्द्र	१
• कृषि अनुसन्धान निर्देशनालय	१
• बाली संरक्षण प्रयोगशाला	१
• माटो तथा मल परिक्षण प्रयोगशाला	१
• बीउ बिजन प्रयोगशाला	१
• सूख्खा फलफुल बिकास केन्द्र	१
• तरकारी जर्मप्लाज्म सम्बर्द्धन तथा बीउ उत्पादन केन्द्र	१
• खाद्य प्रविधि तथा गुण नियन्त्रण कार्यालय	१
• प्लान्ट क्वारेन्टीन कार्यालय	१
• प्लान्ट क्वारेन्टीन चेकपोष्ट	१
• प्लान्ट क्वारेन्टीन उप चेकपोष्ट	१

- प्लान्ट क्वारेन्टिन उप केन्द्र १
- कृषि सामाग्री कम्पनी लि. १
- राष्ट्रिय बीउ विजन कम्पनी लि. १

१.१६ पशु सेवा सुविधा प्रदान गर्ने सरकारी निकायहरु

- पशुपंक्षी तथा मत्स्य विकास निर्देशनालय, दिपायल १
- भेटेरिनरी अस्पताल तथा पशु सेवा विज्ञ केन्द्र ९
- पशु क्वारेन्टाईन चेक पोष्ट ५
- पशु सेवा तालिम केन्द्र १
- पशु रोग अन्वेषण प्रयोगशाला १
- बाख्रा विकास फार्म १
- मत्स्य विकास केन्द्र १

श्रोत: पशुपंक्षी तथा मत्स्य विकास निर्देशनालय, दिपायल

खण्ड-ख

२. कृषि विकास निर्देशनालय सम्बन्धी विवरण

२.१ परिचय

साविक सुदूरपश्चिमाञ्चल विकास क्षेत्रको क्षेत्रीय कृषि निर्देशनालयको रूपमा रहेको यो कार्यालय डोटी जिल्ला अन्तर्गत पर्ने दिपायल सिलगढी नगरपालिकाको दिपायलमा वि.सं. २०४० सालमा स्थापना भएको थियो । तत्कालीन श्री ५ को सरकारको मिति २०४९/४/१ को निर्णय अनुसार कृषि मन्त्रालय अन्तरगत साविकको कृषि विभाग र पशु सेवा विभागको एकिकरण भई कृषि विकास विभाग र क्षेत्रियस्तरमा क्षेत्रीय कृषि विकास निर्देशनालय नामाकरण गरिएता पनि वि.सं. २०५२ सालमा कृषि विभागको नयाँ संरचना अनुरूप कृषि विभाग अन्तरगत पुनः क्षेत्रीय कृषि निर्देशनालयको स्थापना भएको थियो ।

नेपालको संविधान २०७२ अनुसार राज्यको पुनः संरचना र राज्य शक्तिको बाँडफाँड तीन तहका सरकारहरू गठन भए पश्चात प्रदेश सरकारको गठन संगै भूमि व्यवस्था, कृषि तथा सहकारी मन्त्रालयको स्थापना भइ सो मातहत रहने गरी आ.व. ०७५/०७६ श्रावणमा कृषि विकास निर्देशनालयको स्थापना भएको हो ।

कृषि विकास निर्देशनालयलाई अनुगमन एवं सुपरिवेक्षण कार्यमा बढी सक्षम र सृष्टि बनाउनको साथै विभिन्न कार्यविधिहरू तयार पार्ने र कृषि विकासका कार्यक्रमलाई एकिकृत रूपमा संचालन गराउन कृषि विकास निर्देशनालयमा प्रमुखको व्यवस्था गरिएको छ । यस मातहतमा हाल यस प्रदेश अन्तरगतका जिल्लाहरूमा स्थापना भएका ९ वटा कृषि ज्ञान केन्द्रहरू, माटो तथा मल परिक्षण प्रयोगशाला, बाली संरक्षण प्रयोगशाला, बीउ बिजन प्रयोगशाला, र विभिन्न फार्म केन्द्रहरू यसको प्रशासनिक नियन्त्रणमा रहने व्यवस्था गरिएको छ । हाल यस निर्देशनालयमा ९ वटा शाखाहरूबाट कार्यक्रम संचालन तथा अनुगमन, मुल्यांकनको कार्यक्रमहरू हुदै आएको छ ।

२.२ लक्ष्य, उद्देश्य, रणनीति र कार्यविवरण

२.२.१ मुख्य लक्ष्य

कृषि क्षेत्रलाई आधुनिक एंवम प्रतिस्पर्धी रूपमा व्यवसायीकरण गरि राष्ट्रिय बजारमा पहुँच बढाई रोजगारीको शृजना र किसानको आयस्तर वृद्धि गर्न सहयोग पुर्याउने निर्देशनालयको मुख्य लक्ष्य रहेको छ । साथै यस प्रदेश अन्तरगतका स्थानीय कृषकहरूको आवश्यकता, चाहना र सम्बन्धित जिल्लाहरूको सम्भाव्यताको आधारमा विभिन्न कृषि व्यवसायहरू जस्तै खाद्यान्न बाली विकास, नगदे बाली विकास, वागवानी विकास, औद्योगिक बाली विकास, मसला बाली विकास आदि कार्यक्रमहरूबाट उत्पादन बढाई आत्मनिर्भर बनाउने, आयात प्रतिस्थापना गर्ने र निर्यात प्रवर्द्धन गर्ने तथा आयमुलक कृषि कार्यक्रमहरू मार्फत आम्दानी बढाइ कृषकहरूको जीवनस्तर उठाउन सहयोग गर्ने लक्ष्य निर्देशनालयको रहेको छ ।

२.२.२ उद्देश्य

- खाद्य तथा पोषण सुरक्षाको सुनिश्चितता कायम गर्न कृषि यान्त्रीकरणमा जोड दिई सम्भाव्यता तथा भौगोलिक विशेषताका आधारमा कृषि उत्पादन, उत्पादकत्व वृद्धि गर्ने ।
- निर्वाहमुखी कृषि प्रणालीलाई नाफामुलक, दिगो एवं व्यवसायिक प्रणालीमा रूपान्तरण गर्ने ।
- कृषिमा आधारित उद्योगको विकास गरी रोजगारी एवं आयस्तर वृद्धि गर्ने ।
- कृषि क्षेत्रको प्रतिस्पर्धात्मक क्षमता विकास गरी राष्ट्रिय अर्थतन्त्रमा टेवा पुर्याउने ।
- Adaptive research संचालन गरी प्रविधि विस्तारमा जोड दिने ।
- कृषि उपजहरूको बजार व्यवस्था एवं कृषिजन्य लघु उद्यमहरूलाई बढावा दिई रोजगारीमा वृद्धि गर्ने ।
- प्राविधिक जनशक्ति, कृषक/उद्यमी तथा सरोकारवालाहरूको क्षमता अभिवृद्धि गर्ने ।
- निर्देशनालय अन्तर्गतका कार्यालयहरूको प्रशासनिक कार्यहरूमा नियन्त्रण, सहजीकरण र समन्वय गर्ने ।

- कृषि विकाससंग सम्बन्धित निकायहरूसंग आपसी समन्वय गरी एकिकृत कृषि विकास कार्यक्रम संचालन गर्ने ।
- वातावरण-मैत्री एवम् जलवायु परिवर्तन असर न्यूनीकरणको साथै स्थानीय समस्यामा आधारित कृषि प्रविधिहरूको विकास र विस्तार गर्दै कृषि जैविक विविधताको संरक्षण, सम्बर्द्धन एवम् सदुपयोग गर्ने ।

२.२.३ रणनीति

- स्थान विशेषको सम्भाव्यताको आधारमा बाली विशेष क्षेत्रहरूको पहिचान गरि व्यवसायिक उत्पादनमा केन्द्रित कृषि प्रणालीको विकास गर्ने ।
- कृषि उद्यमी, निजी क्षेत्र, अनुसन्धान केन्द्र र कृषि विश्वविद्यालयको सहभागितामा कृषि प्रविधिको विकास तथा प्रसारमा टेवा पुर्याउने र श्रोत केन्द्रहरू र बजार पूर्वाधारहरूको विकास एवं विस्तार गर्ने ।
- कृषि मूल्य र बजार सूचनाहरूको संकलन, विश्लेषण र प्रवाह गर्नुका साथै कृषि बजार व्यवस्थापनका लागि आवश्यक पूर्वाधारको विकास गर्ने र बजारीकरणमा टेवा पुर्याउने ।
- कृषि उत्पादनलाई कृषिमा आधारित उद्योगसँग आवद्ध गराउँदै लगि उत्पादन र उद्योगबीच तादम्यता राख्ने ।
- सिंचित क्षेत्रमा सघन बाली उत्पादन, भू-बनोटको अधिकतम सदुपयोग गरी बाली विविधिकरण, व्यवसायीकरण तथा व्यवसाय प्रवर्द्धनमा सहयोग पुग्ने किसिमका उत्पादन कार्यक्रम संचालन गर्ने ।
- समावेशीकरण र सामाजिक न्यायको आधारमा अति गरीब, विपन्न तथा पिछडिएका वर्ग, जनजाती, महिला एवम् द्वन्द्व पिडितलाई कृषि विकासको मुलधारमा समाविष्ट गर्ने ।
- कृषि पर्यटनको विकास तथा विस्तारमा जोड दिने ।
- स्थानीय, रैथाने, लोपोन्मुख बाली वस्तुहरूको संरक्षण, सम्बर्द्धन तथा उपभोगमा बढावा दिने ।
- खेतीयोग्य जमिन बाझो राख्ने प्रवृत्तिलाई निरुत्साहित गर्दै बाझो जग्गा सदुपयोगका लागि योजना, कार्यक्रम कार्यान्वयनमा जोड दिने ।
- कृषि उपज उत्पादन, प्रशोधन, भण्डारण एवं वितरण प्रणालीमा प्रविधि विकास, अनुसरण र अवलम्बन तथा उत्पादन र भण्डारणका क्रममा हुने हानी नोक्सानी न्यूनीकरण प्रविधि अवलम्बनमा जोड दिने ।
- सरकारी, गैर सरकारी, सामुदायिक संघ संस्थाहरूलाई साझेदारी निकायको रूपमा अंगिकार गरी सेवा प्रवाहमा व्यापकता ल्याउने ।
- कृषि विकास संग सम्बन्धित सरकारी निकायहरू बीचको समन्वय सुदृढ गरी सेवा प्रवाहमा प्रभावकारीता ल्याउने ।
- कृषि विकास कार्यक्रमको प्रभावकारी कार्यान्वयन, अनुगमन तथा मुल्यांकनको संस्थागत व्यवस्थालाई सशक्त बनाउने ।

२.२.४ कार्य विवरण

- प्रदेश अन्तरगत कृषि बाली/वस्तुको विकास एवं विस्तारका लागि आवश्यक नीति तथा व्यवसायीक योजना तर्जुमा तथा कार्यान्वयन गर्ने तथा सोमा सयहोग गर्ने ।
- प्रदेश स्तरमा खाद्य सुरक्षाको अवस्थाको अनुगमन तथा विश्लेषण गरी प्रदेश सरकारलाई पृष्ठ पोषण ।
- प्रदेश स्तरमा खाद्य सुरक्षाको दृष्टिकोणले महत्वपूर्णको पहिचान गरी विकास एवं प्रवर्द्धन ।
- प्रदेशमा संचान हुने संघीय कृषि विकास कार्यक्रमको संयोजन र समन्वय ।
- प्रदेश स्तरको कृषि सम्बन्धी तथ्यांक संकलन एवं अद्यावधिक गर्ने ।
- प्रदेश स्तरमा कृषि विकासमा संलग्न निकायहरूविच समन्वय गर्ने गराउने ।
- प्रदेश स्तरको बजार तथा अन्य कृषि पूर्वाधार विकास नीति तर्जुमा तथा कार्यान्वयन ।
- प्रदेश स्तरमा कृषि यान्त्रीकरण प्रवर्द्धन ।
- प्रदेश स्तरमा पोष्ट हार्भेष्ट व्यवस्थापनका लागि आवश्यक नीति, योजना तथा मापदण्ड बनाइ कार्यान्वयन गर्ने ।

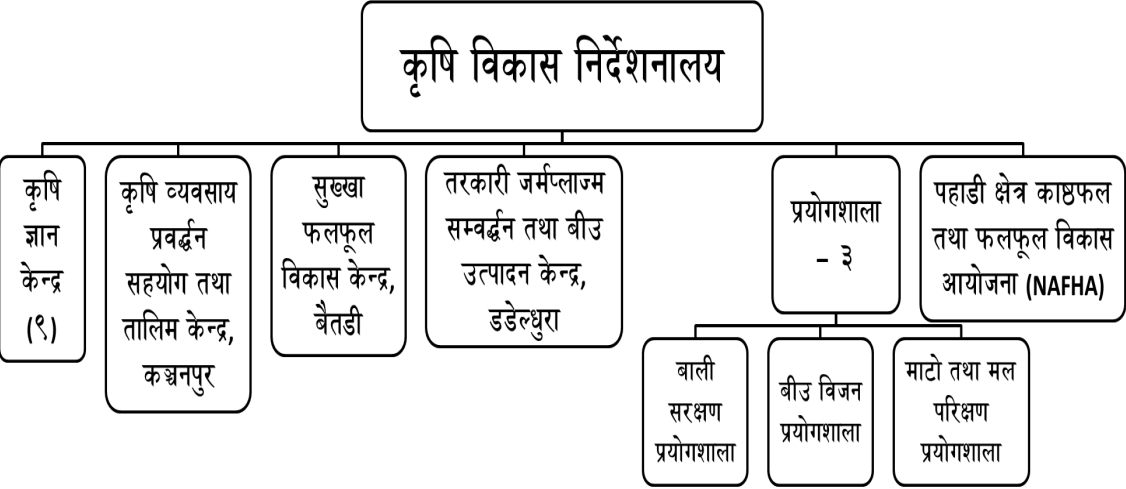
- प्रदेश स्तरीय कृषि उपज बजारस्थलको व्यवस्था गर्ने ।
- प्रदेश स्तरमा उपयुक्त रणनीतिक स्थानमा थोक, खुद्रा तथा हाट बजार, संकलन केन्द्र तथा अन्य बजार पुर्वाधार विकास ।
- प्रदेश अन्तर्गतका कृषि व्यवसायीहरूलाई विभिन्न सेवा सुविधा एवं सहूलियत उपलब्ध गराउने ।
- प्रदेश स्तरीय मल, बीउ लगायतका कृषि सामग्रीको आपूर्ति स्थितीको नियमित अनुगमन तथा नियमन सम्बन्धी कार्य ।
- प्रदेश स्तरमा कृषि प्रसार कार्यक्रम सूचना तथा संचार प्रविधिको उच्चतम प्रयोगलाई बढावा दिने नीति तथा कार्यक्रम कार्यान्वयन ।
- प्रदेश स्तरको बाली संरक्षण तथा व्यवसायीक कीट विकास सम्बन्धी उपयुक्त नीति तथा कार्यक्रम तर्जुमा र कार्यान्वयन ।
- स्थान विशेषका आधारमा मौरीपालन, रेशम खेती, च्याउ उत्पादन कार्यक्रम संचालनका लागि आवश्यक व्यवस्था गर्ने ।
- प्रदेश स्तरको माटो सुधार सम्बन्धी नीति तथा कार्यक्रम तर्जुमा तथा कार्यान्वयन ।
- प्रदेश स्तरमा माटोको उर्वराशक्ती नक्सा तयार गरी सोको आधारमा उर्वराशक्ति सुधारका लागि आवश्यक कार्य गर्ने ।
- कृषि क्षेत्रको संधिय तथा प्रादेशिक नीति, मापडण्ड कार्यान्वयन तथा पृष्ठपोषण गर्ने ।

२.३ कृषि विकास निर्देशनालयको दरबन्दी तेरिज

क्र.स.	पद	श्रेणी/तह	सेवा	समुह	दरबन्दी
१	महानिर्देशक	११	प्रदेश कृषि	समुहकृत नहुने	१
२	कृषि अर्थ निर्देशक/वरिष्ठ कृषि अर्थ निर्देशक	९/१०	प्रदेश कृषि	एगृ.ईको. मार्केटिङ्ग	२
३	कृषि प्रसार निर्देशक/वरिष्ठ कृषि प्रसार निर्देशक	९/१०	प्रदेश कृषि	कृषि प्रसार	३
४	वागवानी विकास निर्देशक/वरिष्ठ वागवानी विकास निर्देशक	९/१०	प्रदेश कृषि	वागवानी	१
५	बाली संरक्षण निर्देशक/वरिष्ठ बाली संरक्षण निर्देशक	९/१०	प्रदेश कृषि	बाली संरक्षण	१
६	बाली विकास निर्देशक/वरिष्ठ विकास निर्देशक	९/१०	प्रदेश कृषि	बाली विकास	१
७	कृषि अर्थ विज्ञ/वरिष्ठ कृषि अर्थ विज्ञ	७/८	प्रदेश कृषि	एगृ.ईको. मार्केटिङ्ग	२
८	कृषि प्रसार अधिकृत/वरिष्ठ कृषि प्रसार अधिकृत	७/८	प्रदेश कृषि	कृषि प्रसार	१
९	बाली विकास अधिकृत/वरिष्ठ बाली विकास अधिकृत	७/८	प्रदेश कृषि	बाली विकास	१
१०	बाली संरक्षण अधिकृत/बाली संरक्षण अधिकृत	७/८	प्रदेश कृषि	बाली संरक्षण	१
११	वागवानी विकास अधिकृत/वरिष्ठ वागवानी विकास अधिकृत	७/८	प्रदेश कृषि	वागवानी	२
१२	कृषि ईन्जिनियर/वरिष्ठ कृषि ईन्जिनियर	७/८	प्रदेश कृषि	ईन्जिनियर	१
१३	शाखा अधिकृत/वरिष्ठ शाखा अधिकृत	७/८	प्रदेश प्रशासन	सामान्य प्रशासन	१
१४	लेखा अधिकृत/वरिष्ठ लेखा अधिकृत	७/८	प्रदेश प्रशासन	लेखा	१
१५	सहायक प्रशासकीय अधिकृत/शाखा अधिकृत	५/६	प्रदेश प्रशासन	सामान्य प्रशासन	१
१६	कम्प्युटर अपरेटर	५/६	विविध		१
१७	प्राविधिक सहायक/सहायक कृषि अर्थ विज्ञ	५/६	प्रदेश कृषि	एगृ.ईको. मार्केटिङ्ग	२
१८	प्राविधिक सहायक/सहायक कृषि प्रसार अधिकृत	५/६	प्रदेश कृषि	कृषि प्रसार	२
१९	प्राविधिक सहायक/सहायक वागवानी विकास अधिकृत	५/६	प्रदेश कृषि	वागवानी	२
२०	प्राविधिक सहायक/सहायक बाली संरक्षण अधिकृत	५/६	प्रदेश कृषि	बाली संरक्षण	१

२१	प्राविधिक सहायक/सहायक बाली विकास अधिकृत	५/६	प्रदेश कृषि	बाली विकास	१
२२	प्राविधिक सहायक/सहायक माटो विज्ञ	५/६	प्रदेश कृषि	माटो विज्ञान	१
२३	सर्व ईन्जिनियर	५/६	प्रदेश कृषि	ईन्जिनियर	१
२४	लेखापाला/अधिकृत (लेखा)	५/६	प्रदेश प्रशासन	लेखा	१
२५	हलुका सावरी चालक	तह	प्रदेश ईन्जि.	मेकानिकल	२
२६	कार्यालय सहयोगी	विहिन	प्रदेश प्रशासन	सामान्य प्रशासन	४
	जम्मा				३८

२.४ कृषि विकास निर्देशनालय अन्तर्गतका कार्यालयहरु

खण्ड-३

बजेट तथा प्रगति विवरण

३.१ विनियोजित बजेट तथा खर्च

३.१.१ सुदूरपश्चिम प्रदेशमा प्रदेश स्थापना पश्चात भूमि व्यवस्था, कृषि तथा सहकारी मन्त्रालयको वार्षिक विनियोजित बजेट खर्च रकम (रु.हजारमा)

आर्थिक वर्ष	सुदूरपश्चिम प्रदेश कुल बजेट	भूमि व्यवस्था, कृषि तथा सहकारी मन्त्रालय				कैफियत
		विनियोजित कुल बजेट	विनियोजन %	कुल खर्च	खर्च %	
२०७४/०७५	१,०२,०५,००	४,१६,७८	४.०८	२,७७,४९.२७	६६.५४	
२०७५/०७६	२५,०६,५६,१४	१,५५,७७,८५	६.२२	१,००,५४,५२	६४.५४	
२०७६/०७७	२८,१६,२०,३५	२,८१,३६,२०	१०	१,९२,९४,३१	६८.५७	
२०७७/०७८	३३,३८,१३,४८	३,३३,३१,३२	९.९९	२,६३,६४,६६	७९.१	
२०७८/०७९	३०,३३,९४,५५	२,८३,५६,५६	९.३५	२,२०,९६,३०	७७.९२	
२०७९/०८०	३१,८३,४६,१७	३,०४,५०,०६.०२	९.५६	२,२९,६५,५०	७५.४२	
२०८०/०८१	२९,२६,२९,३२	२,४३,४६,७९.११	८.३२	१,६४,०९,२५.१८	६७.४	
२०८१/०८२	३१,६२,९८,२८	२,८०,३७,५५	८.८६	१८६६६७९	६६.५८	

श्रोत: भूमि व्यवस्था, कृषि तथा सहकारी मन्त्रालय, सुदूरपश्चिम प्रदेश

३.१.२ कृषि विकास निर्देशनालयमा प्रदेश सरकार स्थापना पश्चात विनियोजित बजेट तथा खर्च रकम (रु हजारमा)

आर्थिक वर्ष	प्रदेश सरकार		संघ सशर्त अनुदान		कूल जम्मा	
	विनियोजन	खर्च	विनियोजन	खर्च	विनियोजन	खर्च
२०७५/०७६	२६३३५	१६८१०.२४	०	०	२६३३५	१६८१०.२४
२०७६/०७७	३६८०७१	१६६८०३.६४	०	०	३६८०७१	१६६८०३.६४
२०७७/०७८	२३८५६५	११६६३१.९२	९५०	६१२	२३८५६५	११६६३१.९२
२०७८/०७९	१९८१८६	७९३५४.२	२६०	९३	१९८१८६	७९३५४.२०
२०७९/०८०	१८१७१३	९८५८५.६४	१८०	१६७.५१	१८१७१३	९८५८५.६४
२०८०/०८१	१३६५६५	८२७२६	१३७२००	२१५७	२७३७६५	८५५६४
२०८१/०८२	१३७३१९	४०१८०.२५	१४१९०७	३४९८५	२७९२२६	७५१६५
२०८२/०८३	११६२३५		१५८५३०		२७४७६५	

३.१.३ आ.व. २०८१/८२ मा कृषि विकास निर्देशनालय र अन्तरगतका कार्यालयहरूमा विनियोजित बजेट, खर्च, वित्तीय र भारित प्रगति (रकम रु हजारमा)

क्र.स.	कार्यालयको नाम	वार्षिक विनियोजन	खर्च	वित्तीय प्रगति %	भारित प्रगति %
१	कृषि विकास निर्देशनालय, दिपायल	२७९२२६.००	७५१६५.२५	२६.९२	२३.६३
२	कृषि व्यवसाय प्रवर्द्धन सहयोग तथा तालिम केन्द्र, सुन्दरपुर	५१९५१.००	३६९००.८०	७१.०३	९१.९९
३	कृषि ज्ञान केन्द्र, बैतडी	८५२६३.००	६४८७४	७६.०९	९७.७५
४	कृषि ज्ञान केन्द्र, कन्चनपुर	१७७९४३	११३८१६	६३.९६	६३.७५
५	कृषि ज्ञान केन्द्र, दार्चुला	७४२०२	५७४७१.५२	७७.४५	९६.४४

क्र.सं.	कार्यालयको नाम	वार्षिक विनियोजन	खर्च	वित्तीय प्रगति %	भारित प्रगति %
६	कृषि ज्ञान केन्द्र, डडेल्धुरा	१०१६७८००.	८८६५९.५६	८७.२०	९८.९२
७	कृषि ज्ञान केन्द्र, अछाम	९५१२५	७१४८४	७५.१५	८३.०८
८	कृषि ज्ञान केन्द्र, बाजुरा	८३७६९	६७४३१.५२	८०.५०	९६३१.
९	कृषि ज्ञान केन्द्र, वझाङ	१०५६२७	९१६७६.२४	८६.७९	९९.५०
१०	कृषि ज्ञान केन्द्र, कैलाली	१७२७३३.६	११७४५९.८१	६८.००	७३.८९
११	कृषि ज्ञान केन्द्र, डोटी	९२८६९.००	७१६९६.८५	७७.२०	६१.२५
१२	तरकारी जर्मप्लाम तथा बीउ उत्पादन केन्द्र, डडेल्धुरा	१९१७६	१४३२४	७४.७०	९०.००
१३	बाली संरक्षण प्रयोगशाला, सुन्दरपुर	१६२३५	१३३१०	८१.९८	८६.१४
१४	बीउ विजन प्रयोगशाला, सुन्दरपुर	१८३१८.००	१११९६.२४२	६१.१२	८२३.
१५	शुख्खा फलफूल विकास केन्द्र, सतवाझ	१७८८७	१४३४१	८०.१८	१००.००
१६	माटो तथा मल परिक्षण प्रयोगशाला, सुन्दरपुर	३३१२३	२१९३६.०४	६६.२३	८९.००
	जम्मा	१४२५१२५.६१	९३१७४२.८३	६५.३८	८३.३७

३.१.४ आ.व. २०८१/८२ मा कृषि विकास निर्देशनालयको स्रोतगत प्रगति (रकम रु हजारमा)

क्र.सं.	कार्यक्रम	वार्षिक विनियोजन			वार्षिक खर्च			खर्च प्रतिशत		
		चालु	पूँजीगत	जम्मा	चालु	पूँजीगत	जम्मा	चालु	पूँजीगत	जम्मा
क)	प्रदेश सरकार	११८८७९	१८४४०	१३७३१९	३७८८८	२२९२	४०,१८०	३१.८७	१२.४३	२९.२६
	प्रदेश सरकार जम्मा	११८८७९	१८४४०	१३७३१९	३७८८८	२२९२	४०,१८०	३१.८७	१२.४३	२९.२६
ख)	संघ शसर्त अनुदान									
	NAFHA Project	१०८६०७	३३३००	१४१९०७	२६४३४	८५५१	३४,९८५	२४.३४	२५.६८	२४.६५
	संघ शसर्त जम्मा	१०८६०७	३३३००	१४१९०७	२६४३४	८५५१	३४,९८५	२४.३४	२५.६८	२४.६५
ग)	(क + ख) कूल जम्मा	२२७४८६	५१७४०	२७९२२६	६४३२२	१०८४३	७५,१६५	२८.२८	२०.९६	२६.९२

३.२ कृषि विकास निदेशनालयको आर्थिक वर्ष २०८१/८२ को स्वीकृत वार्षिक विकास कार्यक्रम

३.२.१ प्रदेश सरकार (बजेट उपशीर्षक ३१२०१०११) (रकम रु लाखमा)

क्र.स.	कार्यक्रम/क्रियाकलाप	वर्षा शीर्षक	दृष्टाई	वार्षिक लाग्य		पहिलो त्रैमासिक		दोस्रो त्रैमासिक		तेस्रो त्रैमासिक		चौथो त्रैमासिक		कुल
				परिमाण	बजेट	परिमाण	बजेट	परिमाण	बजेट	परिमाण	बजेट			
का) सूचीगत वर्ष वित्तगत कार्यक्रमहरू														
११.३.७.१	ल्याण्डप (लेटेस्ट प्रविधि) खरिद	३११२२	संख्या	२	२.५	३	२.५	०	०	०	०	०	०	
११.३.७.४	रंगीन फ्रिन्टर खरिद	३११२२	संख्या	१	०.५	३	०.५	०	०	०	०	०	०	
११.३.७.११७	कार्यालयमा एसी जडान	३११२२	संख्या	१	१	४	०.८	०	०	०	०	०	०.२	
११.३.२२.५७	कार्यालय तथा आवास प्रयोजनका लागि फ्रिज खरिद	३११२२	संख्या	१	०.४	१	०.२५	०	०	०	०	०	०.१५	
११.४.२२.२६२	कर्मचारी आवास गृह मर्मत सम्भार	३११५९	पटक	१	१०	०	०	०	१	१०	०	०	०	
११.४.२२.२६४	निर्माणधिन कोठ्छ चेम्बर निर्माण तथा हस्तान्तरण	३११५९	संख्या	८	१६०	४	९८	०	०	०	०	०	६२	
४	कृषि पूर्वाधार विकास आयोजना				१०		०			१०			०	
११.४.२२.२७०	माटो परिदृशमा प्रयोगशाला स्थापना, दशरथचन्द न.पा., बैतडी	३११५९	पटक	१	१०	१	०	०	०	१०	०	०	०	
का) सूचीगत वर्ष कार्यक्रमको जम्मा:				१५	१८४.४	१६	१०२.०५	०	०	१	२०	०	६२.३५	
बा) चातु वर्ष वित्तगत कार्यक्रमहरू														
२.१.१.१	धारको महसुल	२२१११	पटक	७५०	१.४४	०	०.३५	०	०.३५	०	०.३५	०	०.३९	
१.१.१.२	अधिकृतस्तर एघारौं	२२१११	जना	०	८.७४	०	२.६९	०	२.०२	०	२.०२	०	२.०१	
१.१.१.२५	ह.स.चा. पौचो स्तर	२२१११	जना	०	१२.८२	०	३.९४	०	२.९६	०	२.९६	०	२.९६	
१.१.१.३०	का. स. पौचो स्तर	२२१११	जना	०	१५.८७	०	४.८८	०	३.६६	०	३.६६	०	३.६७	
१.१.१.३७	अधिकृतस्तर सातौं/ आठौं	२२१११	जना	०	४१.१३	०	१२.६६	०	९.४९	०	९.४९	०	९.४९	
१.१.१.३९	अधिकृतस्तर नवौं/दशौं तह	२२१११	जना	०	३९.७९	०	१२.२४	०	९.५८	०	९.५८	०	९.५९	
१.१.१.४६	सहायक पौचो/अधिकृतस्तर छैटौं	२२१११	जना	०	६१.१६	०	१८.८२	०	१४.१२	०	१४.१२	०	१४.१	
२.१.२.१	विद्युत महसुल	२२२१११	पटक	१४	५.०४	०	१.२५	०	१.२५	०	१.२५	०	१.१९	
२.१.३.१	जारको मिट्टने पानी	२२२१११	जार	७०	०.६८	१	०.१७	१	०.१७	१	०.१७	१	०.१७	
२.१.६.१	टेलिफोन महसुल	२२२११२	पटक	४.५	१.०८	१	०.२७	१	०.२७	१	०.२७	१	०.२७	
२.१.६.५	सुचना अधिकारीको संचार खर्च	२२२११२	महिना	१	०.१२	१	०.०६	१	०.०६	१	०	१	०	
२.१.७.१	हुमिल/ इन्टरनेट/बेक्सइट महसुल	२२२११२	पटक	६	१.८	१	०.४५	१	०.४५	१	०.४५	१	०.४५	
२.१.९.१	हुलाक/कुरियर खर्च	२२२११२	पटक	३	०.३६	०	०.०९	०	०.०९	०	०.०९	०	०.०९	
१.२.१.२५	स्थानिय भत्ता अधिकृत स्तर छोटो तह (ख वर्गका लागि सदरमुकाम ६ कोष भित्र)	२२१३१	महिना	६	२.७	१	०.६८	१	०.६८	१	०.६८	०	०.६८	
१.२.१.५५	स्थानिय भत्ता ग वर्ग सदरमुकामबाट ६ कोषभित्र (सहसचिव/एघारौं तहका लागि)	२२१३१	जना	१	०.७५	०	०.१९	०	०.१९	०	०.१९	०	०.१९	
१.२.१.५७	स्थानिय भत्ता अधिकृतस्तर सातौं/आठौं तह (ग वर्गका लागि सदरमुकाम ६ कोष भित्र)	२२१३१	जना	१०	४.५	०	१.१२	०	१.१२	०	१.१२	०	१.१४	
१.२.१.५८	स्थानियभत्ता सहायकस्तर पौचोतह (ग वर्गका लागि सदरमुकाम ६ कोषभित्र)	२२१३१	जना	४	१.४८	१	०.३७	१	०.३७	१	०.३७	१	०.३७	
१.२.१.५९	स्थानियभत्ता कार्यालय सहायोगी पौचोस्तर (ग वर्गका लागि सदरमुकाम ६ कोषभित्र)	२२१३१	जना	४	०.८४	०	०.२१	०	०.२१	०	०.२१	०	०.२१	
१.२.१.६०	स्थानियभत्ता हलुका सवारी जालक पौचोस्तर (ग वर्गका लागि सदरमुकाम ६ कोषभित्र)	२२१३१	जना	२	०.४२	०	०.११	०	०.११	०	०.११	०	०.११	

क्र.सं.	कार्यक्रम/क्रियाकलाप	खर्च शीर्षक	प्रकाराई	वार्षिक लक्ष्य		पहिलो त्रैमासिक		दोस्रो त्रैमासिक		तेस्रो त्रैमासिक		चौथो त्रैमासिक		कैफियत
				परिमाण	बजेट	परिमाण	बजेट	परिमाण	बजेट	परिमाण	बजेट	परिमाण	बजेट	
१.२.२.१	स्थायी कर्मचारीको महंगी भत्ता	२११३२	जना	३८	९.१२	०	२.२८	०	२.२८	०	२.२८	०	२.२८	
२.२.२.२	पेट्रोल- डुई पाइप्यु	२२२१२	लीटर	११५२	२.०८	१	०.७२	१	०.७२	१	०.६४	१	०	
२.२.२.३	डिजेल	२२२१२	लीटर	२८८०	५.१९	०	१.९४	१	१.९४	१	१.३१	१	०	
२.२.३.२	ग्याँस	२२३१४	सेढ्या	१२	०.२४	१	०.१५	१	०.०९	१	०	१	०	
२.२.३.१५	जेरेटर इन्धन	२२३१४	सेढ्या	३००	०.५	०	०	०	०.५	०	०	०	०	
१.२.४.६	कार्यालयको बैठक भत्ता	२११३४	पटक	१	१.८	३	०.४५	३	०.४५	३	०.४५	३	०.४५	
१.२.८.१	प्रसूती स्वाहात भत्ता	२११३९	जना	१	०.१५	१	०.०५	०	०	१	०.१	०	०	
१.२.९.६	प्रदेश निजामती कर्मचारीको आन्तरिक भ्रमण	२११३९	पटक	३८	१५.२	०	०	३८	१५.२	०	०	०	०	
१.२.१०.१	पाले पहरा भत्ता	२११३९	जना	१	०.२८	०	०	०	०.२८	०	०	०	०	
१.२.१०.३	प्रदेश प्रोत्साहन भत्ता	२११३९	सेढ्या	१	१७.५७	१	४	१	५	१	६	१	२.५७	
१.३.१.१	निजामती कर्मचारीहरुको पोशाक खर्च	२११२१	जना	३८	३.८	०	०	०	३.८	०	०	०	०	
२.३.१.२	हलुका सवारी साधन मर्मत खर्च	२२२१३	बटा	२	६	१	२	१	१	१	२	१	१	
२.३.१.३	डुई पाइप्यु सवारी साधन मर्मत खर्च	२२२१३	बटा	८	०.९६	१	०.२४	१	०.२४	१	०.२४	१	०.२४	
२.३.२.५	अन्य मेजिन्तरी तथा औजार मर्मत समार तथा सञ्चालन	२२२२१	पटक	१	१	०	०.२५	०	०.२५	०	०.२५	०	०.२५	
२.३.२.८	कम्प्युटर प्रन्टर फोटोकपि, स्क्यानर तथा अन्य उपकरण मर्मत	२२२२१	पटक/सेढ्या	१०	१	०	०.२५	०	०.२५	०	०.२५	०	०.२५	
२.३.९.६०	कार्यालयको नयाँ प्रिण्टर भवन बरपर माटो भरण तथा ञ्क लगाउने	२२२३१	पटक	१	१०	१	०	०	१०	०	०	०	०	
२.४.१.१	कार्यालय मसलन् ससान खर्च (कार्यालय ससान खर्च)	२२३११	पटक	१	३	१	१.५	१	१	१	०.५	१	०	
२.४.१.२	पक्पलिका तथा पुस्तक खरिद	२२३११	पटक	१२	०.६	०	०.१५	०	०.१५	०	०.१५	०	०.१५	
२.४.१४.२	पक्पलिका, रेडियोमा विज्ञापन तथा सूचना प्रकाशन	२२३१५	पटक/सेढ्या	१०	२	०	०	२	०	०	०	०	०	
२.५.३.१	कम्प्युटर प्रिन्टर विजुलि लगायत अन्य उपकरण सञ्चालन तथा मर्मतका लागि परामर्श सेवा (अन्य सेवा शुल्क)	२२४११	पटक	१	०.६	०	०.१५	०	०.१५	०	०.१५	०	०.१५	
२.५.७.१०	कार्यालय सहयोगी (प्रथम स्तर)	२२४१३	जना	१	३.२२	०	०	०	३.२२	०	०	०	०	
२.५.७.२४	अधिकृत उल्ले व्यक्तिके करार (सन्चालय बाट नियुक्त भइ आएका)	२२४१३	जना	२	११.९३	१	३	१	२.९	१	२.९	१	३.१३	
२.५.७.३५	हलुका सवारी चालक	२२४१३	जना	१	५.७९	१	१.९	१	१.६९	१	०	१	२.२	
२.५.७.३८	सब इन्जिनियर	२२४१३	जना	१	४.२	१	१.२	१	१.१३	१	१.१	०	०.७७	
२.५.१०.१	कार्यालय सरसफाई	२२४१९	जना	२	३.६	०	०.९	१	०.९	१	०.९	१	०.९	
१.६.४.१	योगदानमा अर्जार्त सिमा कोष खर्च	२१२१३	जना	२५	१.२	०	०	०	१.२	०	०	०	०	
२.६.६.७४	त्रैमासिक प्रगति समित्या गोठी	२२५१२	सेढ्या	२	४	०	०	१	२	०	०	१	२	
२.७.५.१२८	वार्षिक प्रगति पुस्तिका प्रकाशन	२२५२२	सेढ्या	१	१.५	१	१.५	०	०	०	०	१	०	
२.७.१५.१३४६	आकास्मिक आत्मी संरक्षण कार्यक्रम	२२५२२	पटक	४	१२	१	३	१	३	१	३	१	३	
२.७.१५.२३५०	उत्पादित कृषि वस्तु ढुवानी तथा बजारीकरणका लागि कृषि प्रमूलेस	२६४२३	पटक/सेढ्या	१	१५०	१	०	०	०	०	१५०	०	०	
२.७.१५.३५८४	कार्यालय परिसरमा Water fountain, फूल तथा फलपुल अर्पना व्यवस्थापन	२२५२२	पटक	१	२	०	०	१	२	०	०	०	०	
२.७.१५.३७३८	लागत साझेदारीमा प्राङ्गणारिक मन उद्योग स्थापना सदस्यग	२६४२३	पटक	१	०	१	०	०	०	०	०	०	०	

क्र.सं.	कार्यक्रम/क्रियाकलाप	खर्च शीर्षक	इकाई	वार्षिक लाग्य		पहिलो त्रैमासिक		दोस्रो त्रैमासिक		तेस्रो त्रैमासिक		चौथो त्रैमासिक		कैतिपय
				परिमाण	बजेट	परिमाण	बजेट	परिमाण	बजेट	परिमाण	बजेट	परिमाण	बजेट	
२.७.१५.४४४९	आगो खेतीमा युवा लक्षित करार जति कार्यक्रम	२२५२२	पटक	१	२०	०	०	५	५	०	५	०	१०	
२.७.२५.२०७		२२५२२	पटक	१	१	०	०	१	१	०	०	०	०	
२.८.१.१		२२६११	पटक	२०	१२	५	०.६	५	५	०	५	५	११.४	
२.८.२.१३		२२६१२	जना	२	१	०	०	१	०.५	१	०.५	०	०	
२.९.४.१	कार्यालयको चार पांग्रे सवारीसाधन दर्ता नबिकरण	२२२१४	पटक	२	१.४	०	०	१.४	०	०	०	०	०	
२.९.४.२		२२२१४	पटक/संख्या	१०	१	०	०.२५	०	०.२५	०	०.२५	०	०.२५	
२.९.८.१		२२७११	पटक	१२	४.२	१	१.५	१	१	०.५	१	१.२		
११.३.१०.४४		२६४२३	संख्या	२	०	२	०	०	०	०	०	०	०	
११.३.१०.४७	साझेदारीमा कटम हार्पिंग सेक्टर संचालन कम्प्याईन हाभेटर सहिता(कैलाली, कंचनपुर)	२६४२३	संख्या	२	१००	२	०	०	०	१००	०	०	०	
२.६.४.१३९		२२५१२	पटक	१	३	०	०	१	३	०	०	०	०	
२.६.४.४३		२२५१२	पटक	१	३	०	०	०	०	१	३	०	०	
२.६.६.११३		२२५१२	पटक	९	२.७	३	९	३	९	३	९	०	०	
२.७.१५.२६४८	रडियो र टेलिभिजनबाट कृषि सूचना तथा प्रविधि प्रसारण	२२५२२	महिना	१०	८	३	२.४	३	२.४	२	१.६	२	१.६	
२.७.१५.२९३४		२२५२२	पटक	१	५	०	०	०	०	०	०	१	५	
२.७.१५.३४७९		२२५२२	पटक	१	५	०	०	१	५	०	०	०	०	
२.७.१५.३४८२		२२५२२	पटक	१	२०	१	१०	१	१०	०	०	०	०	
२.७.१५.३९६८	कृषि शिवालयसँगको साझेदारीमा पढ्ने कमाउँदै कार्यक्रम	२२५२२	संख्या	१	६०	१	०	०	१०	०	३०	०	२०	
२.७.१५.४७०		२२५२२	पटक	१	१०	०	०	१	१०	०	०	०	०	
२.७.१५.४३७१		२२५२२	पटक	१	३५	०	०	०	०	१	३५	०	०	
२.७.१५.४३७१		विभिन्न साझेदारहरुको सहकार्यमा प्रेरण स्तरीय कृषि तथा पशुपन्छी सेवा प्रदर्शनी (Expo)	२२५२२	पटक	१	३५	०	०	०	०	१	३५	०	०
छा) चासु खर्चकार्यको चम्पा:		५५०४.५	७९७.८५	४२	१०९.९३	७९	१६८.६४	३६	४०३.८६	३०	११५.४७			
कुल चम्पा खर्च		५५१९.५	९८२.२५	५८	२११.९८	७९	१६८.६४	३७	४२३.८६	३०	१७७.८२			

३.२.२ पहाडी क्षेत्र काष्ठफल विकास आयोजना

३.२.२.१ प्रदेश सरकार (बजेट उपशीर्षक ३१२०१०११) (रकम रु लाखमा)

क्र.स.	कार्यक्रम / क्रियाकलाप	खर्च शीर्षक	इकाई	वार्षिक लक्ष्य		पहिलो त्रैमासिक		दोस्रो त्रैमासिक		तेस्रो त्रैमासिक		चौथो त्रैमासिक		कैफियत
				परिमाण	बजेट	परिमाण	बजेट	परिमाण	बजेट	परिमाण	बजेट			
आ) चालु खर्च अन्तर्गतका कार्यक्रमहरू														
१.१.१.२	अधिकृतस्तर एघारौँ	२११११	जना	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	
१.१.१.३६	अधिकृतस्तर आठौँ/सातौँ	२११११	जना	०	३४.१५	०	१०.५१	०	७.८८	०	७.८८	०	७.८८	
१.१.१.३९	अधिकृतस्तर नवौँ/दशौँ तह	२११११	जना	०	९.९५	०	३.०६	०	२.३	०	२.३	०	२.२९	
१.१.१.४६	सहायक पौजो/अधिकृतस्तर छैटौँ	२११११	जना	०	२३.५८	०	७.२६	०	५.४४	०	५.४४	०	५.४४	
८.१.३.१	जिनि समान प्रयोजनार्थ घरभोडा (घरभाडा)	२८१४२	महिना	१	३.६	१	०.९	१	०.९	१	०.९	१	०.९	
१.२.१.५५	स्थानिय भत्ता ग वर्ग सदरमुकामबाट ६ कोषभिन्न (सहसचिव/एघारौँ तहका लागि)	२११३१	जना	१	०.७५	०	०.१८	०	०.१९	०	०.१९	०	०.२	
१.२.१.५६	स्थानिय भत्ता (अधिकृतस्तर नौवौँ/दशौँ तह ग वर्ग)	२११३१	जना	१	०.६	०	०.१५	०	०.१५	०	०.१५	०	०.१५	
१.२.१.५७	स्थानिय भत्ता अधिकृतस्तर सातौँ/आठौँ तह (ग वर्गका लागि सदरमुकाम ६ कोष भित्र)	२११३१	जना	४	१.८	०	०.४५	०	०.४५	०	०.४५	०	०.४५	
१.२.१.७६	स्थानियभत्ता पाचौँ/छैटौँ तह (ग वर्गका लागि सदरमुकाम ६ कोषभिन्न)	२११३१	जना	३	१.३५	०	०.३४	०	०.३४	०	०.३४	०	०.३३	
१.२.१.७८	स्थानियभत्ता करारमा कार्यरत कार्यालय सहयोगी (ग वर्गका लागि सदरमुकाम ६ कोषभिन्न)	२११३१	जना	१	०.२१	०	०.०५	०	०.०५	०	०.०५	०	०.०६	
१.२.१.७९	स्थानियभत्ता करारमा कार्यरत हलुका सवारी चालक (ग वर्गका लागि सदरमुकाम ६ कोषभिन्न)	२११३१	संख्या	१	०.२१	१	०.०६	१	०.०५	१	०.०५	०	०.०५	
१.२.२.१	स्थायी कर्मचारीको महंगी भत्ता	२११३२	जना	९	२.१६	०	०.५	०	०.५५	०	०.५५	०	०.५६	
१.२.२.३	करारमा कार्यरत कर्मचारीहरुको महंगी भत्ता	२११३२	जना	२	०.४८	०	०.१२	०	०.१२	०	०.१२	०	०.१२	
१.२.१०.३	प्रदेश प्रोत्साहन भत्ता	२११३९	संख्या	११	३.३	०	०.८	०	०.८	०	०.८	०	०.९	
१.३.१.३	करार सेवामा भर्ना भएका कर्मचारीको पोशाक	२११२१	जना	२	०.२	०	०	०	०	१	०.२	०	०	
१.३.१.६	स्थायी कर्मचारीहरुको पोशाक खर्च	२११२१	संख्या	९	०.९	०	०	०	०	१	०.९	०	०	
२.५.७.१०	कार्यालय सहयोगी (प्रथम स्तर)	२२४१३	जना	१	३.२२	१	०	०	३.२२	०	०	०	०	
२.५.७.३५	हलुका सवारी चालक	२२४१३	जना	१	३.४८	०	०	१	३.४८	०	०	०	०	
२.८.१.१	अनुगमन भुल्याङ्कन तथा कार्यक्रम कार्यान्वयन भ्रमण खर्च (अनुगमन तथा भुल्याङ्कन खर्च)	२२६११	पटक	१०	१	२	०.२	२	०.२	३	०.३	३	०.३	
ख) चालु खर्च कार्यक्रमको जम्मा:				५७	१०.९४	५	२४.५८	५	२६.११	७	२०.६२	४	१९.६३	

३.२.२.२ संघ सशर्त अनुदान (बजेट उपशीर्षक ३१२११२६) (रकम रु लाखमा)

क्र.स.	कार्यक्रम / क्रियाकलाप	खर्च शीर्षक	इकाई	वार्षिक लक्ष्य		पहिलो त्रैमासिक		दोस्रो त्रैमासिक		तेस्रो त्रैमासिक		चौथो त्रैमासिक		कैफियत
				परिमाण	बबेट	परिमाण	बबेट	परिमाण	बबेट	परिमाण	बबेट			
ब) पूँजीगत खर्च अन्तर्गतका कार्यक्रमहरू														
७	आयोजना व्यवस्थापन (प्रतिफल ४)				३३३		०		०		०		३३३	
११.३.२.२६	दुई पाइप्रे सवारी साधन	३११२१	पटक	०	६.५	०	०	०	०	०	०	०	६.५	
११.३.२.३७	सवारी साधन खरिद (४ WD Pickup) (सतबीस फार्मको लागि १, आयोजना कार्यान्वयन इकाईको लागि १ यान)	३११२१	पटक	०	६.५	०	०	०	०	०	०	०	६.५	
११.३.७.१२७	कार्यालयको कार्यक्षेत्रको लागि AC खरिद तथा जडान	३११२२	पटक	०	३	०	०	०	०	०	०	०	३	
११.३.२.२२.५९	इलेक्ट्रोनिक सामग्री खरिद (ल्यापटप, डेस्कटप, फ्रिन्टर, Multimedia Projector, तथा अन्य)	३११२२	पटक	०	८.५	०	०	०	०	०	०	०	८.५	
११.४.२.२.२६८	सुदूखा फलफूल विकास केन्द्र, बैतडीको पुँजीगत सुधार कार्यक्रम (घर निर्माण, बर्षाको पानी संकलन गर्ने पोखरी निर्माण, निवास प्रणाली निर्माण, गरा सुधार तथा पलखर निर्माण) (रात आ. ब. को निरन्तरता)	३११७१	पटक	०	१२.५	०	०	०	०	०	०	०	१२.५	
११.४.२.२.२६९	सुदूखा फलफूल विकास केन्द्र, बैतडीको पुँजीगत सुधार कार्यक्रम (hi tech नर्सरी,Laalasing थर निर्माण, हेल्स्टोन नेट)	३११७१	पटक	०	१२.०	०	०	०	०	०	०	०	१२.०	
११.६.१३.३८	कार्यालयको लागि आवश्यक फर्निचर तथा फिक्स्चर	३११२३	पटक	०	५	०	०	०	०	०	०	०	५	
क) पूँजीगत खर्च कार्यक्रमको बन्ना:														
					३३३		०		०		०		३३३	
ग) चालु खर्च अन्तर्गतका कार्यक्रमहरू														
५	आयोजना व्यवस्थापन (प्रतिफल ४)				१०८६.०७		४७.१७		०		०		१०३८.९	
२.२.२.२.२२	चापाडुप्रे सवारी साधनको लागि इन्धन (कार्यालय प्रयोजन)	२२२१२	पटक	०	१	०	१	०	०	०	०	०	०	
२.२.२.२.२३	चापाडुप्रे सवारी साधनको लागि इन्धन (फिल्ड प्रयोजन)	२२२१२	पटक	०	६.१२	०	२	०	०	०	०	०	४.१२	
२.२.२.२.२४	दुई पाप्रे सवारी साधनको लागि इन्धन	२२२१२	पटक	०	२.१५	०	२	०	०	०	०	०	०.१५	
२.२.३.१.१८	अन्य इन्धन (ग्यास सहित) कार्यालय प्रयोजन	२२३१४	पटक	०	१	०	१	०	०	०	०	०	०	
१.२.४.२.५	LACC को बैठक संचालन	२११३४	पटक	०	७.२	०	०	०	०	०	०	०	७.२	
१.२.४.२.६	प्रदेशिक अनुदान व्यवस्थापन समितिको बैठक	२११३४	पटक	०	३.७५	०	१	०	०	०	०	०	२.७५	
१.२.४.२.७	मुन्यांकन समितिको बैठक भत्ता	२११३४	पटक	०	३	०	२	०	०	०	०	०	१	
२.३.१.१.९	चापाडुप्रे सवारी साधनमा AC जडान (वागबानी विकास स्रोत केन्द्रको समेत)	२२२१३	पटक	०	३	०	१	०	०	०	०	०	२	
२.३.१.२.०	चार पाइप्रे सवारी साधन मर्मत	२२२१३	पटक	०	३	०	१	०	०	०	०	०	२	
२.३.१.२.१	दुई पाप्रे सवारी साधन मर्मत	२२२१३	पटक	०	१	०	१	०	०	०	०	०	०	
२.३.२.१.६	कार्यालय मेसिनरी औजार मर्मत तथा संचालन	२२२२१	पटक	०	१	०	१	०	०	०	०	०	०	
२.३.१.८.४	PAU का कार्यक्रम सुधार	२२२११	पटक	०	२	०	१	०	०	०	०	०	१	
२.४.१.३.२	कार्यालय संचालन सामग्री	२२३११	पटक	०	६.३	०	०	०	०	०	०	०	६.३	
२.४.१.४.८	खरिद तथा अनुदान सम्बन्धी सूचना प्रकाशन	२२३१५	पटक	०	३	०	१	०	०	०	०	०	२	
२.४.१.४.९	आयोजना सम्बन्धी सूचना प्रवाह	२२३१५	पटक	०	१	०	१	०	०	०	०	०	०	
२.७.१.५.३७६८	कृषक समूह सहकारी तथा कृषि उद्यमीहरूका लागि अनुदान (Scheme 2) (रात आ. ब. को निरन्तरता समेत)	२२४२२	पटक	०	६००	०	२	०	०	०	०	०	५९८	
२.७.१.५.३७६७	आयोजनाका लाभग्राहीहरूलाई लक्षित बालीहरूको POP सम्बन्धी स्थलागत तालिम	२२४२२	पटक	०	८	०	२	०	०	०	०	०	६	
२.७.१.५.३७७३	स्थानीय तथा प्रादेशिक मुनासो समाधान समिति बैठक संचालन	२२४२२	पटक	०	२.८५	०	२	०	०	०	०	०	०.८५	
२.७.१.५.३७७४	स्थानीय तहमा क्षमता विकासको लागि मातामा आधारित कृषक तालिम	२२४२२	पटक	०	८	०	१	०	०	०	०	०	७	
२.७.१.५.३७७८	आयोजना लागू हुने स्थानीय तह तथा आयोजनाका प्राधिकरणलाई आयोजनाको कार्यविधि सम्बन्धी अभिमुखीकरण तालिम	२२४२२	पटक	०	६	०	२	०	०	०	०	०	४	
२.७.१.५.३७८५	आयोजना लागू भएको स्थानीय तहहरूका LACC लगायत सरोकारवालाहरूलाई कार्यक्रम कार्यान्वयन सम्बन्धी अभिमुखीकरण गोष्ठी	२२४२२	पटक	०	६.४	०	१	०	०	०	०	०	५.४	

३.३ आर्थिक वर्ष २०८१/८२ मा कृषि विकास निर्देशनालयबाट सञ्चालित कार्यक्रमहरुको विवरण

३.३.१ प्रदेश सरकार अन्तरगत संचालित मुख्य मुख्य कार्यक्रम (रकम रु हजारमा)

क्र. सं.	क्रियाकलापहरु	एकाइ	वार्षिक लक्ष्य		वार्षिक प्रगति		
			परिमाण	विनियोजन	परिमाण	खर्च	प्राप्त उपलब्धी
१	विभिन्न साझेदारहरुको सहकार्यमा प्रदेश स्तरीय कृषि तथा पशुपन्छी मेला प्रदर्शनी (Expo)	पटक	१	३५००	१	३५००	मिति २०८१ माघ २६ देखि ३० सम्म धनगढी उपमहानगरपालिका वडा नं. १ मा मेला संचालन भई करिब २५६०० मानिसहरुले मेला अवलोकन
२	कृषि शिक्षालयसँगको साझेदारीमा पढ्दै कमाउँदै कार्यक्रम	पटक	१	६०००	१	५५१९	कैलाली, कञ्चनपुर, डोटी, वैतडी,दार्चुला र वझाङ्गका ९वटा विद्यालयलाई आय आर्जन कार्यक्रमका लागी सहयोग
३	स्थानिय तह प्रमुख एवं सरोकारवालाहरु सँग प्रदेश कार्यक्रम संचालन सम्वन्धी समन्वयात्मक अन्तरक्रिया गोष्ठी	संख्या	९	२७००	५	१२३६	चालु आ.व. को कार्यक्रमको बारेमा जानकारी दिनुका साथै कार्यक्रम प्रभावकारी रुपमा कार्यान्वयनका लागी समन्वय
४	बाझो खेतीमा युवा लक्षित करार खेति कार्यक्रम	पटक	१	२०००	१	१०५२	डोटी, अछाम, वझाङ्ग, दार्चुला, वैतडी, डडेल्धुरा, कैलाली र कञ्चनपुर जिल्लाका २४ वटा कृषकहरुलाई अनुदान सहयोग
५	कैलाली र कञ्चनपुर जिल्लाका स्थानिय तहहरु सँगको समन्वय एवं साझेदारीमा पुष्प विकास कार्यक्रम	पटक	१	२०००	१	१८०३	कैलाली र कञ्चनपुरका ३ वटा समुह र फर्महरुलाई पुष्प विकासको सुदृढीकरणका लागी सहयोग

३.३.२ संघ सशर्त अनुदान अन्तरगत संचालित मुख्य मुख्य कार्यक्रम (रकम रु हजारमा)

क्र. सं.	क्रियाकलापहरू	एकाइ	वार्षिक लक्ष्य		वार्षिक प्रगति		
			परिमाण	विनियोजन	परिमाण	खर्च	प्राप्त उपलब्धी
१	आयोजनाका लाभग्राहीहरूलाई लक्षित बालीहरूको POP सम्बन्धी स्थलगत तालिम	पटक	१	८००	१	१३२	अछाम जिल्लाका सुन्तलाजात फलफूल बगैँचा स्थापनाका लागि छनौट भएका १९ जना कृषकहरू लाभान्वित
२	आयोजना लागु हुने स्थानीय तह तथा आयोजनाका प्राविधिकहरूलाई आयोजनाको कार्यविधि सम्बन्धी अभिमुखीकरण तालिम	पटक	१	६००	१	३४६	आयोजना लागु भएका १६ वटै स्थानिय तहका कृषि विकास शाखाका कर्मचारी र आयोजनाका गरी ३९ जना कर्मचारीहरूले आयोजनाका कार्यविधिहरू बारे जानकारी प्राप्त गरेका
३	Lead Farmers लाई बगैँचा व्यवस्थापन सामग्री सहयोग	पटक	१	१०००	१	९७९	वझाङ्ग जिल्लाका ४ वटा र वैतडी जिल्लाका २ वटा स्थानिय तहका ३० जना अगुवा कृषकहरूले बगैँचा व्यवस्थापन र काटछाँट सम्बन्धी ज्ञान प्राप्त
४	कृषक समूह, सहकारी तथा कृषि उद्यमीहरूका लागि अनुदान (Scheme 2) (गत आ.व. को निरन्तरता समेत)	पटक	१	६००००	१	११४०	वैतडीको दशरथचन्द नगरपालिकाकामा ३.५ हेक्टर क्षेत्रफलमा सुन्तला बगैँचा स्थापना
५	Lead Farmer हरूलाई लक्षित बालीहरूको बगैँचा व्यवस्थापन, काँटछाँट सम्बन्धी तालिम	पटक	१	३००	१	२५०	वझाङ्ग जिल्लाका ४ वटा र वैतडी जिल्लाका २ वटा स्थानिय तहका ३० जना अगुवा कृषकहरूले बगैँचा व्यवस्थापन र काटछाँट सम्बन्धी ज्ञान प्राप्त गरेको ।
६	कृषक समूह तथा सहकारी सहजीकरणका लागि परामर्शदाता करारमा लिने	पटक	१	२८०००	१	१६६००	आयोजना लागु भएका स्थानिय तहहरूमा कृषक समुह तथा सहकारी सहजीकरणमा सहयोग

७	Training on Safeguard Compliance and Reporting	पटक	१	६००	१	६००	आयोजना लागु भएका १६ वटै स्थानिय तहका कृषि विकास शाखा प्रमुख, महिला विकास शाखा प्रमुख, कार्यपालीका सदस्यहरु र आयोजनका सामाजिक परिचालकहरुलाई आयोजनामा समावेश हुने लैङ्गिक तथा समाजिक समावेशीकरण अवस्थाहरुको बारेका जानकारी दिइएको
८	उच्चस्तरीय joint monitoring	पटक	१	६००	१	३००	श्रीमान सचिव ज्यू, प्रदेश नीति तथा योजना आयोग, प्रदेश सरकार र प्रमुख जिल्ला अधिकारी लगायत सम्बन्धित सरोकारवालाहरु बाट आयोजनाबाट संचालित क्रियाकलापहरुको अनुगमन

३.३.३ कैलाली र कञ्चनपुर जिल्लाका स्थानिय तहहरु सँगको समन्वय एवंम साझेदारीमा पुष्प विकास कार्यक्रम

क्र.सं.	अनुदानग्राहीको नाम	ठेगाना	सम्पर्क व्यक्ति	सम्पर्क नं	अनुदान रु
१	समैजी कृषि तथा पशुपंक्षी फर्म	कृष्णपुर न.पा. ३, कन्चनपुर			९००००
२	मिनु मलासी साउद	धनगढी उप-म.न.पा. ८, कैलाली	मिनु मलासी साउद	९८४८४२५४७१	४६२५०
३	धनगढी पुष्प व्यवसायी कृषक समुह	धनगढी उप-म.न.पा. ८, कैलाली	संकर विष्ट	९८६८८७८३०३	१६०१३९४

३.३.४ कृषि शिक्षालयसँगको साझेदारीमा पढ्दै कमाउँदै कार्यक्रम

क्र.सं.	शिक्षालयको नाम	ठेगाना	सम्पर्क व्यक्ति	सम्पर्क नं	रकम रु
१	गौरी शंकर माध्यमिक विद्यालय	पुनर्वास न.पा. ५, भानुवस्ती, कञ्चनपुर	लोक बहादुर थापा	९८४८७४५०८१	७३४४००
२	शान्ति माध्यमिक विद्यालय	बेलौरी न.पा. ४, शान्तिपुर, कञ्चनपुर	प्रेम बहादुर थापा	९८४८७७१६४८	६५००००
३	महेश्वरी माध्यमिक विद्यालय	खप्तडछान्ना गा.पा. ७, बझाङ्ग	कुम्भराज खड्का	९८४०५३०३३३	४०००००
४	सत्यवादी माध्यमिक विद्यालय	जयपृथ्वी न.पा.११, भोपुर, बझाङ्ग	खगेन्द्र प्रसाद जैशी	९८६५७६६५६६	६४८०००
५	नागार्जुन माध्यमिक विद्यालय शर्माली	शिवनाथ गा.पा. २, बैतडी	मदन सिंह साउद	९७६५५३५५८३	५२५०००
६	झिमे मालिका माध्यमिक विद्यालय	के.आई.सिंह. गा.पा. ४, वायल, डोटी	नर बहादुर कार्की	९८४८६४१६२५	४२५०००

७	सेती प्राविधिक शिक्षालय	दिपायल सिलगढी न.पा. ४, डोटी	शुशिला शर्मा	९८५८४२२५४६	५७५०००
८	शंकरपुर उच्च माध्यमिक विद्यालय	मालिकार्जुन गा.पा. पस्ती, दार्चुला	भुवनेश्वरी अवस्थी	९८६५७६१५९७	५५००००
९	प्राकृतिक स्रोत व्यवस्थापन कलेज	टिकापुर, कैलाली	रमेश उप्रेती	९८४८६३७३८६	९०००००

३.३.५ बाझो जमिनमा युवा लक्षित करार खेती

क्र.सं.	अनुदानग्राहीको नाम	ठेगाना	सम्पर्क व्यक्ति	सम्पर्क नं	अनुदान रु
१	B. S. बहुउद्देशिय कृषि तथा पशुपन्छी फर्म	दिपायल सिलगढी न.पा. ९, डोटी	लक्ष्मी साउँद	९८४१६८२३७८	३५०००
२	हार्भेष्ट हेभन गार्डेन कृषक समुह	दिपायल सिलगढी न.पा. ३, डोटी	तेजबहादुर द्वारिया	९८६९६२४५७९	१८१०५०
३	दिपायल कृषि तथा पशुपन्छी फर्म	दिपायल सिलगढी न.पा. २, डोटी	दुर्गेन्द्र राई	९८४८२४०१२६	१००००
४	सगरमाथा महिला विकास कृषि सहकारी संस्था लि	परशुराम न.पा. २, डडेल्धुरा	कल्पना बोहरा	९८४८७७४३२३	२१०००
५	भागेश्वर एग्रिकल्चर एण्ड लाईभस्टक प्रा लि	गन्यापधुरा गा.पा. १, डडेल्धुरा	दत्त राज अवस्थी	९८४८७२८४८३	७५००
६	निर्मला कृषि तथा पशुपन्छी फर्म	भागेश्वर गा. पा. ४, डडेल्धुरा	दानबहादुर बोहरा	९८४८८७११८७	६७५०
७	जय चौरा फलफूल खेति व्यवसाय	व्यास गा.पा. २, दार्चुला	सुनेती बुढाथोकी	९८४८७२४५२९	१२५०
८	नमज्युड खेतिपाती फलफूल बशुपालन कृषक समुह	व्यास गा.पा. २, दार्चुला	महेन्द्र सिंह बुढाथोकी	९८६०१६५६६०	४२५०
९	ईश्वर सोडारी	मंगलसेन न. पा. १४, अछाम	ईश्वरी सोराडी	९७६९९७१९२१	६०००
१०	गोठालो कृषि तथा पशुपन्छी फर्म	कृष्णपुर न. पा. १, कन्चनपुर	मोहन रोकाया	९८४८८७१२७८	५५७५०
११	समैजी कृषि तथा पशुपन्छि फार्म	कृष्णपुर न. पा. ४, कन्चनपुर	गंगा कुमारी भण्डारी	९८६८८६४९९९	२०००
१२	वगर एग्रोफर्म	शुक्लाफाटा न.पा. १० कन्चनपुर	बिरेन्द्र ऐर	९७०६२१४९९६	२१६१८
१३	मोहन्याल कृषि तथा पशुपंछि फर्म	मोहन्याल गा.पा. ८ कैलाली	कर्ण बहादुर क्षेत्री	९८४८४००१६२	३६२५०
१४	मनिषा कृषि फर्म घोडाघोडी	घोडाघोडी न.पा. १ कैलाली	मनिषा कुमारी जोशी	९८४८४९४६४५	२५०००
१५	राउणीमष्टा देव बहुउद्देशिय कृषक समुह	तलकोट गा.पा. ३, बझाङ	धौले कडाल	९८२२७१७३८०	१०८४३५
१६	गोपाल बोहरा	बुङ्गल न.पा. १, बझाङ	गोपाल बोहरा	९८६८८७५२४५	२७०००
१७	प्रगतिसिल कृषि तथा पशुपंछि फर्म	छविसपाथिबारा-७, बझाङ	मिन बहादुर मण्डेल	९८६८७२५८८२	१५००००
१८	मुडराभराडी सुमदिवि कृषि तथा पशुपंछि फर्म	सुर्मा गा.पा. २, बझाङ	दिनेश बहादुर बोहरा	९८६५७५१९८३	१०५०००
१९	सैनगाउ परिवार बहुउद्देशिय पशुपंछि तथा कृषक समुह	सुर्मा गा.पा. ५, बझाङ	लोकेन्द्र बहादुर बोहरा	९७४९८६४२९१	७६५००
२०	नमुना बहुउद्देशिय कृषि तथा पशुपन्छी फर्म बझाङ	जयपृथ्वी न. पा.३, बझाङ	कमला रोकाया	९८४८६६०४३७	९०,०००

३.४ आर्थिक वर्ष २०८१/८२ मा कृषि विकास निर्देशनालय अन्तर्गतका कार्यालयहरुबाट सञ्चालित कार्यक्रमहरु

३.४.१ संघ शसर्त अनुदान तर्फको प्रगति

३.४.१.१ प्रधानमन्त्री कृषि आधुनिकीकरण परियोजना (ब्लक विकास कार्यक्रम)

आ .व.२०८०/८१ मा सञ्चालन भएका ब्लक विकास कार्यक्रमहरुको निरन्तरता (रकम रु. हजारमा)

क्र.सं.	जिल्ला	एका इ	वार्षिक लक्ष्य		वार्षिक प्रगति		
			परिमाण	विनियोजन	परिमाण	खर्च	प्राप्त उपलब्धी
१	डोटी	संख्या	१	६५०	१	६३३.७२	सुन्तला वेर्ना वितरण, सिचाई पोखरी निर्माण, बगैचा सुद्विधकरण, तालिम, मिनीटिलर वितरण
२	बैतडी	संख्या	१	६००	१	५८५.	१०० रोपनी क्षेत्रफलमा आलु क्षेत्र विस्तार भइ ९८ मे.टन आलु उत्तपादन,करिव ७५ मे टन् बिक्री गरी रु. ३० लाख बराबरको आयआर्जन
३	अछाम	संख्या	१	६००	०	०.	कार्यान्वयन हुन नसकेको
४	बाजुरा	संख्या	१	७००	१	६८९.५२	स्वामिकार्तिक खापर गा.पा. वडा नं. ३ मा खाली बाझो जमिनमा ४.१६ हेक्टर क्षेत्रफलमा सामुहिक रूपमा सिंचाई सहितको ओखरको व्यवसायिक बगैचा स्थापना
५	डडेल्धुरा	संख्या	१	६००	१	६००.	५ वटा नयाँ पोलिहाउस निर्माण भई २५० वर्ग मिटर संरक्षित क्षेत्रफलमा बेमौसमी तरकारी खेती, ५ वटा मिनी टिलर खरिद
६	दार्चुला	संख्या	१	६००	१	४७३.६	१२.५ हेक्टर क्षेत्रफलमा आलु खेती बिस्तार
७	कैलाली	संख्या	३	१७००	२	१०९४.२१	जोशीपुर गा.पा. १ मा तरकारी बीउ उत्पादन गर्न २ HP का ६थान मोटर, ५ थान पावर स्प्रेयर, ३० रोल ग्रीन नेट, ६० रोल मल्विंग प्लाष्टीक वितरण गरी रु. १३,००,००० को तरकारी विक्री र बर्दगोरिया गा.पा. ६ मा तरकारी बीउ उत्पादन गर्न २ Hp का ११ थान मोटर, १५ थान पावर स्प्रेयर, १५ पावरटीलर, डेलीभरी पाइप ३५ के.जी., हजारी ८० वटा वितरण गरी रु. ८,५०,००० को तरकारी विक्री भएको
८	कंचनपुर	संख्या	१	६००	१	५९५.८४	लालझाडी गा.पा. ३ मा करिव ४० हेक्टर जमिनमा तरकारी खेति ८ वटा सिचाई बोरिंग र १ वटा प्लास्टिक टनेल वितरण
९	बझांग	संख्या	१	६००	१	४८७.३९	५ हे.मा ब्यवसायिक आलु एबम तरकारी खेति गरिएको
	जम्मा		११	६६५०	९	५१६१.४३	

३.४.१.२ कृषि विभाग

क्र.सं	कार्यालय	क्रियाकलापहरु	वार्षिक लक्ष्य		वार्षिक प्रगति		
			परिमाण	विनियोजन	परिमाण	खर्च	प्राप्त उपलब्धी
१	बीउ विजन प्रयोगशाला, सुन्दरपुर	बीउ विजन उत्पादन, आपूर्ति तथा व्यवस्थापन निर्देशिका, २०७८ तथा बिद्युतिय बीउविजन प्रणाली सम्बन्धि अभिमुखीकरण कार्यक्रम	१	४००	०	०	तालिम संचालन हुन नसकेको
		स्थानिय तहहरुलाई बीउ विजन उत्पादन, आपूर्ति तथा व्यवस्थापन निर्देशिका, २०७८ तथा बिद्युतिय बीउविजन प्रणाली सम्बन्धि अभिमुखीकरण कार्यक्रम	१	५००	०	०	तालिम संचालन हुन नसकेको
		उन्नत बीउ उत्पादकहरुलाई DESES तथा गुणस्तर नियमन सम्बन्धि तालिम	१	५००	०	०	तालिम संचालनहुन नसकेको
		प्रादेशिक बीउ विजन प्रयोगशालालाई सहजीकरण सहयोग	१	३००	१	२७७.६९	३११ ३२. मे.टन बीउ प्रमाणीकरण
		प्रयोगशालामा प्राविधिक	१	९००	१	१७३.६५	करार
२	माटो तथा मल परिक्षण प्रयोगशाला, सुन्दरपुर	नमुना संकलन परिक्षण तथा / GPS प्रयोग सम्बन्धी प्राविधिक तालिम	१	२००	१	१६८.४४	तालिम सञ्चालन
		जनशक्ति सेवा करार	१	४६०	१	४६०	कर्मचारी तलब
		माटो नमुना संकलन र परिक्षण कार्यक्रम	१	५००	१	३६६.६७	२५०० माटो नमुना परिक्षण
		प्रयोगशालाको लागी आवश्यक ग्लासवेयर, रसायन र सुरक्षा सामग्री खरिद	१	४००	१	४००	प्रयोगशाला सामग्री खरिद
३	कृषि ज्ञान केन्द्र, कैलाली	स्रोत बीउ उत्पादकका लागि पूर्वाधार तथा प्रशोधन विकास सहयोग	१	२०००	०	०	माग प्राप्त नभएको
४	कृषि ज्ञान केन्द्र, कैलाली	उन्नत बीउ उत्पादकका लागि पूर्वाधार तथा प्रशोधन विकास सहयोग	१	१०००	०	०	माग प्राप्त नभएको
५	कृषि ज्ञान केन्द्र, कञ्चनपुर		१	२०००	१	११०५.६३	ग्रीन जौन कम्पनीलाई बिउ गोदाम घर निर्माणमा सहयोग

६	कृषि ज्ञान केन्द्र, कैलाली		१	३०००	०	०	माग प्राप्त नभएको
७	कृषि ज्ञान केन्द्र, कञ्चनपुर	उन्नत बीउ उत्पादनमा	१	३०००	१	२०९८८.	कन्चनसिङ कम्पनीलाई उन्नत बीउ उत्पादनमा प्रोत्साहन अनुदान
८	कृ.ज्ञा.के.,डडेल्धुरा	प्रोत्साहन अनुदान	१	५००	०	०	माग प्राप्त नभएको
९	कृ.ज्ञा.के.,डोटी	कार्यक्रम	१	२००	०	०	
१०	कृ.ज्ञा.के.,बैतडी		१	३००	०	०	
११	कृ.ज्ञा.के.,अछाम		१	१०००	०	०	
१२	कृ.ज्ञा.के., बाजुरा		१	१९०	०	०	
१३	कृ.ज्ञा.के.,वझाङ्ग		१	२५०	०	०	
१४	कृ.ज्ञा.के., दार्चुला		१	५०	०	०	
	जम्मा			१७६५०		३१६१९६.	

३.४.२ प्रदेश कृषि विकास कार्यक्रम तर्फको प्रगति

३.४.२.१ कृषि तथा पशुपन्छी कर्जा व्याज अनुदान

- २८० जनालाई कृषि, पशुपन्छी तथा मत्स्य व्यवसाय प्रवर्द्धनका लागि सहूलियत व्याज अनुदान सहयोग

३.४.२.२ बीउ विजन परिक्षणबाली निरिक्षण र प्रमाणीकरण ,

- बीउ परिक्षण ११४४ वटा
- बीउ बाली निरिक्षण ६८१.३९ हे.
- बीउ प्रमाणीकरण ३११.३२ मे.टन
- बीउ बजार नमुना सँकलन र परिक्षण – १०० वटा

३.४.२.३ च्याउ बीउ उत्पादन : ५००० पोका कन्ये च्याउ बीउ उत्पादन

३.४.२.४ माटो तथा मल नमुना जाँच : ६७४१ माटो नमुना र ४० प्राङ्गारिक मल नमुना संकलन तथा परिक्षण

३.४.२.५ बीउ/बेर्ना उत्पादन

तरकारी जर्मप्लाज्म सम्बर्द्धन तथा तरकारी बीउ उत्पादन केन्द्र, डडेल्धुराबाट -

- मुला, रायो, धनिया, केराउ, प्याज मूल बीउ उत्पादन शुरुवात भएको
- विभिन्न तरकारीका ३४,००० बेर्ना बिक्री वितरण
- गोलभेडा, काउली, बन्दा, भन्टा, भेडे खुर्सानी, आदि ताजा तरकारी ६००० के.जी.उत्पादन

सुख्खा फलफूल विकास केन्द्र, बैतडीबाट

- ५७८९२ विरुवा ग्राफिटङ्ग
- ३५८२१ विरुवा बिक्री वितरण

३.४.२.६ बाली बीमा क्षेत्र विस्तार : बाजुरा, डडेल्धुरा र डोटीमा आलु, स्याउ, किवि, कागती, ओखर काउली बालीमा २२.५ हे

३.४.२.७ कृषि यान्त्रीकरण प्रवर्द्धन

क्र.स.	जिल्ला	कृषि औजार उपकरणहरु										
		पावर टिलर	मिनि टिलर	मल्टीक्रप थ्रेसर	कन सेलर	कम्बाइन राइस मिल	स्यालो ट्युबेल	धान थ्रेसर	मिनि थ्रेसर	रोटा भेटर	रिपर	जुखु पेल्ले
१	वैतडी	१	१२	०	२३	०	०	०	०	०	०	०
२	कन्चनपुर	२२	५२	०	१०	८	०	१४	०	२३	१०	०
३	दार्चुला	०	१४	०	२६	१२	०	०	७	०	०	७
४	डडेल्धुरा	०	९५	१	५	७	०	०	०	०	०	०
५	अछाम	०	४८	३	०	०	१	०	०	०	०	०
६	बाजुरा	५	०	०	२	०	०	०	०	०	०	०
७	वझाङ	०	९३	०	२२	३	०	०	०	०	०	०
८	कैलाली	४६	१२०	०	१	०	२४४	०	०	२	४	०
९	डोटी	०	४५	०	०	०	०	०	०	०	०	०
	जम्मा	७४	४७९	४	८९	३०	२४५	१४	७	२५	१४	७

३.४.२.८ साना सिंचाई कार्यक्रम

क्र.स.	जिल्ला	निर्माण गरिएका पुर्वाधारहरु (संख्या)							सिंचित क्षेत्रफल (हे.)	थप सिंचित क्षेत्रफल (हे.)
		सिंचाई कुलो	सिंचाई पोखरी	प्लाष्टिक पोखरी	ट्रिप सिंचाई	बोरिङ्ग	स्यालो ट्युबेल	पाइपलाइन		
१	वैतडी	४२	२३	०	०	०	०		६५०	२५०
२	कन्चनपुर	०	०	०	०	७७६	०		४१४	०
३	दार्चुला	१२	३०					२९	२२	२२
४	डडेल्धुरा	५	३७	१३	१				४०	६
५	अछाम	४५	४१	०	०	१	०		४२	१५
६	बाजुरा	३७	७०	०	०	०	०		१६५	२२
७	वझाङ	३०	६५						१८ हे.	७ हे.
८	कैलाली	२	१५	५			२४४		८२	४०
९	डोटी	२४	१६	१२	१				६५	२३
	जम्मा	१९७	२९७	३०	२	७७७	२४४	२९	१४८०	३७८

३.४.२.९ कार्यक्रमबाट लाभान्वित विवरण

क्रसं.	कार्यालय	लैङ्गिक			सामाजिक				युवा कृषक
		महिला	पुरुष	जम्मा	दलित	जनजाती	अन्य	जम्मा	
१	कृषि विकास निर्देशनालय, डोटी	१०४	३५९	४६३	५०	१७	२२४	४६३	४६३
२	कृ.व्य.प्र.स.ता.के. सुन्दरपुर	२७९	६५५	९३४	३६	१६०	७३८	९३४	९३४
३	कृषि ज्ञान केन्द्र, वैतडी	२२५१	१९३२	४१८३	३८६	१०८१	२७१६	४१८३	३६४९
४	कृषि ज्ञान केन्द्र, बाजुरा	३६९७	३५२८	७२२५	९२५	६५	६२३५	७२२५	६५३३
५	कृषि ज्ञान केन्द्र, अछाम	२०५०	२१९८	४२४०	२९८	६१	३८८१	४२४०	२७५३
६	कृषि ज्ञान केन्द्र, डोटी	९९१९	७१२८	१७०४७	३५५०	१९०७	११५९०	१७०४७	१०३१७
७	कृषि ज्ञान केन्द्र, कैलाली	८९५२	८६२३	१७५७५	१०५	२६४०	१४८३०	१७५७५	५०१४
८	कृषि ज्ञान केन्द्र, कन्चनपुर	१३७७	११९८८	२५७५९	८२३	११६८१	१३२५५	२५७५९	१९३१९
९	कृषि ज्ञान केन्द्र, वझाङ्ग	१५१०	१९१५	३४२५	५०	१०	३३६५	३४२५	५२५
१०	कृषि ज्ञान केन्द्र, दार्चुला	६२१०	५२५६	११४६६	८३६	८००	९८३०	११४६६	९६७१
११	कृषि ज्ञान केन्द्र, डडेल्धुरा	६३१	९०२	१५३३	१५२	५०	१३३१	१५३३	१०९०
१२	बाली संरक्षण प्रयोगशाला	६४२	३५६	९८८	१६९	३७०	४४९	९८८	६७१
१३	सुख्खा फलफूल विकास केन्द्र			०				०	
१४	मा.म.प.प्रयोगशाला, सुन्दरपुर	४०७३	२६६८	६७४१	८८५	१७४३	४११३	६७४१	४१०६
१५	बीउ विजन प्रयोगशाला	१३१	१२७	२५८	३	१६५	९०	२५८	१९३.५
१६	त.ज.बी.उ. केन्द्र, डडेल्धुरा	७००	५९९	१२९९	१२१	०	११७८	१२९९	१२२०

खण्ड-४

४. प्रदेश कृषि तथ्याङ्क

४.१ सुदूरपश्चिम प्रदेशमा प्राथमिकता प्राप्त बाली/वस्तुहरु

क्र.सं.	जिल्ला	प्राथमिकता १	प्राथमिकता २	प्राथमिकता ३	प्राथमिकता ४	प्राथमिकता ५
१	बाजुरा	आलु	स्याउ	जैतुन	तरकारी	
२	बझाङ्ग	गहुँ	आलु	तरकारी		
३	अछाम	आलु	मौरी	आँप	मकै	ओखर
४	डोटी	अदुवा	आलु	मकै/भटमास		
५	कैलाली	धान	दलहन	केरा	माछा	
६	कञ्चनपुर	गहुँ	तरकारी	माछा	केरा	
७	डडेल्धुरा	आलु	तरकारी	मकै-बीउ	तरकारी-बीउ	
८	बैतडी	तरकारी-बीउ	मकै/भटमास	आलु	ओखर	मौरी
९	दार्चुला	मकै	आलु	तरकारी	भटमास	

४.२ बालीहरुको क्षेत्रफल (हे.),उत्पादन (मे.टन) र उत्पादकत्व (मे.टन/हे.) (२०८१/०८२)

४.२.१ खाद्यान्न बाली

जिल्ला	चैते धान			वर्षे धान			जम्मा धान		
	क्षेत्रफल	उत्पादन	उत्पादकत्व	क्षेत्रफल	उत्पादन	उत्पादकत्व	क्षेत्रफल	उत्पादन	उत्पादकत्व
बाजुरा		-		३,९२३	१०,३१७	२.६३	३,९२३	१०,३१७	२.६३
बझाङ्ग		-		६,१५५	१६,३७२	२.६६	६,१५५	१६,३७२	२.६६
दार्चुला		-		३,४५०	९,७९८	२.८४	३,४५०	९,७९८	२.८४
अछाम		-		१०,०२१	२४,६५२	२.४६	१०,०२१	२४,६५२	२.४६
डोटी	१३	४६	३.५२	७,०६५	१९,२१७	२.७२	७,०७८	१९,२६३	२.७२
बैतडी				५,१२५	१३,८३८	२.७०	५,१२५	१३,८३८	२.७०
डडेल्धुरा				३,६२०	१२,०९१	३.३४	३,६२०	१२,०९१	३.३४
कैलाली	१,५००	८,१००	५.२८	६८,५४१	३२४,८८४	४.७४	७०,०४१	३३२,९८४	४.७५
कञ्चनपुर	१५०	७९८	४.८२	४५,५००	२०९,७५५	४.६१	४५,६५०	२१०,५५३	४.६१
जम्मा	१,६६३	८,९४४	५.३८	५३,४००	६४०,९२४	४.१८	५५,०६३	६४९,८६८	४.१९

जिल्ला	मकै			गहुँ			कोटो			फापर			जौ		
	क्षेत्रफल	उत्पादन	उत्पादकत्व	क्षेत्रफल	उत्पादन	उत्पादकत्व	क्षेत्रफल	उत्पादन	उत्पादकत्व	क्षेत्रफल	उत्पादन	उत्पादकत्व	क्षेत्रफल	उत्पादन	उत्पादकत्व
बाजुरा	१,०२०	२,७३०	२.६५	६,४००	९,९२०	१.५५	२,५३५	३,६१७	१.४१	२०		०.६६	९५८	९५८	१.००
बझाङ्ग	४,०६५	११,३०१	२.७८	९,३६५	१७,७००	१.८९	२,२६०	२,८२५	१.२५	८		१.००	१,४४०	१,५५०	१.०८
दार्चुला	५,२१०	१४,६६२	२.८२	५,९५५	११,४१५	१.९२	१,१९६	१,४३५	१.२५	२०		०.८६	८०७	९,०६	१.१२
अछाम	५,२४०	१५,३५५	२.८७	१०,७००	१७,२३१	१.६१	३,३३२	४,३६५	१.३१	१०		०.७१	३८३	३८३	०.९८
डोटी	३,६१०	१०,१४४	२.८१	१०,२८५	१४,५०२	१.४१	४,१२०	५,१५०	१.२५	५		०.७५	२१०	१,७२	०.८२
बैतडी	८,६२०	२४,४८१	२.८४	१२,३१०	१९,८२४	१.६०	३२०	५१८	१.६२				७००	४२०	०.६०
डडेल्धुरा	३,७४०	१०,६९६	२.८६	७,६००	१५,४८०	२.०४	३२५	५७९	१.७८				१६५	१८७	१.१४
कैलाली	५,५७०	१४,०३६	२.५२	३८,८४०	१३०,११४	३.३५	१०३	१२५	१.२१	-		-	२५	२५	१.००
कञ्चनपुर	२,५५०	६,४५२	२.५३	३१,२१०	१०३,९२९	३.३३	-	-	-	-		-	७	९	१.२३
जम्मा	३९,७४५	१०९,८८६	२.७६	१३२,७४५	३४०,११४	२.५६	१४,२२१	१८,९७३	१.३१	६३		०.७८	४,५०५	४,५१०	०.९८

४.२.२ नगदे बाली

जिल्ला	तेलहन बाली			उखु			आलु		
	क्षेत्रफल	उत्पादन	उत्पादकत्व	क्षेत्रफल	उत्पादन	उत्पादकत्व	क्षेत्रफल	उत्पादन	उत्पादकत्व
बाजुरा	१५४	८७	०.५७	९	१९०	२१.११	१,९३५	२१,०७२	१०.८९
बझाङ्ग	१५४	११९	०.७७	३	६२	२०.८२	२,०००	३८,०००	१९.००
दार्चुला	७२	५०	०.७०	६४	२,००२	३१.२८	६७५	९,१००	१३.४८
अछाम	३२०	२१४	०.६७	२	७१	३५.२५	६७०	६,४४७	९.६२
डोटी	७३६	६३४	०.८६	१५	५७०	३८.००	३,४८३	४२,३१८	१२.१५
बैतडी	६०	३८	०.६४	२७०	४,५७६	१७.६०	८६०	१०,३८३	१२.२०
डडेल्धुरा	५५३	४७६	०.८६	१३	२००	१५.३८	१,५००	३५,०००	२३.३३
कैलाली	१४,५८१	१४,४००	०.९९	२३४	९,९७०	४२.६१	५,३६६	९६,५८८	१८.००
कञ्चनपुर	६,६०८	७,४१४	१.१२	५,६४५	३४४,०६३	६०.९५	१,८१२	२८,०८६	१५.५०
जम्मा	२३,२३८	२३,४३३	१.०१	६,२५५	३६१,७०४	५७.८३	१८,३०१	२८६,९९५	१५.६८

४.२.३ तेलहन वाली

जिल्ला	तोरी			ससौ			रायो		
	क्षेत्रफल	उत्पादन	उत्पादकत्व	क्षेत्रफल	उत्पादन	उत्पादकत्व	क्षेत्रफल	उत्पादन	उत्पादकत्व
बाजुरा	११२	५६	०.५	०	०	०	५	४.२५	०.८५
बझाङ्ग	१२५	९८	०.७८	०	०	०	०	०	०
दार्चुला	५५	३६	०.६५	०	०	०	०	०	०
अछाम	३००	१८९	०.६३	०	०	०	५	४.३५	०.८७
डोटी	६९५	५७०	०.८२	१	१	१	३	३	१
बैतडी	३४	२०	०.६	७	३.५	०.८	०	०	०
डडेल्धुरा	५२२	४३३	०.८३	०	०	०	०	०	०
कैलाली	१४१७३	१३८९०	०.९८	६	०	१.०२	३०	३६.३	१.२१
कञ्चनपुर	६२००	६९४४	१.१२	२०	२२	१.१	१८	२१.६	१.२
जम्मा	२२२१६	२२२३५	१.००	३४	२६.५	०.७८	६१	६९.५०	१.१४

जिल्ला	सूर्यमुखी			तेल			बदाम			आलस		
	क्षेत्रफल	उत्पादन	उत्पादकत्व	क्षेत्रफल	उत्पादन	उत्पादकत्व	क्षेत्रफल	उत्पादन	उत्पादकत्व	क्षेत्रफल	उत्पादन	उत्पादकत्व
बाजुरा	२	१.०७	०.५४	१०	५	०.५	२५	२०.६६	०.८३	०	०	०
बझाङ्ग	०	०	०.००	१७	१२	०.७	१२	९.६	०.८०	०	०	०
दार्चुला	०	०	०.००	१०	९	०.९	७	५.६७	०.८१	०	०	०
अछाम	०	०	०.००	४	४	०.९	११	१६.५	१.५०	०	०	०
डोटी	१	१.००	१.००	६	६	१.०	३०	५३.४	१.७८	०	०	०
बैतडी	०	०	०.००	४	२	०.५	१५	१२.३	०.८२	०	०	०
डडेल्धुरा	४	३.५०	०.८८	७	१	०.१	२०	३८	१.९०	०	०	०
कैलाली	३२	४८.००	१.५०	११०	१३०	१.२	१६०	२४०	१.५०	७०	५६	०.८
कञ्चनपुर	४०	५०.८०	१.२७	२४०	२८८	१.२	७०	७०	१.००	२०	१७.८	०.८९
जम्मा	७९	१०४.३७	१.३२	४०८	४५७	१.१	३५०	४६६.१३	१.३३	९०	७३.८	०.८२

४.२.४ दलहन वाली

जिल्ला	मसुरो			चना			रहर		
	क्षेत्रफल	उत्पादन	उत्पादकत्व	क्षेत्रफल	उत्पादन	उत्पादकत्व	क्षेत्रफल	उत्पादन	उत्पादकत्व
बाजुरा	११८	७७	०.६५	-	-	-	८	४	०.५३
बझाङ्ग	१७०	१५६	०.९२	-	-	-	-	-	-
दार्चुला	६८	४६	०.६८	१	१	१.२०	२	२	१.००
अछाम	२८	२२	०.८०	६	७	१.०८	८	१०	१.१८
डोटी	८००	९४४	१.१८	-	-	-	२	२	१.००
बैतडी	३००	१९२	०.६४	३	३	१.००	-	-	-
डडेल्धुरा	४३६	४७८	१.१०	-	-	-	-	-	-
कैलाली	९,२६३	८,६१५	०.९३	१३२	१५८	१.२०	१२०	१६८	१.४०
कञ्चनपुर	४,७५९	३,७६०	०.७९	४०	५४	१.३५	४२	६३	२
जम्मा	१५,९४२	१४,२८९	०.९०	१८२	२२३	१.२३	१८२	२४९	१.३७

जिल्ला	मास			गहत			भटमास			सिमी		
	क्षेत्रफल	उत्पादन	उत्पादकत्व	क्षेत्रफल	उत्पादन	उत्पादकत्व	क्षेत्रफल	उत्पादन	उत्पादकत्व	क्षेत्रफल	उत्पादन	उत्पादकत्व
बाजुरा	१३५	१४०	१.०४	१४०	८४	०.६०	२५१	२९०	१.१६	१२०	११९	०.९९
बझाङ्ग	५००	३७५	०.७५	५००	४८०	०.९६	२००	२२०	१.१०	१२०	१२१	१.०१
दार्चुला	२३२	१७०	०.७३	१४६	१३२	०.९०	५८०	४९८	०.८६	७५	८१	१.०८
अछाम	१२३	८५	०.६९	९१	८०	०.८८	२८३	२८५	१.०१	१०	१०	१.०२
डोटी	६५६	७५४	१.१५	७५	६८	०.९०	१,६४१	३,११८	१.९०	५	६	१.१०
बैतडी	४००	३१८	०.८०	१५०	१२०	०.८०	२५०	३४२	१.३७	८३	६९	०.८३
डडेल्धुरा	३१०	३००	०.९७	१५६	१२८	०.८२	१,३२०	२,२००	१.६७	५०	६८	१.३६
कैलाली	५३२	४७९	०.९०	१००	११२	१.१२	५४८	८८२	१.६१	१०५	१७२	१.६४
कञ्चनपुर	२२३	२२३	१.००	८१	९७	१.२०	५६५	८७०	१.५४			
जम्मा	३,१११	२,८४४	०.९१	१,४३९	१,३०१	०.९०	५,६३८	८,७०६	१.५४	५६८	६४७	१.१४

૪.૨.૫ મસલા બાલી

જિલ્લા	અલૈવી				અદુના		
	કેવ્રફલ	ઉત્પાદનશિલ કેવ્રફલ	ઉત્પાદન	ઉત્પાદકત્વ	કેવ્રફલ	ઉત્પાદન	ઉત્પાદકત્વ
વાજુરા	૨	૨	૧	૦.૮૩	૫૫	૬૭૦	૧૨.૧૮
બઢાઢ	૩	૨	૩	૧.૫	૪૮	૪૮૦	૧૦.૦૦
દાર્ચુલા	૩	૩	૫	૧.૫	૧૦૦	૧,૨૬૦	૧૨.૬૦
અછામ	૫.૭	૩	૪	૧.૨૫	૨૩	૨૧૧	૯.૦૮
હોટી	૩	૧	૧	૦.૯૬	૮૭૫	૧૪,૨૬૩	૧૬.૩૦
બૈતડી	૨	૧	૧	૧	૭૩	૫૩૧	૭.૨૭
હડેલ્ધુરા			-		૬૫	૭૮૦	૧૨.૦૦
કૈલાલી			-		૨૧૨	૨,૭૧૪	૧૨.૮૦
કચ્છનપુર			-		૧૦૭	૮૮૮	૮.૩૦
જમ્મા	૧૮	૧૨	૧૪	૧.૨૨	૧,૫૫૮	૨૧,૭૯૬	૧૩.૯૯

જિલ્લા	લસુન			બેસાર			સુખ્વા ખુસીની		
	કેવ્રફલ	ઉત્પાદન	ઉત્પાદકત્વ	કેવ્રફલ	ઉત્પાદન	ઉત્પાદકત્વ	કેવ્રફલ	ઉત્પાદન	ઉત્પાદકત્વ
વાજુરા	૩૭	૩૦૨.૬૬	૮.૧૮	૩૫	૪૨૩	૧૨.૦૮	૪૦	૨૧	૦.૫૩
બઢાઢ	૪૮	૫૩૭.૬	૧૧.૨	૪૦	૪૮૦	૧૨.૦૦	૪૦	૨૪૦	૬.૦૦
દાર્ચુલા	૭૦	૪૯૩.૩	૭.૦૫	૫૫	૪૪૭	૮.૧૩	૬૭	૧૨૦	૧.૭૯
અછામ	૨૨	૭૫.૭	૩.૫૨	૬૫	૫૭૬	૮.૮૬	૨૪.૧૫	૧૨૯.૨	૫.૩૫
હોટી	૧૯૦	૧૪૨૫	૭.૫૦	૨૦૨	૨,૬૨૬	૧૩.૦૦	૨૩૦	૭૨૯.૧	૩.૧૭
બૈતડી	૭૮	૩૮૬	૪.૯૫	૮૦	૬૧૨	૭.૬૫	૩૨	૫૫	૧.૭૨
હડેલ્ધુરા	૩૩	૩૨૦	૯.૭૦	૩૨	૫૬૦	૧૭.૫૦	૧૮	૬૩	૩.૫૦
કૈલાલી	૫૫૦	૪૯૫૦	૯.૦૦	૪૧૦	૪,૭૦૭	૧૧.૪૮	૧૨૦	૨૮૯.૨	૨.૪૧
કચ્છનપુર	૯૦	૯૯૦	૧૧.૦૦	૧૮૧	૨,૦૮૨	૧૧.૫૦	૧૩૧	૬૬૮.૧	૫.૧૦
જમ્મા	૧,૧૧૮	૯,૪૮૦	૮.૪૮	૧,૧૦૦	૧૨,૫૧૨	૧૧.૩૭	૭૦૨	૨,૩૧૫	૩.૩૦

४.२.६ सुन्तलाजात फलफूल

जिल्ला	सुन्तला				मौसमी/जुनार			
	क्षेत्रफल	उत्पादनशिल क्षेत्रफल	उत्पादन	उत्पादकत्व	क्षेत्रफल	उत्पादनशिल क्षेत्रफल	उत्पादन	उत्पादकत्व
वाजुरा	१८०	११०	७५५	७.०५	४२	१७	१३६	८.००
बझाङ्ग	११०	७०	८४७	१२.१०	१००	६०	६००	१०.००
दार्चुला	१५०	१४०	१,४५०	१०.३६	६५	६०	५५०	९.१७
अछाम	३८०	१७८	१,१०४	६.२०	५४	१७	१२४	७.४९
डोटी	३६०	२६२	३,४०९	१३.०१	१८३	१५७	१,३४७	८.५८
बैतडी	३५	१६	१४८	९.२५	१३३	१२०	१,१४०	९.५०
डडेल्धुरा	३४०	२५०	३,५००	१४.००	५१५	३६०	५,०००	१३.८९
कैलाली	३५०	२६२	२,८८२	११.००	५०	३२	३८४	१२.००
कञ्चनपुर								
जम्मा	१,९०५	१,२८८	१४,११५	१०.९६	१,१४२	८२३	९,२८१	११.२८

८

जिल्ला	कागती				अमिलो				अन्य			
	क्षेत्रफल	उ. क्षेत्रफल	उत्पादन	उत्पादकत्व	क्षेत्रफल	उ. क्षेत्रफल	उत्पादन	उत्पादकत्व	क्षेत्रफल	उ. क्षेत्रफल	उत्पादन	उत्पादकत्व
वाजुरा	२८१	४०	३२४	८.१०	५०	२०	१२३	६.१५	२२	१५	८०	५.३३
बझाङ्ग	१५०	१००	९९०	९.९०	९०	६०	७५६	१२.६०	२०	८	९६	१२.००
दार्चुला	३२	२७	२५०	९.२६	४८	३६	३२०	८.८९	९	७	५०	७.६९
अछाम	७९	२२	४०३	१८.२१	१६	२	४२	१७.९२	८	३	१३	४.२८
डोटी	१४०	७५	६५६	८.७५	२९०	१७५	१,२५३	७.१६				
बैतडी	५०	२२	१४३	६.५०	६०	४४	२७६	६.२७	३०	८	४८	६.००
डडेल्धुरा	११४	९०	७८०	८.६७	११२	८५	७४०	८.७१	२०	१५	११६	७.७३
कैलाली	१००	५५	३३०	६.००	५५	४१	२८७	७.००				
कञ्चनपुर	८०	३५	२८८	८.२३								
जम्मा	१,०२६	४६६	४,१६५	८.९३	७२१	४६३	३,७९७	८.२०	१०९	५६	४०३	७.२०

४.२.७ हिउँदे फलफूल

जिल्ला	स्याउ				नासपति				ओखर			
	क्षेत्रफल	उ. क्षेत्रफल	उत्पादन	उत्पादकत्व	क्षेत्रफल	उ. क्षेत्रफल	उत्पादन	उत्पादकत्व	क्षेत्रफल	उ. क्षेत्रफल	उत्पादन	उत्पादकत्व
बाजुरा	४२५	२००	१६००	८.००	३५	२०	२४५	१२.२५	३४५	२७	७०	२.५९३
बझाङ्ग	१००	६०	३८०	६.३३	४०	१५	१८०	११.००	११५	६५	२९९	४.६
दार्चुला	२२०	२१०	१५७०	७.४७६	२६	२३	२२०	१२.६१	१९०	१६६	९२०	५.५४२
अछाम	१३.३६	५.११	२०.४	३.९९२	७७	४९.५८	४७२	९.५२	१७८	५७	१९१	३.७१
डोटी	७९	३८	२२८.३८	६.०१	५८	४२	३१५	७.५०	३०३	२००	६७२	३.३६
बैतडी	१९	१३	७४	५.६९२	१८	१५	१२०	८.००	५००	१६५	७२१	४.३७
डडेल्धुरा	५	२.५	१३	५.२	६४	३२	२५८	८.०६	२४५	१६०	१०००	६.२५
कैलाली	०	०	०	०	३१	२२	२१२	९.६४				
कञ्चनपुर												
जम्मा	८६१.३६	५२८.६१	३८८५.७८	७.३५१	३४९	२१८.५८	२०९२	९.५७	२३९६.३	८१२.२४	३८७३.२८	४.७६९

जिल्ला	आरु				पुलम				खुर्पानी			
	क्षेत्रफल	उ. क्षेत्रफल	उत्पादन	उत्पादकत्व	क्षेत्रफल	उ. क्षेत्रफल	उत्पादन	उत्पादकत्व	क्षेत्रफल	उ. क्षेत्रफल	उत्पादन	उत्पादकत्व
बाजुरा	२३	१४.५	९८	६.७६		५	३५	७.००	५	२	१३	६.४०
बझाङ्ग	१९	१०	८०	८.००	२५	१२	१५६	१३	९	६	५९	७.८०
दार्चुला	३८	३३	२५०	७.५८	२०	१८	१७०	९.४४४	४	४	३०	७.५७
अछाम	४९	३१	१७०	५.४७	९	३.१	११.३७	३.६७				
डोटी	४४	३९	२३६	६.०५	२५	२०	११०	५.५	१६	१३	१०३	७.९२
बैतडी	६२	५४.६	३८५	७.०५	४५	३६.७५	२६०	७.०७५	१६	१४	८५	६.०७
डडेल्धुरा	१००	३३	१९०	५.७६	३६	१८	१३०	७.२२२	४	३	१५	५.८०
कैलाली	५०	३५	२४५	७.००								
कञ्चनपुर												
जम्मा	३८४	२४९.१	१६४६.४	६.६०९	१६०	१०७.८५	८३७.३७	७.७६४	५४	४१	३०४	७.४१

जिल्ला	अनार				आरुबखडा				किवी			
	क्षेत्रफल	उ. क्षेत्रफल	उत्पादन	उत्पादकत्व	क्षेत्रफल	उ. क्षेत्रफल	उत्पादन	उत्पादकत्व	क्षेत्रफल	उ. क्षेत्रफल	उत्पादन	उत्पादकत्व
वाजुरा	१६	६	२८	५.००	१०	३	११	३.७५	१७	४	२२	६.३२
बझाङ्ग	१०	४	१८	४.५०	३	२	५	३.००	५	२	११	५.७१
दार्चुला	१०	६	३९	६.३०	३	२	७	३.२५	१०	८	४४	५.५५
अछाम	८	४	१५	४.१६	१०	६	२६	४.३८	२५	३	२२	७.४३
डोटी	७	४	२१	५.२५	४	२	७	३.५०	३०	१०	८१	८.१४
बैतडी	८	३	१२	३.६४	५	३	९	३.००	७	१	५	५.१३
डडेल्धुरा	८६	३२	२२०	६.८८	११	८	२९	३.५७	१९	११	८७	७.९१
कैलाली					-	-	-	-				
कञ्चनपुर					-	-	-	-				
जम्मा	१४५	५८	३५२	६.०३	४६	२६	९३	३.५८	११३	३९	२७४	७.११

२०

४.२.८ वर्षे फलफूल

जिल्ला	आँप				केरा				अम्बा			
	क्षेत्रफल	उ. क्षेत्रफल	उत्पादन	उत्पादकत्व	क्षेत्रफल	उ. क्षेत्रफल	उत्पादन	उत्पादकत्व	क्षेत्रफल	उ. क्षेत्रफल	उत्पादन	उत्पादकत्व
वाजुरा	३५	१५	६९	४.६	७४	५५	५७५	१०.४५	२३	१०	६८	६.७८
बझाङ्ग	१२	३	१३	४.३	८७	५७	६५१	११.४२	२०	१३	९६	७.३७
दार्चुला	६०	४०	१९६	४.९	८०	६५	७००	१०.७७	२३	२२	१५०	६.८२
अछाम	११०	३२	१७१	५.३	२३	१४	१४३	१०.१८	५१	२३	१९२	८.३६
डोटी	६०	३६	२४२	६.७	८६	५०	६६३	१३.२५	३०	२२	१९९	९.०५
बैतडी	३९	१४	८०	५.७	१७	१४	१३१	९.७१	१७	१४	११७	८.२८
डडेल्धुरा	१९०	१०५	७२३	६.९	३२१	१५५	२,०३५	१३.१३	५८	४०	३७१	९.२८
कैलाली	१,०००	८००	९,८४८	१२.३	१,०००	९००	१४,३३७	१५.९३	२०५	१९२	१,८३७	९.५७
कञ्चनपुर	३८५	३३७	४,२५०	१२.६	४९१	४४१	७,८५४	१७.८१	१२१	९८	९१८	९.३७
जम्मा	१,८९१	१,३८२	१५,५९२	११.३	२,१७९	१,७५१	२७,०८८	१५.४७	५४८	४३४	३,९४८	९.१०

जिल्ला	मेवा				कटहर				लिची			
	क्षेत्रफल	उ. क्षेत्रफल	उत्पादन	उत्पादकत्व	क्षेत्रफल	उ. क्षेत्रफल	उत्पादन	उत्पादकत्व	क्षेत्रफल	उ. क्षेत्रफल	उत्पादन	उत्पादकत्व
बाजुरा	१०	१०	९२	९.२								
बझाङ्ग	१५	१३	१२१	९.३								
दार्चुला	१५	१४	१३७	९.८	१	१	८	७.८२	३	२	२१	१०.४४
अछाम	१०	८	७०	८.८	१	०	३	७.९२	४	२	२१	१०.३७
डोटी	३०	२८	२९७	१०.६	१२	१०	९१	९.०८	५	४	४६	११.४१
बैतडी	५	३	२६	८.६	८	५	५०	९.९२	८	५	५१	१०.२१
डडेल्धुरा	१०	५	५७	११.४	११	८	७७	९.६७	१७	१०	१२२	१२.१५
कैलाली	२०	१५	१८५	१२.३	२८	१६	१९७	१२.३३	९२	४५	५७७	१२.८२
कञ्चनपुर	२६	२२	२५३	११.५	२५	२०	२५१	१२.५७	१२८	१११	१,३२०	११.८९
जम्मा	१४१	११८	१,२३७	१०.५	८६	६०	६७७	११.२२	२५७	१७९	२,१५६	१२.०५

४.२.९ उच्च घनत्व स्याउ उत्पादन

जिल्ला	स्थानीय तह	क्षेत्रफल (हे.)	उत्पादनशिल क्षेत्रफल (हे.)	उत्पादन (मे.टन)	उत्पादकत्व (मे.टन/हे.)	बगैचा स्थापना वर्ष
दार्चुला	अपि हिमाल गाउँपालिका	२.२०	१.५०	२.३६	१.५७	२०७७
	व्यास गाउँपालिका	२.१५	१.४०	२.०५	१.४६	२०७७
	नौगाड, दुहु, मार्मा गाउँपालिका	०.७०	०.५०	०.८०	१.६०	२०७७
बझाङ्ग	खमडछान्ना गाउँपालिका	०.२	०.२	१.५	७.५	२०७८
	सैपाल गाउँपालिका	०.४	०.४	२.८	७	२०७८
बाजुरा	स्वामीकार्तिक खापर गाउँपालिका	३	२.५	१०	०.१	२०७९/८०
	बुढीनन्दा नगरपालिका	३	२.५	१०	०.१	२०७९/८०
	जगन्नाथ गाउँपालिका	१	०.५	१.७५	०.०१८	२०७९/८०
	गौमुल गाउँपालिका	१	०.५	१.७५	०.०१८	२०७९/८०
बैतडी	सुर्खवा फलफूल विकास केन्द्र, बैतडी	०.५	०.०४५	०.४	८.८९	२०७४

४.२.१० तरकारी बाली

क्र.सं	जिल्ला	क्षेत्रफल	उत्पादन	उत्पादकत्व	कैफियत
१	बाजुरा	६७४	५,८५९	८.६९	
२	बझाङ्ग	७३९	९,१९७	१२.४५	
३	दार्चुला	१,०७६	१३,०७३	१२.१५	
४	अछाम	१,०३४	१६,२३०	१५.६९	
५	डोटी	२,३८४	२७,८५१	११.६९	
६	बैतडी	१,१३४	१४,१४५	१२.४७	
७	डडेल्धुरा	१,४९२	१९,२७०	१२.९२	
८	कैलाली	६,६९४	७६,४२०	११.४२	
९	कञ्चनपुर	५,३९६	८२,६६७	१५.३२	
	जम्मा	२०,६२३	२६४,७१३	१२.८४	

४.२.११ प्लाष्टिक घर

क्र.सं.	जिल्ला	बाँसको घर (संख्या)	फलामको घर (संख्या)	प्रविधियुक्त प्लाष्टिक घर (संख्या)
१	कैलाली	८०००	२५००	२५०
२	कञ्चनपुर	३२	४५	
३	अछाम	२९०	१२	१
४	डोटी	१४२	६७	
५	डडेल्धुरा	१२६	१७	
६	बैतडी	७३	३१	०
७	बाजुरा	११७	१०	१७
८	बझाङ	१४००	२००	५
९	दार्चुला	३२०	०	
	जम्मा	२५००	३८२	२३

४.२.१२ च्याउ उत्पादन

क्र.सं.	जिल्ला	टनेल (संख्या)	उत्पादन (के.जी.)	कैफियत
१	कैलाली	१५००	१३५०००	
२	कञ्चनपुर	११२	१००८०	
३	अछाम	५५	७६००	
४	डोटी	१००	६७००	
५	डडेल्धुरा	४०	१२०००	
६	बैतडी	१७	१७८३	
७	बाजुरा	८	१२००	
८	बझाङ	१०	१२००	
९	दार्चुला	११०	१३५००	
	जम्मा	१९५२	१८९०६३	

४.२.१३ मह उत्पादन

क्र.सं.	जिल्ला	घार (संख्या)	उत्पादन (के.जी.)	कैफियत
१	कैलाली	४,०००	१००,०००	
२	कञ्चनपुर	३०७	३,०७०	
३	अछाम	१,६१०	१७,०१५	
४	डोटी	३,७४०	२१,५८०	
५	डडेलधुरा	१२,८००	१०२,४००	
६	बैतडी	३,४१५	२०,४९०	
७	बाजुरा	४,११०	२०,०५०	
८	बझाङ	३,१५०	१,०३०	
९	दार्चुला	५,८००	५८,०००	
	जम्मा	३८,९३२	३४३६३५	

४.३ सुदूरपश्चिम प्रदेशको खाद्यान्न वासलात (Cereal Balance Sheet) (२०८१/०८२)

क्र.सं.	जिल्ला	जनसंख्या	उत्पादन (मे.टन)							आवश्यक खाद्यान्न	बचत वा न्यून
			चामल	मकै	गहुँ	कोदो	जौ	फापर	उपभोग्य खाद्यान्न		
१	दार्चुला	१३३३१०	६१६२	६८२२	८७१६	१००८	१९१		२२८९९	२५४६२	-२५६३
२	बझाङ्ग	१८९०८५	१४८३८	४४१८	१४९५१	२०३	८४८		३५२५९	३६११५	-८५६
३	बाजुरा	१३८५२३	८५४७	२१४८	११३४५	२३८७	२४२	६७	२४७३५	२६४५८	-१७२३
४	डडेल्धुरा	१३९६०२	७९३४	५६९६	११४७९	४६०	५९		२५६२८	२६६६४	-१०३६
५	अछाम	२२८८५२	१८९४६	११०२३	१६९५३	२६८३	७०	०	४९६७३	४३७११	५९६३
६	बैतडी	२४२१५७	६९१७	१२३६८	१७९६६	२४२	६१		३७५५३	४६२५२	-८६९९
७	डोटी	२०४८३१	१५२८७	६१३१	१२८१७	४३५३	३१	२	३८६२१	३९१२३	-५०१
८	कैलाली	९०४६६६	१६१३९२	१०१८७	८६८५७	१०३	१४३	०	२५८६८२	१७२७९१	८५८९०
९	कञ्चनपुर	५१३७५७	९६९०५	११८११	८२०३१	०	६१	०	१९०८०८	९८१२८	९२६८०
	जम्मा	२६९४७८३	३३६९२८	७०६०३	२६३११६	११४३८	१७०४	६९	६८३८५८	५१४७०४	१६९१५५

४.४ सुदूरपश्चिम प्रदेशममा रहेका कृषि पूर्वधारहरूको विवरण

४.४.१ कोल्ड स्टोर

क्र.सं.	संचालकको नाम	ठेगाना	भण्डारण क्षमता	भण्डारण गरिने बाली	सम्पर्क व्यक्ती	सम्पर्क नम्बर	सहयोगी निकाय	निर्माण वर्ष	हालको अवस्था
१	शहरी विकास कार्यालय	साफेबगर न.पा. ५	२५ टन	आलु, तरकारी, फलफुल					संचालनमा नरहेको
२	कोल्डस्टोर व्यवस्थापन समिति	घोडाघोडी न. पा. १०	३०००	आलु, तरकारी, फलफुल	राम वहादुर रावत	९८४४५८४९४७	RISMFP		संचालन मा रहेको
३	कोल्डस्टोर व्यवस्थापन समिति	धनगढी १८, फुलवारी	२०००	आलु, तरकारी, फलफुल			शहरी विकास तथा भवन निर्माण कार्यालय		निर्माणा धीन
४	उग्रतारा शित भण्डार	अमरगढी-१,दह व्यारेक	१४००० मे.ट.	आलु	दिपक साँउद	९८६४२९२०१५	AKG, NAMP	२०७८/७९	संचालन मा रहेको
५	नवजागरण ऋण तथा बचत सहकारी संस्था	भोगेश्वर गा.पा.४, लाकम	३० मे.ट.	आलु	खेमराज जोशी	९८४८८०६५७८	भोगेश्वर गा.पा.	२०८०/८१	संचालन मा रहेको

४४

४.४.२ कोल्ड चेम्बर

क्र.सं.	संचालकको नाम	ठेगाना	भण्डारण क्षमता (मे.टन)	भण्डारण गरिने बाली	सम्पर्क व्यक्ती	सम्पर्क नम्बर	सहयोगी निकाय	निर्माण वर्ष	हालको अवस्था
१	खागडा कृषक समूह	जयपृथ्वी न.पा.७	५	आलु	दिपकराज जोशी	९८४८४३६३०३	PMAMP	२०८१	संचालनमा आएको
२	सिद्धार्थ फलफूल कृषक समूह	सूर्मा गा.पा.१	५	आलु	रङ्गी बोहरा	९८६६४२४९४४	PMAMP	२०७८/७९	संचालनमा आएको
३	जयपृथ्वी नगरपालिका	जयपृथ्वी न.पा ३	१०				जयपृथ्वी न.पा	२०८१/०८२	संचालनमा नआएको

४	नमुना कृषि वचत तथा ऋण सहकारी संस्था लि	वुढीगंगा न.पा.१०	१०	तरकारी	दिनेशराज जैशी	१८४८६५११५०	AKC		संचालनमा आएको
५	नमुना कृषि वचत तथा ऋण सहकारी संस्था लि	स्वामिकार्तिक खापर गा.पा. ३	१०	स्याउ	नरेश रोकाया	१८६६१७७६५०	AKC		संचालनमा आएको
६	नमुना कृषि वचत तथा ऋण सहकारी संस्था लि	स्वामिकार्तिकखापर गा.पा. ३	१०	तरकारी	उत्तम कुमार शाही	१७४६२४८७२८	AKC		संचालनमा आएको
७	सायल मुख्यमन्त्री नमुना गाउ समिति	सायल गा.पा.४	२०	आलु	अमर सिंह	१८४८४७८६८४			स्तरउन्नति गर्नु पर्ने
८	हातेमालो कृषि सहकारी संस्था र चाक्र नेपाल	साँफेबगर न.पा. ४	५	तरकारी फलफुल	सुरत भुल	१८५८४२३४२०			संचालनमा आएको
९	टीकापुर बजार व्यवस्थापन	टीकापुर न.पा.१	२०	तरकारी	रंग प्र अधिकारी	१८५८४२५७९५	AKC	२०८१/८२	निर्माण सम्पन्न
१०	गणेशाय नमः कृषि फर्म	अमरगढी न.पा.१	२०	किनी	गणेश बहादुर ऐर	१८४८७५०८२२	AKC	२०८०/८१	संचालनमा आएको

४.४.३ कृषि विकास निर्देशनालयबाट निर्माण भएका/निर्माणाधीत कोल्ड चेम्बर विवरण

क्र. सं.	जिल्ला	स्थान	प्रयोजन	कोल्ड स्टोर्को वर्तमान अवस्था	इष्टिमेन्ट अनुसारको लागत अनुमान	ठेक्का सम्झौता रकम	हालसम्म खर्च रकम रु.	निर्माण व्यवसायीको नाम	सम्पर्क नम्बर	कैफियत
१	दार्चुला	म.न.पा.-०८, दार्चुला	आलु तथा तरकारी भण्डारण	निर्माणाधिन	५६४९०७.५७	४८३५४६३.१४	९५६०००	विकास चन्द	९८५११६३९७५	
२	बैतडी	द.न.पा. ०१, बैतडी	आलु तथा तरकारी भण्डारण	निर्माणाधिन	५५८४५४५.१६	४७५१६८२.२८	४११८२७०.३८	विकास चन्द	९८५११६३९७५	
३	डडेल्धुरा	आलिताल गा.पा.-०५, डडेल्धुरा	आलु तथा तरकारी भण्डारण	निर्माणाधिन	५६०८२५४.०६	५३१४१२३.९७	४९४६८७६	स्मृति सुन्दर शर्मा	९८५८०२०१६१	
४	अछाम	साँफे न.पा.-०६, अछाम	आलु तथा तरकारी भण्डारण	निर्माण सम्पन्न, हस्तान्तरण हुन बाँकी	५५६३६३०.८४	४१४७८५८.७४	४१०३४३८.२८	हस्त ब. कुँवर	९८४८६९३९१५	
५	डोटी	दि.सि.न.पा.-०४ राजपुर, डोटी	आलु तथा तरकारी भण्डारण	निर्माणाधिन	५५२३०५३.४१	३५६८७३३.१३	०	शिव खड्का	९८४८४७४८२५	
६	डोटी	जोगायल गा.पा.-०१, डोटी	आलु तथा तरकारी भण्डारण	निर्माणाधिन	५०९११२८.१४	३९७७६६४.३३	२८१९२१४.२५	छपेश मल्ल	९८४८७८६३६५	
७	कञ्चनपुर	पुर्नवास न.पा., कञ्चनपुर	आलु तथा तरकारी भण्डारण	निर्माणाधिन	६३०७६८९.९	६२२७७६९.१४	४५५८६९२.२७	स्मृति सुन्दर शर्मा	९८५९०२०१६१	
८	बाजुरा	बडीमालिका न.पा.-०८, बाजुरा	आलु तथा तरकारी भण्डारण	निर्माण सम्पन्न, स्थानीय तहलाई हस्तान्तरण	५६४९५८०.४७	४१९६६४५.१४	४११९९८४.०३	हस्त ब. कुँवर	९८४८६९३९१५	
९	कैलाली	भजनी न.पा., कैलाली	आलु तथा तरकारी भण्डारण	निर्माणाधिन	६४७३८३६.१४	४१६३३१५.५४	२२६६२०९.३७	दान ब. साउद	९८५८४२३९५२	

१०	कैलाली	चुरे गा.पा.-०३, कैलाली	आलु तथा तरकारी भण्डारण	निर्माण सम्पन्न, स्थानीय तहलाई हस्तान्तरण	५५०६९५५.३१	५११६२८४.२४	५०६२०७६.०६	बिर ब. साउद	९८५८४२०७७	
११	कैलाली	गोदावरी न.पा.-०१, कैलाली	आलु तथा तरकारी भण्डारण	निर्माण सम्पन्न	११६७७९६३.७१	९२४२१४६.१९	९११६४२५.५	तेज ब. ऐर	९८४८४३९४९८	
१२	कैलाली	लम्कीचुहा न.पा., कैलाली	आलु तथा तरकारी भण्डारण	निर्माण सम्पन्न, स्थानीय तहलाई हस्तान्तरण	६४५७५२०.७९	५४७४४६९.७७	५४७१३८८.८६	सुनिल पोखेल	९८५७०१०९२३	
१३	कञ्चनपुर	दोधरा चाँदनी न.पा., कंचनपुर	आलु तथा तरकारी भण्डारण	निर्माण सम्पन्न, स्थानीय तहलाई हस्तान्तरण	६४९७२४४.६१	५२४७३८५.९४	५००५६३२.७७	कमलेश कपाडी	९८५८७१०१४५	

४.४.४ रष्टिक स्टोर

क्र.सं.	संचालकको नाम	ठेगाना	भण्डारण क्षमता (मे.टन)	भण्डारण गरिने बाली	सम्पर्क व्यक्ती	सम्पर्क नम्बर	सहयोगी निकाय	निर्माण वर्ष	हालको अवस्था
१	सरस्वती कृषक समूह	दगाथली गा.पा.५	५	आलु	माया देवी जप्रेल	९८४२१८४९०९	NAMP	२०७७/०७८	प्रयोगमा आएको
२	सूर्मा सेरोफेरो बहुउद्देशिय कृषि फर्म	सूर्मा गा.पा.४	१०	आलु	लोक वहादुर बोहरा	९८४२३५९९७५	NAMP	२०७७/०७९	प्रयोगमा आएको
३	भूमिदेव कृषक समुह	सूर्मा गा.पा.२	१०	आलु	पदम कलाबोहरा	९७६५४४३२४०	NAMP	२०७७/०८०	प्रयोगमा आएको
४	मालिका कृषक समुह	तलकोट गा.पा. ७	५	तरकारी	प्रेमबहादुर जेठारा	९८६९४४१७७२	NAMP	३०७५/०७६	प्रयोगमा आएको
५	दाम्ला भेरा कृषक समुह	सूर्मा गा.पा.४	५	तरकारी	युवराजसुर्मेली	९८५८४८०३००	NAMP	३०७६/०७७	प्रयोगमा आएको
६	सिदार्थ फलफुल कृषक समुह	सूर्मा गा.पा.१	५	आलु	रंगी बोहरा	९८६६४२४९४४	NAMP	३०७७/०७८	प्रयोगमा आएको
७	मसानी कृषक समुह	जयपृथ्वी न.पा.३	५	आलु	रमेश ओली	९८६५६२७९९८	NAMP	३०७५/०७६	प्रयोगमा आएको

८	कैलाश बहुउद्देशीय सहकारी संस्था लि.	मष्टा गा.पा.७	५	आलु	जोग बहादुर बोहरा	९,८६८८६२५११	NAMP	२०८१/०८२	प्रयोगमा आएको
९	कैलाश आलु उत्पादन कृषक समूह	तलकोट गा.पा. ७	५	आलु	धर्मराज धामी	९,८६३६५९४८७	NAMP	२०८१/०८२	प्रयोगमा आएको
१०	डाडाबाग स.स.लि	सुर्मा ३	१०		हरि बोहरा	९,७४२४०६५७३	AKC	२०७७/०७८	प्रयोगमा आएको
११	अन्नपूर्ण कृषक समूह	तलकोट ५	५		केशब सिंह	९,८६५८२८७६५	AKC	२०७८/०७९	प्रयोगमा नआएको
१२	जनचेतना कृषक समूह	बित्थडचिर २	२०		हर्क ब.बोहरा	९,८४८७०४४९९	गा.पा./प्रदेश सरकार	२०७९/०८०	संचालनमा रहेको
१३	रष्ट्रिक स्टोर निर्माणउपभोक्ता समिति	थलारा ४	२०		बिर्ख बोहरा	९,८४८६६४५६९	गा.पा.	२०७५/०७६	संचालन प्रक्रियामा रहेको
१४	असल दोगडी कृषि सहकारी संस्था लि.	खमड छेडेदह गा.पा. ५,बाजुरा	१०	आलु	राम कृष्ण रावत	९,८४८४१७५७२	AKC		संचालनमा नआएको
१५	बडिमालिका कृषक समूह	बडिमालिका न.पा. ६,बाजुरा	१०	आलु	मन बहादुर साउद	९,८६५६२८८१२	AKC		संचालनमा आएको
१६	बुधकोर्ध कृषक समूह	बडिमालिका न.पा. ७,बाजुरा	१०	आलु	कर्ण दानी	९,८४८६९३८७३	AKC		संचालनमा आएको
१७	ढम्कने बहुद्देशीय सहकारी संस्था लि.	बडिमालिका न.पा.७,बाजुरा	१०	आलु	राम बहादुर धामी	९,८४८४१७५७३	AKC		संचालनमा आएको
१८	शिला देव आलु बीउ उत्पादन कृषक समूह	बुढीगंगा न.पा.५,बाजुरा	१०	आलु	टेक रावत	९,७६९०४७४३२	AKC		संचालनमा नआएको
१९	बिजया कृषक समूह	खमड छेडेदह गा.पा.२	१०	आलु	मन बहादुर बुढा	९,८६८६९५६७	AKC		संचालनमा आएको

८	कैलाश बहुउद्देशीय सहकारी संस्था लि.	मष्टा गा.पा.७	५	आलु	जोग बहादुर बोहरा	९८६८८६२५११	NAMP	२०८१/०८२	प्रयोगमा आएको
९	कैलाश आलु उत्पादन कृषक समुह	तलकोट गा.पा. ७	५	आलु	धर्मराज धामी	९८६३६५९४८७	NAMP	२०८१/०८२	प्रयोगमा आएको
१०	डाडाबाग स.स.लि	सुर्मा ३	१०		हरि बोहरा	९७४२४०६५७३	AKC	२०७७/०७८	प्रयोगमा आएको
११	अन्नपूर्ण कृषक समूह	तलकोट ५	५		केशव सिंह	९८६५८२८७६५	AKC	२०७८/०७९	प्रयोगमा नआएको
१२	जनचेतना कृषक समूह	बित्थडचिर २	२०		हर्क ब.बोहरा	९८४८७०४४९९	गा.पा./प्रदेश सरकार	२०७९/०८०	संचालनमा रहेको
१३	रष्ट्रिक स्टोर निर्माणउपभोक्ता समिति	थलारा ४	२०		बिर्ख बोहरा	९८४८६६४५६९	गा.पा.	२०७५/०७६	संचालन प्रक्रियामा रहेको
१४	असल दोगडी कृषि सहकारी संस्था लि.	खप्तड छेडेदह गा.पा. ५,बाजुरा	१०	आलु	राम कृष्ण रावत	९८४८४१७५७२	AKC		संचालनमा नआएको
१५	बडिमालिका कृषक समुह	बडिमालिका न.पा. ६,बाजुरा	१०	आलु	मन बहादुर साउद	९८६५६२८८१२	AKC		संचालनमा आएको
१६	बुधकोर्ध कृषक समुह	बडिमालिका न.पा. ७,बाजुरा	१०	आलु	कर्ण दानी	९८४८९३८७३	AKC		संचालनमा आएको
१७	ढम्कने बहुदेशीय सहकारी संस्था लि.	बडिमालिका न.पा.७,बाजुरा	१०	आलु	राम बहादुर धामी	९८४८४१७५७३	AKC		संचालनमा आएको
१८	शिला देव आलु बीउ उत्पादन कृषक समुह	बुढीगंगा न.पा.५,बाजुरा	१०	आलु	टेक रावत	९७६९०४७४३२	AKC		संचालनमा नआएको
१९	बिजया कृषक समुह	खप्तड छेडेदह गा.पा.२	१०	आलु	मन बहादुर बुढा	९८६८८६९५६७	AKC		संचालनमा आएको

२०	परिवर्तन कृषक समूह	त्रिवेणी न.पा६, बाजुरा	१०	आलु	संगम बुढा	१८६५१८७२३७	AKC		संचालनमा नआएको
२१	ढम्कने बहुउद्देशीय सहकारी सस्था	बडिमालिका न.पा.७, बाजुरा	१०	आलु	राम बहादुर धामी	१८६८८१३२४४	AKC		निर्माण सम्पन्न
२२	बुढाकोर्ध कृषक समूह	बडिमालिका न.पा.६ कोर्ध बाजुरा	१०	आलु	दल बहादुर बडुवाल	१८४८६१३८७३	AKC		
२३	खसङ कृषि सहकारी सस्था लि.	खसङछेडेदह १, बाजुरा	२०	आलु	मान बहादुर बुढा	१८६८५४६११६	AKC		निर्माण सम्पन्न
२४	मष्टवरी बहुउद्देशिय कृषि समूह	खसङछेडेदह २, बाजुरा	२०	आलु	शेर बहादुर कटुवाल	१८६१५०६०३२	AKC		निर्माण सम्पन्न
२५	रुगौतपानी कृषि समूह	खसङछेडेदह २, बाजुरा	२०	आलु	नरभान बुढा	१८४८६०११३१	AKC		निर्माण सम्पन्न
२६	च्युरानी कृषक समूह	मार्मा-३	२०	आलु	सुरेन्द्र सिंह धामी	१८४८८५००२७	AKC	२०७९/८०	संचालनमा रहेको
२७	तामाखानि कृषि उद्यमी समूह	अपिहिमाल ४	२०	आलु	जनक ठेकरे	१८५८७७५०१३	AKC	२०७७/७८	संचालनमा रहेको
२८	सायल वृहत एबम विशेष उत्पादन क्षेत्र व्यवस्थापन समिति	सायल गा.पा.३	६	आलु	तेज पाण्डे	१८४८९१०४५३			संचालनमा नआएको

४.४.५ कृषि थोक बजार

क्र.सं.	बजारको नाम र प्रकृति	ठेगाना	सम्पर्क ब्यक्ती	सम्पर्क नं.
१.	कृषि थोक बजार	गोदावरी न.पा. १, अत्तरिया	डिल्लीराज जोशी	९८५८४२५४२५

४.४.६ कृषि उपज हाट बजार

कैलाली

क्र.सं.	बजारको नाम	गा.पा./न.पा.	स्थान	कैफियत
१	कृषि उपज हाट बजार, धनगढी	धनगढी उ.म.न.पा. १	बनदेवी	
२	कृषि उपज हाट बजार, धनगढी	धनगढी उ.म.न.पा. ३	चौराहा	
३	कृषि उपज हाट बजार,	टिकापुर न.पा. १	टिकापुर	
४	कृषि उपज हाट बजार, सत्ति	टिकापुर न.पा. ७	सत्ति	
५	कृषि उपज हाट बजार, नारायणपुर	टिकापुर न.पा. ६	नारायणपुर चौराहा	
६	कृषि उपज हाट बजार,	बर्दगोरिया गा.पा. १	बौनिया बजार	
७	कृषि उपज हाट बजार, बलिया	लम्कीचुहा न.पा.	बलिया	
८	कृषि उपज हाट बजार, लम्कि	लम्किचुहा न.पा.	लम्कि	
९	कृषि उपज हाट बजार, बनबेहडा	गौरीगंगा न.पा. ६	बनबेहडा	
१०	कृषि उपज हाट बजार, चौमाला	गौरीगंगा न.पा. २	चौमाला	
११	कृषि उपज हाट बजार, जोशीपुर	जोशीपुर गा.पा.	जोशीपुर	
१२	कृषि उपज हाट बजार, चुहा	लम्किचुहा न.पा.	चुहा	
१३	कृषि उपज हाट बजार, मसुरिया	गौरीगंगा न.पा. ८	मसुरिया	
१४	कृषि उपज हाट बजार, भजनी	भजनी न.पा.	भजनी	
१५	कृषि उपज हाट बजार, फुलवारी	धनगढी उ.म.न.पा. १४	फुलवारी	

कञ्चनपुर

क्र.सं.	कृषि हाट बजार	ठेगाना	हाट बजार लाग्ने दिन	कैफियत
१	कञ्चनपुर मन्डी व्यवसायी संघ	महेन्द्रनगर	दैनिक	विशाल सुनार ९८०९४१०७००
२	आइ.बि.आर.डि. कृषि हाट बजार	पुनर्वास न.पा.	शनिवार	
३	टाउन कृषि हाट बजार	पुनर्वास न.पा.	बुधवार	
४	कलकत्ता कृषि हाट बजार	बेलौरी न.पा.	सोमवार	

४.४.७ संकलन केन्द्र विवरण

कैलाली

क्र.सं.	बजारको नाम	गा.पा./न.पा.	स्थान	कैफियत
१	कृषि उपज संकलन केन्द्र	चुरे गा.पा. ३	सहजपुर	
२	कृषि उपज संकलन केन्द्र	चुरे गा.पा. ५	खानिडाँडा	
३	कृषि उपज संकलन केन्द्र	गौरीगंगा न.पा.	चौमाला	
४	कृषि उपज संकलन केन्द्र	लम्कीचुहा न.पा.	लम्कि	
५	कृषि उपज संकलन केन्द्र	भजनी न.पा.	भजनी	
६	कृषि उपज संकलन केन्द्र	धनगढी उ.म.न.पा.	फुलवारी	
७	कृषि उपज संकलन केन्द्र	जानकी गा.पा.	पथरैया	
८	कृषि उपज संकलन केन्द्र	जोशीपुर गा.पा.	जोशीपुर	

९	कृषि उपज संकलन केन्द्र	जानकी गा.पा.	दुर्गौली	
१०	कृषि उपज संकलन केन्द्र	गौरीगंगा न.पा.	मसुरिया	
११	कृषि उपज संकलन केन्द्र	गोदावरी न.पा. ८	मझगाउँ	
१२	कृषि उपज संकलन केन्द्र	घोडाघोडी न.पा. १	सुखखड	
१३	कृषि उपज संकलन केन्द्र	घोडाघोडी न.पा.	रामशिखरझाला	
१४	कृषि उपज संकलन केन्द्र	गोदावरी न.पा.	अत्तरिया	
१५	कृषि उपज संकलन केन्द्र	गोदावरी न.पा.	मालाखेती	
१६	कृषि उपज संकलन केन्द्र	चुरे गा.पा.	निगाली	
१७	कृषि उपज संकलन केन्द्र	टिकापुर न.पा.	टिकापुर	
१८	कृषि उपज संकलन केन्द्र	मोहन्याल गा.पा.	कटौजे	

अछाम

क्र.सं.	सञ्चालकको नाम	ठेगाना	सम्पर्क व्यक्ति	सम्पर्क नम्बर
१	कृषि उपज संकलन केन्द्र संचालक समिति	मंगलसेन न.पा. १०	ललित कुमार कडायत	९७६९००५९७२
२	मेल्लेख कृषि उपज संकलन केन्द्र तथा हाटबजार संचालक समिति	मेल्लेख गा.पा. ७	पदम सिंह रोकाया	९८६५८४८९६६
३	बैजनाथ बहुउद्देशिय सहकारी संस्थन लिमिटेड	साँफेबगर न.पा. १	जनक बहादुर शाह	९८४८६२८९९७
४	कृषि उपज संकलन केन्द्र संचालक समिति	कमलबजार न.पा. २	कासिराम बजगाई	९८४८४७६६४९

बैतडी

संकलन केन्द्र	ठेगाना	क्षमता (मे.टन)	कैफियत
तरकारी संकलन केन्द्र	पाटन न.पा. ८	४	
तरकारी संकलन केन्द्र	मेलौली न.पा. ८	५	
तरकारी संकलन केन्द्र	डिलासैनी गा.पा. ६	३	PMAPM को अनुदान
तरकारी संकलन केन्द्र	दशरथचन्द न.पा. १	२	
तरकारी संकलन केन्द्र	दशरथचन्द न.पा. ४	२	
कृषि उपज संकलन केन्द्र	दोगडा केदार गा.पा. ३	३	
सुल्लेखान तरकारी संकलन केन्द्र	शिवनाथ गा.पा. ६	१०	
कृषि उपज संकलन केन्द्र	डिलासैनी गा.पा. ३	२	गाउपालिकाको अनुदान
कृषि उपज संकलन केन्द्र	डिलासैनी गा.पा. १	२	

बझाङ

क्र.सं.	सञ्चालकको नाम	ठेगाना	क्षमता (मे.टन)	सम्पर्क व्यक्ति	सम्पर्क नम्बर	निर्माण वर्ष
१	अमृता स्मृति कृषि उपज संकलन केन्द्र	छाबिस पाथिभेरा २	२०	पबिन्द्र मण्डेल	९८४७५५७६२०	२०७७/०७८
२	अग्रिम कृषक समूह	तलकोट १	२०	महेन्द्र बम	९८६८५४४९८०	२०७६/०७७
३	खप्तड सहस्त्रलिंग व.स.स.लि	खप्तड छान्ना.६	२०	नरेन्द्र थापा	९७६८४९९१३८	२०७७/०७८
४	कृषि उपज संकलन केन्द्र उ.स.	केदार्यु ८	१०	जनक धामी	९८६६९८७८०८	२०७८/०७९
५	सुकानाउला कृषक समूह	केदार्यु ८	६	धन राम बोहरा	९८४८६२६२५२	२०७८/०७९
६	व्यक्तिलाइ जिम्मा लगाएको/सम्बन्धित वडा कार्यालय मातहत रहेका	मष्टा १,२,४,६ र ७	१०	लोकेन्द्र कठायत	९८४८७४५८६०	२०८०/०८१

दार्चुला

क्र.सं.	सञ्चालकको नाम	ठेगाना	क्षमता (मे.टन)	सम्पर्क व्यक्ति	सम्पर्क नम्बर	निर्माण वर्ष
१	गोल्डेन कृषक समूह	मार्मा-२	२० मे. टन	कृष्ण सिंह बिष्ट	९८६४७९९४४२	२०७९/८०

४.५ सुदूरपश्चिम प्रदेशमा रहेका फलफूल नर्सरी विवरण

४.५.१ कञ्चनपुर

क्र.सं.	नर्सरीको नाम	ठेगाना	नर्सरी धनी	सम्पर्क नं.	विरुवाहरु
१	थापा नर्सरी	पुनर्वास न.पा ३	प्रकाश थापा	९८६०३१११३५	लिची, आप, केरा, कागती
२	ग्रीन नर्सरी उद्योग	पुनर्वास न.पा ५	सुरेश गजुरेल	९८२२६१७८७८	लिची, आप, अनार, कागती
३	केदार कृषि तथा बन नर्सरी	शु.न.पा ०३	जगन्नाथ जोशी	९८४९८५२३४४	केरा, आप, लिची
४	प्रकाश केरा फर्म तथा प्रसोधन केन्द्र	भी.न.पा.१०	पूर्ण सिंह साउद	९८५८७५२६३०	केरा
५	आर.एस. कृषि फर्म तथा नर्सरी केन्द्र	बेदकोट ९	रमेश सिंह ऐडी	९८६५९१९७९४	आप, लिची, मेवा, टिमुर्
६	आयुष फलफुल नर्सरी	शु.न.पा ७	रूप सिंह धामी	९८६८७७१४८०	आप, लिची, कागती, अनार
७	धामी नर्सरी	शु.न.पा ७	पान सिंह धामी	९८६८८६०६७४	आप, लिची, कागती, अनार
८	धामी नर्सरी उद्योग	शु.न.पा ७	राधा देवी धामी	९८४८७२००००	आप, लिची, कागती, अनार
९	बाबालटिनाथ नर्सरी	शु.न.पा ७	जानकी देवी सिंह		आप, लिची, कागती, अनार
१०	कुशल नर्सरी	कृष्णपुर न.पा १	डम्भर जोशी	९८४८७३५९२५	आप, लिची, कागती, अनार
११	राजेश नर्सरी	कृष्णपुर न.पा ५	सुरेन्द्र ब चौधरी	९८५८४२५८०७	आप, लिची, कागती, अनार
१२	राना थारु फलफुल नर्सरी तथा प्रशोधन केन्द्र	बेलौरी न.पा	करम राना	९८०६४६०९९९	केरा
१३	फलफुल नर्सरी	भीमदत्त ४	दमन चन्द	९८४८७२३०५८	आप, लिची, कागती, अनार
१४	परि फलफुल नर्सरी	बेलौरी न.पा	राज बहादुर चौधरी	९८४८८२२६४८	केरा

४.५.२ डोटी

क्र.सं.	नर्सरीको नाम	ठेगाना	नर्सरी धनी	सम्पर्क नं.	विरुवाहरु
१	मष्टा संकर नर्सरी उत्पादन सप्लायर्स	जोरायल ६	दिलिप सि बोहरा	९८६५७४६७२१	सुन्तलाजात फलफूल
२	जैविक विभिधता सहकारी	जोरायल १	गणेश बिष्ट	९८४८८९५२५३	
३	ड्वाणि कृषि श्रोत केन्द्र	आदर्श ३	ईमिता पाठक	९८५८४२५४९८	
४	टुड्लेखी भगवती बहुउद्देश्यीय कृषि तथा पशुपन्छी फर्म	आदर्श ३	जयराज ओझा	९८६५९३९६१४	
५	मल्ल नर्सरी	आदर्श ३	नर ब मल्ल	९८४८४११८८४	

४.५.३ बाजुरा

क्र.सं.	नर्सरीको नाम	ठेगाना	नर्सरी धनी	सम्पर्क नं.	विरुवाहरु
१	दिगो कृषि नर्सरी	खप्तडछेडेदह ७	दया नाथ	९८६८४३६२२५	ओखर र सुन्ताला जात
२	शुशिल फलफूल नर्सरी	बुढीनन्दा ८	बुदे रावत	९८६३०८६३०१	स्याउ,ओखर र सुन्तलाजात
३	नाथ नर्सरी	बडीमालिका ४	देव नाथ	९८४४६६७९५७	कफि, अलैची, सुन्तलाजात
४	हिमालयन फलफूल नर्सरी कृषि तथा पशुपन्छी फर्म	स्वामिकार्तिक खापर ३	अनिल शाही	९८६४७४५४४०	ओखर कलमी
५	कार्कि फलफूल नर्सरी	बुढीनन्दा ८	देव बहादुर कार्कि	९८६८५८९५१९	सुन्तला जात
६	कमल फलफूल नर्सरी तथा कृषि फर्म	स्वामिकार्तिक खापर १	कमल महतारा	९८४४४७५६५६	स्याउ, ओखर कलमी
७	युनिक बहुउद्देशीय कृषि तथा फलफुल नर्सरी	बडीमालिका ७	जयकृष्ण पाध्या	९८६८५४६३६५	सुन्तला जात

४.५.४ अछाम

क्र.स.	नर्सरीको नाम	ठेगाना	सम्पर्क नं.	विरुवाहरु
१	विकास फलफूल नर्सरी	बान्नीगढी जयगढ गा.पा. ६	९८६८५७२२०८	सुन्तलाजात फलफूल
२	सहयोगी कृषि सहकारी सं.लि.	मगलसेन न.पा. ५	९८४८४७६६७९	सुन्तलाजात, अम्बा, अनार
३	हेमन्त ऋतु कृषि फर्म	ढकारी गा.पा. १	९८६६६३३२२५	सुन्तलाजात फलफूल

४.५.५ बैतडी

क्र.स.	नर्सरीको नाम	ठेगाना	नर्सरी धनी	सम्पर्क नं.	विरुवाहरु
१	सृजना बहुउद्देशिय तरकारी फलफूल तथा नर्सरी	सुर्नया गा.पा.२	प्रेम बहादुर विष्ट	९८६९५६५९८९	ओखर, स्याउ, नास्पती, आरु, खुर्पानी, आरुवखडा, कागजी बदाम, पुलम, अनार, सुन्तला, मौसमी, कागती, निबुवा(चुक)
२	केदार बहुउद्देशिय कृषि नर्सरी	दोगडाकेदार गा.पा.२	यदुराज जोशी	९८१२७९८०२५	
३	न्यू लव कुस निजी नर्सरी	सुर्नया गा.पा.२	मनोरथ पाण्डेय	९८६१६५३०२०	
४	केदार बलैराज नर्सरी	सुर्नया गा.पा.२	जय बहादुर चन्द	९८४८७०७४८७	
५	बाशुलिङ्ग प्रकास निजी नर्सरी	सुर्नया गा.पा.२	पूर्ण पाण्डेय	९८४८७८१०६१	
६	बाशुलिङ्ग सैनिक ब. नर्सरी	सुर्नया गा.पा.२	लाल ब. पाण्डेय	९८५११९३०६२	
७	सन्तोष निजी नर्सरी	दशरथचन्द न.पा.१	गणेश दत्त भट्ट	९८४८७३९७१७	
८	माया प्रकाश ब.उ. नर्सरी	दशरथचन्द न.पा.१	प्रकाशचन्द्र भट्ट	९८४८४७०८६८	
९	विरभान पदम निजी नर्सरी	दशरथचन्द न.पा.१	गणेश बहादुर टेरे	९८४८२१०८८५	
१०	अनिरुद्र नर्सरी	दशरथचन्द न.पा.१	बिष्णु दत्त भट्ट	९८६८७२७४५५	
११	राजेन्द्र निजी नर्सरी	दशरथचन्द न.पा.१	राजेन्द्र टेरे	९८६४६२००५०	
१२	कलरया उमतडा कृषि तथा बिउबिजन नर्सरी	दोगडा केदार गा.पा.४	कृष्ण भट्ट	९८६८७००१६५	
१३	भुमिराज बहुउद्देशिय नर्सरी	दशरथचन्द न.पा. १	प्रमानन्द भट्ट	९८६४७५६०२८	
१४	बासुलिङ्ग निजी नर्सरी	सुर्नया गा.पा.२	अम्मर बहादुर चन्द	९८४२२४७८५४	
१५	दिवाकर बहुउद्देशीय नर्सरी	दशरथचन्द न.पा.१	धर्मानन्द भट्ट	९८२३३६४८९७	
१६	कृष्ण निजी नर्सरी	दशरथचन्द न.पा.१	भास्कर देव भट्ट	९८६५६५१७५७	

४.५.६ दार्चुला

क्र.स.	नर्सरीको नाम	ठेगाना	नर्सरी धनी	सम्पर्क नं.	विरुवाहरु
१	भगवती बागबानी बम नर्सरी उधोग	ब्यास ६	कृष्ण बहादुर बम		सुन्तलाजाता फलफुल
२	बिष्ट नर्सरी उधोग	ब्यास ६	हरु बिष्ट बोहरा	९८६५९६१३३३	
३	भगवती बागबानी बम नर्सरी उधोग	ब्यास ६	विर बहादुर बम	९८६१८३९४७९	
४	भण्डारी फलफुल नर्सरी उधोग	ब्यास ६	धन सिंह भण्डारी	९८६८७७७८४४	
५	शंघर्षसिल कृ.स.सं.लि.	शैल्यशिखर-७	नब राज भट्ट	९७६९५१४५१२	ओखर
६	मोहन सिंह धामी	मालिकार्जुन-८	मोहन सिंह धामी	९८६९५०९३८९	स्याउ, ओखर, सुन्तालाजात
७	धामी भेडा बाखा एण्ड कृ. नर्सरी फर्म	महाकाली-२	राजेन्द्र सिंह धामी	९८६८८०१२३४	
८	बिष्ट नर्सरी उधोग	ब्यास-६	पदम सिंह बिष्ट	९८६५९६१३३३	
९	बहुउद्देशिय कृ. तथा नर्सरी उधोग	मालिकार्जुन-२	तिलक सिंह धामी	९८४८७३२६५५	
१०	ल. के. बहुउद्देशीय फलफुल उत्पादन एण्ड बाखा फर्म	दुहुँ-३	लोकेन्द्र सिंह कार्की	९८४८६१००८५	
११	सृजनसिल फलफुल तथा सुन्तला फर्म	महाकाली-६	मिन बहादुर पाल	९८६४७५८८९९	

१२	सुरचन चन खेति गाई पालन फर्म	शैल्यशिखर-९	विरभद्र कोर	९८४९४९४२०८	सुन्तला,
१३	सुर्पाल चनैराज बहुउद्देशीय नर्सरी	शैल्यशिखर-९	रमेश कुँवर	९७४६४४६५४०	कागती,
१४	कैलास कृषि फलफुल खेति	शैल्यशिखर-९	राजेन्द्र प्रसाद बिष्ट	९८४८७१६६५१	मौसमी,
१५	शिखर बहुउद्देशीय कृ.फ.व.तथा पशु फर्म	शैल्यशिखर-९	नरेन्द्र प्रसाद बिष्ट	९८६२४८५३३०	लिची, आप

४.५.७ डडेल्धुरा

क्र.स.	नर्सरीको नाम	ठेगाना	सम्पर्क नं.	विरुवाहरु
१	महारुद्र निजी व. नर्सरी तथा तरकारी उ. फर्म	अजयमरु - १, वचकोट	९८६८५५४५४२	ओखर,नास्पाती,पुलम
२	पुस्पलता पोल्ट्री फर्म बंगुर पालन तथा कृषि नर्सरी	अमरगढी २	९८४८७२८०८७	किवी, ओखर, कागती, सुन्तला,
३	बहु उद्देशिय कृषि पुष्प नुर्सरी उद्योग	भागेश्वोर ४, ऐडुंगरा	९८४८७२८१२३	ओखर
४	एत्रिल बंगुर भैसी पालन तथा कृषि नुर्सरी फर्म	अमरगढी ३	९८४८८८८९९८	ओखर
५	घटाल नुर्सरी फलफुल उत्पादन तथा पशुपन्छी	भागेश्वोर ५	९८६८५५४९५४	सुन्तलाजाता फलफुल
६	काल भैरव सम्मिसोशण फलफुल नुर्सरी एण्ड कृषि पशुपन्छी फर्म	भागेश्वोर ५	९८४०२९२४००	
७	कैलपाल बहुद्देशीय कृषि तथा सुन्तलाजात वोटा उत्पादन नर्सरी	भागेश्वर ३	९८६२८०११५९	
८	महता फलफुल नर्सरी तथा पशुपंक्षी फर्म	भागेश्वर ५	९८६६१०४३४६	
९	नाथ बागवानी नर्सरी	भागेश्वर ५	९८४७६८९७०३	
१०	घटाल नर्सरी फलफुल उत्पादन तथा पशुपंक्षी फर्म	भागेश्वर ५	९८६८५५४९५४	
११	नबराज सुन्तला जात फलफुल नर्सरी	भागेश्वर ५	९८६५६६५६५७	
१२	हिमंसी नर्सरी तथा पशुपंक्षी फर्म	भागेश्वर ४	९८६५७०१९९५	
१३	देवराज सुन्तला जात फलफुल नर्सरी	भागेश्वर ५	९८४८७३१२२८	
१४	बहुमुखी कृषि नर्सरी	भागेश्वर ४	९८४८७२८१२३	

४.५.८ कैलाली

क्र.स.	नर्सरीको नाम	ठेगाना	नर्सरी धनी	सम्पर्क नं.	विरुवाहरु
१	गायत्री प्लान्ट हाउस एण्ड फ्लावर डेकोरेटर्स	एयरपोर्ट चौक गेटा	पुष्पराज पन्त	९८४८४३२०७८	आँप, लिची, अनार, अम्बा, कटहर, कागती तथा पुष्प विरुवाहरु
२	लक्ष्मी नर्सरी	धनगढी ८			
३	करुणा नर्सरी	टिकापुर	लाल बहादुर चौधरी		
४	मन्नि नर्सरी	गौरीगंगा	भुवन सिंह मन्त्री		
५	शोभा नर्सरी	टिकापुर			
६	केरा नर्सरी	कैलारी ७	टिकाराम चौधरी		केरा
७	केदार कृषि नर्सरी प्रा.लि.	चुरे १	लाल बहादुर बोहरा	९८६६३२३२७८	सुन्तलाजात फलफुल
८	श्रेया नर्सरी	टिकापुर	विश्राम चौधरी	९८४५४६८६९८	केरा, वर्षे फलफूल
९	खुस्वु नर्सरी	धनगढी ८	विनोद राठोर	९८४४१४६३२७	वर्षे, हिउदे फलफुल
१०	गायत्री नर्सरी	धनगढी १३	पुष्प पन्त	९८४४४३२०७८	
११	कान्तीपुर नर्सरी एण्ड कृषि विकास फर्म	धनगढी ८	सुरेश वि.क.	९८५८४८८७१०	
१२	सरस्वती कृषि फर्म	वर्दगोरिया १	मनिषा जोशी	९८२४६५४८२१	पुष्प, सौन्दर्यजन्य विरुवाहरु
१३	पौरखी किसान नर्सरी	लम्कीचुहा २	विनोद छिनाल		
१४	वर्दगोरिया गाडेन एण्ड नर्सरी कृषि फर्म	वर्दगोरिया २	शंकर वि.क.	९८२२६०७०७५	
१५	के.आर.सन कृषि फर्म	जानकी ९	खेम बहादुर चन्द	९८४८४८९९४७	फलफूल नर्सरी

४.५.९ बझाङ

क्र.स.	नर्सरीको नाम	ठेगाना	नर्सरी धनी	सम्पर्क नं.	विरुवाहरु
१	श्री दाजुभाइ कृषि तथा पशुपन्छी फर्म	विन्थडचिर ७	प्रमान्नद जोशी	९८६८५६८००९	सुन्तला जात
२	डाडावाघ फलफुल तथा निजी नर्सरी	थलारा ८	काले सिंह	९८४८४१९२२५	
३	कालीपाटा बहुउद्देशिय फर्म	ज न पा ४	कृष्ण प्रसाद उपाध्याय		
४	खोकडाली वर्षे फलफुल नर्सरी	वु न पा ५	झुपरी देवी कुवर	९८६९४३५८७५	
५	पालत कृषि नर्सरी	मष्टा १	सिंहविर खडका	९८४३७५३४२४	
६	नवदुर्गा कृषि फर्म	छविसपाथिभेरा ६	मिना देवी वुढा	९७६५९०६५६५	
७	डाडावाघ कृषि तथा फलफुल नर्सरी	मष्टा ३	शंकर वहादुर खडका	९८४८५८४३९६	ओखर र सुन्तलाजात
८	खसड बहुउद्देशिय नर्सरी फर्म	खसडछान्ना ३	हिरेन्द्र वहादुर रावल	९८७५९४०३	
९	धौलपुर बहुउद्देशिय नर्सरी कृषि फर्म	मष्टा ४	भक्त वहादुर कठायत	९८६५८०४३०३	
१०	डाडावाघ ग्वालेक फलफुल नर्सरी	ज न पा ५	देवीलाल पाध्या		
११	पार्वती वाखा फर्म	तलकोट ५	राम व भण्डारी	९८१४६४५१०२	
१२	नयन शिदार्थ बहुउद्देश्य कृषि तथा पशुपन्छी फर्म	मष्टा ४	सम्शेर वहादुर कठायत	९८६८४८२७७३	
१३	वात्री मष्टा बहुउद्देश्य कृषि तथा पशुपन्छी फर्म	छविसपाथिभेरा ५	कवीराज बम्म	९८७७२५६७९५	
१४	जयमष्टा बहुउद्देश्य कृषि फर्म	खसडछान्ना ७	तेज व रोकाया	९८४३२३९५५८	
१५	नवजिवन बहुउद्देश्य फलफुल नर्सरी	ज न पा ८	हर्क वहादुर वोहरा	९८६८४१०५०५	
१६	उत्तम फलफुल नर्सरी फर्म	मष्टा २	केशव वहादुर सिंह	९८६८५६१०२१	
१७	निलकण्ठी बहुउद्देश्य कृषि फर्म	ज न पा ११	टिउकि देवी थापा	९८४८५८९४३४	
१८	गोपाल फलफुल तथा तरकारी फर्म	खसडछान्ना ५	प्रकाश खत्री	९८६४६४७७७५	ओखर
१९	समिक्षा बहुउद्देश्य फलफुल नर्सरी	खसडछान्ना ७	कुम्भराज जोशी	९८६३०८६१६६	ओखर किवी र कुरिलो
२०	सरस्वती फलफुल निजी नर्सरी	थलारा ८	सिद्धराज जोशी	९८६४३२६३५५	सुन्तला जात र अलैची

४.६ सुदूरपश्चिम प्रदेशमा रहेका बीउ उत्पादक र बीउ व्यवसायीहरुको विवरण

क्र.स	बीउ उत्पादक संस्था	स्थानीय तह	सम्पर्क व्यक्ति	सम्पर्क नं.
१	कृषि बिकास फार्म	बेदकोट न.पा.९, कञ्चनपुर	वासुदेव भट्टराई	९८५८७५०३९५ ९८५१०८९३३२
२	कृषि अनुसन्धान निर्देशनालय	दिपायल सिलगढी न.पा.४, डोटी	दिपक पाण्डे	९८५८४४०१६७
३	तरकारी जर्मप्लाज्म सम्बर्द्धन तथा तरकारी बीउ उत्पादन केन्द्र	अमरगढी न.पा., डडेल्धुरा	लोकेन्द्र पाण्डे	९८५८७८०४५५
४	पञ्चशक्ति सिड कम्पनी प्रा.लि.	धनगढी ६, कैलाली	भिम न्युरे	९८५८४२५३४१
५	हिमालयन बीउ कम्पनी प्रा.लि.	धनगढी ११, कैलाली	लोकेश भट्ट	९८५८४२३२२२
६	युनिक सिड कम्पनी प्रा.लि.	धनगढी १३, कैलाली	लक्ष्मीकान्त ढकाल/ लोक राज जोशी	९८५८४२०५६० ९८५८४२५९९५
७	विजवृद्धि कृषक सहकारी संस्था लि.	जानकी गा.पा. ४, कैलाली	गोविन्दराज रावत	९८४८५०२२४९
८	कृषि सामग्री कम्पनी लि. प्रादेशिक कार्यालय	धनगढी, कैलाली	गणेशदत्त जोशी	९८४९६७७५१५ ९७६६४०७६२६
९	अपि हिमाल एग्रो एण्ड लाईभस्टक कम्पनी प्रा.लि.	धनगढी ११, कैलाली	कमला भट्ट	९७४४२८९२५०

क्र.स	बीउ उत्पादक संस्था	स्थानीय तह	सम्पर्क व्यक्ति	सम्पर्क नं.
१०	बनदेवी कृषि सहकारी संस्था लि.	कैलारी गा.पा.१, कैलाली	सुरेश चौधरी	९८४८५३१७८६
११	हरियाली सामुदायिक कृषि सहकारी संस्था लि.	कैलारी गा.पा. ७, कैलाली	लेखराम चौधरी	९८२१६४०००६
१२	नमुना कृषक बहुउद्देश्यीय स.स.लि.	टिकापुर न.पा. १, कैलाली	लिला चौधरी	९८४८५०११४८ ९८१४६८८२०७
१३	उज्यालो बहुउद्देश्यीय स.सं.लि.	टिकापुर न.पा. ७, कैलाली	राम कृष्ण चौधरी	९८६८४७३३७९
१४	पशुपति किसान लघु उद्यमी स.सं.लि.	जानकी गा.पा. ४, कैलाली	सोहन चौधरी	९८४८४३३१२८
१५	फार्मर सिड कम्पनी प्रा.ली.	भजनी, कैलाली	ओम बहादुर चौधरी	९८६५६९७५९० / ९८००६८२९५३
१६	एकता जैविक विविधता कृषि स.सं.लि.	भजनी न.पा ४, कैलाली	जंग बहादुर चौधरी	९८१२६६०२५१
१७	महादेव पशु विकास सहकारी संस्था लि.	भजनी न.पा ६, कैलाली	अर्जन सिंह चौधरी	९८४८४३०७१२ ९८०४६४२४६५
१८	दौना बेबरी बचत तथा ऋण स.सं.लि.	जोशीपुर गा.पा. ३, कैलाली	रमेश चौधरी / राम प्रकाश चौधरी	९८६९७११८५१ / ९८२५१८४४२०
१९	क्रियटिभ एग्निकल्चर साइन्स टेक्नोलोजी एण्ड रिसर्च	टिकापुर न.पा. १, कैलाली	लिलाराम चौधरी रोमन चौधरी	९८४८४२५६९९ ९८४८९९५५९५
२०	किसान मल्टी प्रपोज प्रा.लि.	टिकापुर न.पा. १, कैलाली		
२१	किसान बिजवृद्धि स.सं.लि.	टिकापुर न.पा. १, कैलाली	खुसीराम चौधरी	९८४८४४०४०८
२२	धनसिंहपुर कृषि स.सं.लि.	टिकापुर न.पा. ९, कैलाली	मुना घर्तीमगर	९८६८५५११६४ ९८४६१७०७०२
२३	टप एग्निकल्चर साइन्स टेक्नोलोजी एण्ड रिसर्च सेन्टर	टिकापुर न.पा. ६, कैलाली	सुमन श्रेष्ठ/ हिरन्डी गिरी	९८४१२२०९४२/ ९८४२२२०६५
२४	आधुनिक कृषक बहुमुखी स.सं.लि.	जानकी गा.पा. ९, कैलाली	इन्द्रा कुमारी डाँगी	९८६५६७५९१२
२५	किसान बहुउद्देश्यीय स.स.लि.	लम्कीचुहा न.पा १, कैलाली	डम्बर ब. शाह	९८०२५०७४०
२६	साना किसान कृषि सहकारी सं.लि.	बर्दगोरिया गा.पा.१, कैलाली	श्रीराम चौधरी	९८६८७१५५०
२७	घोडाघोडी सिड कम्पनी प्रा.लि.	गौरीगंगा न.पा. ९, कैलाली	कृष्ण चौधरी	९८४८४२४७५२
२८	जिविका कृषि सहकारी संस्था लि.	घोडाघोडी न.पा १०, कैलाली	सुन्दरराम चौधरी	९८२१६५७०००
२९	नेपाल तारा सिड कम्पनी	घोडाघोडी न.पा १, कैलाली	जयलाल कंडेल	९८४८५३४७८४
३०	उग्रतारा सिड कम्पनी प्रा.लि.	घोडाघोडी न.पा १, कैलाली	जयलाल कंडेल	९८४८५३४७८४
३१	बिजवृद्धि कृषक समुह	कैलारी गा.पा. ७, कैलाली	नाथुराम चौधरी	
३२	जनवातववरण बचत तथा ऋण स.सं.लि.	कैलारी गा.पा. ६, कैलाली	सम्पत कुमार चौधरी	९८६८४४४४५२
३३	ज्ञान सिड उद्योग प्रा.लि.	टिकापुर न.पा. १, कैलाली	उत्तम चौधरी	९८४८५५७१९८
३४	ग्रीनल्याण्ड एगो सिड्स प्रा.लि.	टिकापुर न.पा १, कैलाली	रोमन चौधरी	९८४८८४२२६६ / ९८४२८७२६३५
३५	माष्टा बीउ उत्पादन तथा खाद्य उद्योग क.प्रा.लि.	धनगढी, कैलाली	चन्द्र प्रकाश भट्ट	९८४८४२२१२१
३६	सम्झौता ब.स.सं.लि.	बेलौरी न.पा. ४, कञ्चनपुर	राजेन्द्र ब. सिंह	९८०६४६४२४३
३७	राष्ट्रिय विकास सामुदायिक स.सं.लि.	बेलौरी न.पा. ८, कञ्चनपुर	विनोद लम्साल	९८६५९२०९७०
३८	किसान जागरण ब.स.सं.लि.	पुनर्वास न.पा ६, कञ्चनपुर	कृष्ण पण्डित	९८४३५०२६७९
३९	अनमोल कृषि स.सं.लि.	लालझाडी गा.पा. ३, कञ्चनपुर	कृष्ण राना	९८१२७०६६६८
४०	मालिकार्जुन बहुमुखि कृषि .सं.लि.	लालझाडी गा.पा. २, कञ्चनपुर		
४१	परासन बिजवृद्धि कृषक समूह	पुनर्वास न.पा. ८, कञ्चनपुर	उदयरज ओझा	९८४५७४४०७६

क्र.स	बीउ उत्पादक संस्था	स्थानीय तह	सम्पर्क व्यक्ति	सम्पर्क नं.
४२	अंशुवर्मा विजवृद्धि कृषक समूह	पुनर्वास न.पा. १, कञ्चनपुर	विष्णुराज घिमिरे	९८०९४८८५५७
४३	लक्ष्मी महिला कृषक समुह	पुनर्वास न.पा. १०, कञ्चनपुर	खडक बहादुर खड्का	९८१४६०२३७८
४४	जनजागृति कृषक व.स.सं.लि.	बेलौरी न.पा ४, कञ्चनपुर	माया चौधरी /विष्णुदत्त भट्ट	९८०९४३६९१६ ९८१५६७१३८१
४५	साना किसान कृषि सहकारी सं.लि.	बेदकोट न.पा. ३, कञ्चनपुर	धर्मराज जोशी	९८४८७५७०४१
४६	सर्वोदय कृषक बहुमुखी स.सं.लि.	भीमदत्त न.पा ८, कञ्चनपुर	शिवराज जोशी	९८५८७५२५११
४७	दोधारा चाँदनी कृषि व.स.सं.लि.	दोधाराचाँदनी न.पा ३, कञ्चनपुर	राम ब. राना	९८११६३०९९८
४८	निङ्गलासैनि बहुउद्देशिय स.सं.लि.	भीमदत्त न.पा १८, कञ्चनपुर	प्रेम सिंह भाट	९८४८८४१६१० / ०९९-५२३६५
४९	उदयदेव बहुउद्देशीय सहकारी संस्था लि.	भीमदत्त न.पा १८, कञ्चनपुर	प्रकाशराज भट्ट	९८४८७२३५३६
५०	कञ्चन कृषि बस्तु उत्पादन संकलन तथा प्रशोधन केन्द्र	शुक्लाफाटौ न.पा. १०, कञ्चनपुर	चुडामणी जोशी	९८५८७५२२२४
५१	नव सृजना बहुउद्देशीय स.सं.लि.	शुक्लाफाटौ न.पा. १०, कञ्चनपुर		
५२	कञ्चन सिड कम्पनी प्रा.लि.	भीमदत्त न.पा १९, कञ्चनपुर	भान बहादुर चौधरी	९८५८७८३८५३ ९८१०६७५५८८
५३	रत्न कृषि बहुउद्देशीय सहकारी सं.लि.	भीमदत्त न.पा १६, कञ्चनपुर	दशरथ धानुक	९८४८८०८९२५
५४	हमार सयपत्री विजवृद्धि कृषि स.सं.लि.	कृष्णपुर न.पा. ६, कञ्चनपुर	देव सिंह चौधरी	९८२१६०९३७८
५५	लक्ष्मी सिड्स एण्ड एगो टुरिजम प्रा.लि.	कृष्णपुर न.पा. ८, कञ्चनपुर	शान्ती भट्ट	९८६८४२३००३
५६	कलश सिड कम्पनी लि.	कृष्णपुर न.पा. ५, कञ्चनपुर	पुनीराम चौधरी	९८४८४९७२२४ / ९८५८४२५२२४
५७	ग्रिन जोन ईको प्रा.लि.	भीमदत्त न.पा २, कञ्चनपुर	लिलाराज जोशी	९८५८७५०८७७
५८	लक्ष्मी सरस्वती व.स.सं.लि.	जोरायल गा.पा ४, डोटी	डक्कर सिंह कठायत	९८४८६३६०६६
५९	जैविक विविधता संरक्षण कृषि सहकारी संस्था लि.	जोरायल गा.पा. १, डोटी	गणेश विष्ट	९८४८८९५२५३
६०	शिखरधुरा बीउबिजन केन्द्र प्रा.लि.	अमरगढी न.पा. १, डडेल्धुरा	करण साउँद	९८५८७५१६७५
६१	शिखर बीउ प्रवर्धन स.सं.लि.	द.न.पा. १, बैतडी	देवदत्त भट्ट	९७४९५०१७७२
६२	सिद्धबाबा कृषि उद्योग	मैलौली न.पा २, बैतडी	धर्मानन्द पाण्डे	९८४८७१२४०१
६३	हातेमालो साना किसान कृषि सहकारी स.सं.लि.	बुढीगंगा न.पा ३, बाजुरा	मिना थापा	९८२१६५८४७८
६४	आदर्श बहुउद्देशिय सहकारी सं. लि.,	धनगढी न.पा १८, कैलाली	रुद्र खनाल	९८५८४२४२३०
६५	सृजनसिल कृषक समुह	साफैंबगर न.पा २, अछाम	देवि कुमार खड्का	९८६७३४५५६०
६६	बागविडी कृषक समुह	साफैंबगर न.पा २, अछाम	कल्पना कुँवर	९८६८५३६४२२

४.७ सुदूरपश्चिम प्रदेशमा रहेका सामुदायिक बीउ बैंकहरुको विवरण

क्र.स.	संस्थाकोको नाम	ठेगाना	सम्पर्क व्यक्ति	सम्पर्क नम्बर
१	अनमोल सहकारी सामुदायिक बिउ बैंक	लालझाडी गा.पा. ३, कञ्चनपुर	आशाराम चौधरी	९८१०६९१२०६
२	हमार सयपत्री सामुदायिक बिउ बैंक	कृष्णपुर न.पा. ६, कञ्चनपुर	देव सिंह चौधरी	९८२१६०९३७८
३	जोशीपुर सामुदायिक बीउ बैंक	जोशीपुर गा.पा. ३, कैलाली	जय कुमारी डगौरा	९८४१६८८३३०
४	मसूरी सामुदायिक बीउ बैंक	गौरीगंगा न.पा. ८, कैलाली	रामअवतार चौधरी	९८६५५६५७१७
५	जनवातावरण सामुदायिक बीउ बैंक	कैलारी गा.पा. १, कैलाली	सम्पत चौधरी	९८६८४४४५२
६	सुर्मा भवानी माईला कृषक समुह	बुङ्गल न.पा. ४, बझाङ्ग	मनीषा जोशी	९८६०६५८६०३
७	जैविक विविधता सहकारी संस्था लि.	जोरायल गा.पा. १, डोटी	गणेश बहादुर विष्ट	९८४८८९५२५३
८	सामुदायिक बीउ बैंक तथा खाद्य उपभोक्ता कृषि सहकारी संस्था लि	स्वामिकार्तिक खापर गा.पा. ४, बाजुरा	सतल बि.क.	९८६९५०६२९६
९	हातेमालो साना किसान सामुदायिक कोषेली घर	बुढीगंगा न.पा. ३, बाजुरा	चरण सिंह भण्डारी	९८६८५८७७१४